*На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...*
Якуб КОЛАС

www.nv-online.info

Народная Воля

№91 (3934)

21 лістапада 2014 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец: УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Блізіца да завяршэння падпіска на «Народную Волю» на першую палову 2015 года. Не спазніцеся!

ПАЛІТКУХНЯ

Таямнічы ці рабочы?

На гэтым тыдні з двухдзённым візітам беларускую сталіцу наведаў дырэктар дэпартамента Расіі, “Усходняга партнёрства”, Цэнтральнай Азіі, рэгіянальнага супрацоўніцтва і АБСЕ Еўрапейскай службы знешніх дзеянняў Гунар ВІГАНД. Гэты візіт загадзя не афішаваўся, і таму з боку апазіцыі прагучала шмат крытыкі: маўляў, вось яна, новая асаблівасць брусельскай дыпламатыі — прыехаць ціха, непрыкметна. Некаторыя аналітыкі нават назвалі перамовы Віганда з прадстаўнікамі афіцыйнага Мінска сепаратнымі, а пазіцыю Бруселя — здрадніцкай.

З якой жа мэтай прыязджаў высокі еўрапейскі чыноўнік ў Мінск?

У беларускую сталіцу Віганд прыляцеў 18 лістапада. І адразу ж паспяшаўся на сустрэчу са сваякамі палітзняволеных. Размова зацягнулася, і еўрачыноўнік на 45 хвілін спазніўся на наступную сустрэчу — з прадстаўнікамі грамадзянскай супольнасці. Праўда, прадстаўнікі тых грамадзянскіх арганізацый, якія маюць схільнасць да палітыкі, а таксама лідары апазіцыйных партый на гэтую сустрэчу запрошаны не былі. Чаму? Як пазней патлумачыў журналістам сам Віганд, гэты ягоны візіт меў канкрэтны парадак дня. Гэта была чацвёртая сустрэча бакоў у рамках дыялогу паміж Беларуссю і ЕС па пытаннях мадэрнізацыі, які Брусель праводзіць як з грамадзянскай супольнасцю, так і з беларускім урадам. Тэмы для абмеркавання былі ўзгоднены раней і мелі выключна сацыяльны накірунак — рэгіянальнае развіццё і мясцовае самакіраванне, пенсіённая рэформа, гендэрныя пытанні, а таксама пытанні адукацыі і далучэння Беларусі да Балонскага працэсу. Таму з Вігандам у Беларусь прыехала і група чыноўнікаў Еўракамісіі, якія займаюцца менавіта пытаннямі рэгіянальнага развіцця, адукацыі, малаабароненых слаёў насельніцтва.

“Калі прыязджаеш некуды на абмежаваны час, дык цяжка сустрэцца з усімі, — падкрэсліў 19 лістапада на сустрэчы з журналістамі Гунар Віганд. — *Я раней сустракаўся з лідарамі апазіцыі і ў Мінску, і ў Бруселі. З імі сустракаліся і еўракамісары, і прадстаўнікі дыпмісій краін Еўрасаюза, якія акрэдытаваны ў Беларусі. Прычым апошняя сустрэча была не больш чым за дзесяць дзён таму”.*

Член Грамадскага Балонскага камітэта, былы прарэктар ЕГУ, прафесар **Уладзімір Дунаеў**, які быў сярод беларускіх экспертаў, запрошаных на сустрэчы з еўрадыпламатам, выказаў меркаванне, што Брусель, хутчэй за ўсё, вызначыў тыя сацыяльныя праблемы, якія *“перспектыўныя і рэалістычныя для супрацоўніцтва”.* Паводле неафіцыйнай інфармацыі, 19 лістапада ў беларускім МЗС Гунар Віганд правёў перамовы з кіраўнікамі дэпартаментаў, якія курыруюць менавіта сацыяльныя пытанні.

Дарэчы, літаральна ўвесь дзень 19 лістапада еўрачыноўнік правёў у Міністэрстве замежных спраў Беларусі. Спачатку сустрэўся з міністрам замежных спраў Уладзімірам Макеем (праўда, гэта хутчэй была сустрэча прадстаўнічая), а потым з намеснікам Макея Аленай Купчыной. Падчас гэтых перамоў вырашаліся канкрэтныя пытанні адносін паміж ЕС і Беларуссю і пытанні “Усходняга партнёрства”. Пасля сустрэчы з’явілася інфармацыя, што на наступным тыдні ў Бруселі адбудзецца другі раўнд перамоў аб спрашчэнні візавага рэжыму паміж Беларуссю і Еўрасаюзам.

Але ж, безумоўна, галоўнае пытанне, якое спарадзіў візіт Віганда ў нашу краіну: ці не фліртуе ЕС з афіцыйным Мінскам? Журналісты, дарэчы, напрамую запыталіся ў Гунара Віганда, як далёка бакі могуць пайсці ў наладжванні адносін, нават калі палітвязні не выйдуць на свабоду (а гэта, як вядома, адна з галоўных умоў ЕС для наладжвання дыялогу з афіцыйным Мінскам). *“Цяпер мы гэта прапрацоўваем,* — адказаў еўрачыноўнік. — *Але, безумоўна, будзе лепш для ўсіх, калі абодва бакі будуць настроены самым станоўчым чынам і будуць рабіць усё неабходнае, каб поўны патэнцыял супрацоўніцтва паміж ЕС і Беларуссю быў рэалізаваны. Але гэта немагчыма без значнага прагрэсу ў сферы вяршэнства права, дэмакратыі і правоў чалавека. Нашы адносіны — гэта адносіны не аднаго пытання, у нас пытанняў шмат”.*

Паводле слоў Віганда, на пачатку 2015 года адбудзецца апошні, пяты, раўнд перамоў у рамках дыялогу паміж Беларуссю і ЕС па пытаннях мадэрнізацыі, і ён будзе тычыцца сфер вяршэнства права і выбарчай сістэмы.

— *На мой погляд, нічога надзвычайнага не адбылося,* — каменціруе вынікі візіту ў Мінск Гунара Віганда палітолаг-міжнароднік **Андрэй Фёдараў**. — *Гэта чацвёртая сустрэча ў рамках дыялогу па мадэрнізацыі. Ну, не сустрэўся Віганд з прадстаўнікамі апазіцыі, але ён меў размову з роднымі зніклых, з роднымі палітзняволеных, з праваабаронцамі, прадстаўнікамі грамадзянскай супольнасці. А тое, што ёсць кантакт з афіцыйным Мінскам?.. Дык ідзе працэс, вынікі якога мы, можа, убачым, а можа, і не ўбачым. А зараз хваляваціца няма чаго...*

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

СКАЗАНО!

Андрей КЛИМОВ:

— У меня возникают серьезные сомнения по поводу умственных способностей тех людей, которые уже заявили о своих намерениях поучаствовать в президентских выборах следующего года. Думать о том, что эти люди предатели или просто собираются на этом заработать, я не хочу, поэтому лучше буду считать, что у них недостаточно ума. Какие вообще выборы в Беларуси? На их проведение планируется потратить 100 миллиардов рублей. Зачем? Чтобы опять побили молодежь на улицах? Чтобы людей по тюрьмам затаскали?

Я понимаю еще где-то кандидатов, которые на это идут. У кого-то амбиции, у кого-то какие-то коммерческие дела. А простым людям зачем верить в то, что как будто что-то изменится в лучшую сторону? Раздайте лучше все эти деньги пенсионерам на лекарства. Выборы в нашей стране нужно просто отменить, они нам не нужны...

Мое мнение однозначно: порядочным людям на этих выборах делать нечего. Хотят они вместе с Ермошиной формально обозначить свои позиции, так есть для этого Гайдукевич и другие. Затратьте на это миллион рублей, распечатайте портреты и объявите результаты. Ничего больше не надо, хватит на все ста долларов”.

ДОСЬЕ

Андрей КЛИМОВ в середине 1990-х годов входил в пятерку самых известных белорусских предпринимателей, возглавлял акционерное общество “Андрей Климов и К°”, которое занималось строительством, выполняло крупные государственные заказы. Он был учредителем банка и газеты. Был избран депутатом Верховного Совета 13-го созыва.

После того как в 1996 году А.Климов подписал обращение депутатов в Конституционный суд за импичмент президенту, бизнес его был разгромлен, а сам Климов оказался в тюрьме и был признан политзаключенным. После этого его арестовывали и судили еще дважды, и каждый раз правозащитники признавали, что это политическое преследование.

ЗАКУЛІССЕ

Як вядома, у панядзелак адбылося чарговае пасяджэнне прадстаўнікоў палітычных партый і рухаў. Спачатку грамадскасці паведамілі, што, нарэшце, усе прыйшлі да адзінага рашэння наконт будучай прэзідэнцкай кампаніі, на якую апазіцыйныя сілы пойдуць разам з адзіным кандыдатам. Але пазней з’явілася інфармацыя, што на самай справе частка апазіцыйных лідараў пайшла на абвастрэнне, што перамоўны працэс набыў характар бясконцай перастаноўкі кропак у пагадненні аб адзінай стратэгіі, што ўсё не так адназначна. Напрыклад, Аб’яднаная грамадзянская партыя і Партыя левых “Справядлівы свет” да агульнага пагаднення яшчэ не далучыліся і могуць пайсці на выбары другой калонай. Адным словам, дамовіцца ўдалося не ўсім і не з усімі.

“Народная Воля” вырашыла высветліць з першых вуснаў, што перашкаджае нашым палітыкам дамовіцца па асноўных пытаннях сумесных дзеянняў напярэдадні прэзідэнцкай выбарчай кампаніі.

Кожны сваёй дарогай?

**Павел СЕВЯРЫНЕЦ,
сустаршыня аргкамітэта па стварэнні партыі “Беларуская хрысціянская дэмакратыя”. Менавіта ён займаўся перамовамі як незацікаўлены каардынатар:**

— Праблема палягае ў безадказнасці нашых палітыкаў. Ужо сем месяцаў яны не могуць зацвердзіць працэдуру правядзення Кангрэса дэмакратычных сіл. Можна абвінавачваць адзін аднаго ці ўсіх агулам, але сэнс у тым, каб перадаць паўнамоцтвы на вырашэнне пытання адзінства Кангрэсу. Калі мы дэмакраты, то тысячы грамадскіх актывістаў павінны вырашаць, удзел у выбарах ці байкот стане найлепшай стратэгіяй. Яны павінны вырашаць, хто будзе “адзіным кандыдатам” — Статкевіч, Лябедзька, Мілінкевіч, Някляеў ці нехта яшчэ. І, па вялікім рахунку, да 1 снежня шанц вырашыць усе пытанні правядзення Кангрэса ёсць. Задача гістарычная, прыклад Украіны пабач, і таму трэба вырашаць.

**Юрась ГУБАРЭВІЧ,
каардынатар руху “За Свабоду”:**

— У перамовах мы з вясны не маглі прасунуцца далей ні на крок. Вось і вырашылі, што тыя, хто здолеў дамовіцца пра працэдуру вылучэння дэлегатаў на Кангрэс, і будуць у ім удзельнічаць. Падпісалі дакумент. Вынеслі сітуацыю на публіку. Можам пачынаць працу проста сёння. Наконт таго, што кажа кіраўнік АГП Анатоль Лябедзька: маўляў, трэба пачаць працу раней... Тады трэба правесці сходы, вылучыць дэлегатаў — калі тэхнічна мы гэта можам зрабіць, то няма праблем. Да таго ж Анатоль Лябедзька хоча дакладна ведаць, з кім персанальна яму давядзецца канкурыраваць на Кангрэсе за статус “адзінага”. Але кандыдаты могуць быць і па-за межамі нашай палітычнай “сямёркі”. Сяргей Калякін, кіраўнік Партыі левых “Справядлівы свет”, не падпісаў пагаднення, бо сказаў, што яму яшчэ трэба параіцца з паплечнікамі па партыі. Так што зроблены штуршок, і да 1 снежня ўсё можа вырашыцца станоўча.

**Анатоль ЛЯБЕДЗЬКА,
лідар Аб’яднанай грамадзянскай партыі:**

— Цяпер, у адрозненне ад папярэдніх гадоў, не стаяць чэргі з жадаючых зарэгістравацца кандыдатам на пасаду прэзідэнта. Толькі прадстаўнікі нашай партыі заявілі, што гатовы браць на сябе адказнасць і прымаць удзел у выбарчай кампаніі. Мы прапаноўваем: калі ёсць кандыдатуры, то мы гатовы абмяркоўваць і Кангрэс, і кандыдатуры і ад сённяшняга дня пачынаць працу з рабочымі, урачамі Бешанковічаў і настаўнікамі Смаргоні. Што тычыцца пасяджэння ў панядзелак, пасля якога “панеслася навіна” аб тым, што дамоўленасці дасягнуты, то ад нас на ім быў прадстаўнік. Але ніколі раней не было такога, каб палітыкі сустрэліся, дамовіліся ў прэсу нічога не даваць, а потым нехта пачаў бы склікаць прэс-канферэнцыю. Таму ўсё сціснулася да прадстаўнікоў ад адной кааліцыі — “Народны рэферэндум”. Паўгода яны не могуць вылучыць прэтэндэнта. Па Статкевічу было тры галасаванні. Былі “за” я і Павел Севярынец. Галасаваў “за” і Някляеў, але рабіў агаворку, што гэта яго асабістая пазіцыя, а не пазіцыя кампаніі “Гавары праўду!”. Тры другія структуры гэтай кааліцыі галасавалі супраць. Дык пра што гаварыць?..

**Аляксей ЯНУКЕВІЧ,
старшыня Партыі БНФ:**

— Праблема ў тым, што людзі яшчэ не ўсвядомілі, што з пачаткам расійскай агрэсіі ва Украіне ўвесь наш рэгіён апынуўся ў зусім іншай сітуацыі. Поля для нейкіх амбіцыйных гульняў, для спроб прапаганды выключна сваёй асобы ці сваёй партыі не засталося. У 2015 годзе гутарка, без перабольшвання, будзе ісці пра лёс нашай краіны. А некаторым палітыкам хочацца ў гулі гуляць.

Па вялікім рахунку, панядзелкавае пасяджэнне рыхтавалася даўно. На гэты ж дзень былі запрашэнні на міжнародную сустрэчу, але ніхто з нас не паехаў, бо наша пасяджэнне было больш важным. Што да правядзення Кангрэса, то яго трэба было правесці яшчэ летам. Ёсць пытанні па вылучэнні дэлегатаў, разглядаліся розныя сцэнарыі, але не варта чапляцца за нейкія дробязі. Трэба тэрмінова шукаць кампраміс. Галоўнае цяпер, як мы выглядаем у вачах свайго народа і міжнароднай супольнасці. Вось пра што трэба падумаць.

Любоў ЛУНЁВА.

ДА ВЕДАМА

Аб’яднаная грамадзянская партыя і Партыя левых “Справядлівы свет” выступаюць супраць вылучэння дэлегатаў на Кангрэс шляхам збору подпісаў сярод грамадзян. Яны лічаць, што праверыць такія подпісы будзе проста немагчыма. АГП і “Справядлівы свет” прапануюць дэлегатаў Кангрэса дэмакратычных сіл выбіраць з дапамогай партыйных квот, а таксама квот для VIP-персон. У якасці дэлегатаў Кангрэса, які абярэ адзінага кандыдата ў прэзідэнты ад апазіцыі, яны гатовы прызнаць таксама тых асоб, якія былі зарэгістраваны кандыдатамі ў дэпутаты падчас выбараў у мясцовыя Саветы.

ЗДАРЭННЕ

Пасол Беларусі ў Расіі трапіў у аварыю пад Смаленскам. Дзве жанчыны загінулі

Як стала вядома, 19 лістапада аўтамабіль пасла Беларусі ў Расіі **Ігара Петрышэнкі** трапіў у аварыю ў Смаленскай вобласці.

Як вынікае з афіцыйнай зводкі здарэнняў, “у 10.47 па маскоўскім часе каля населенага пункта Якаўлева Mercedes з дыпламатычнымі нумарамі пад кіраваннем вадзіцеля пасла сутыкнуўся з легкавым аўтамабілем ВАЗ, у якім ехалі дзве пенсіянеркі 1939 і 1937 гадоў нараджэння”. У выніку аварыі абедзве жанчыны загінулі. Адна з іх памерла на месцы, а другая памерла ў бальніцы горада Ярцава, перадае РІА “Новости”.

Беларускі дыпламат і яго кіроўца не пацярпелі. Пасля вадзіцель застаўся даваць тлумачэнні супрацоўнікам ДІБДР, а Ігар Петрышэнка вельмі спяшаўся, бо адразу з’ехаў з месца ДТЗ. Паводле афіцыйнай версіі, “паехаў на працу”. Нагадаем, што напярэдадні, 18 лістапада, у Мінску праходзіла сумесная калегія МЗС Беларусі і Расіі. Трэба думаць, менавіта пасля яе пасол вяртаўся ў Маскву.

Матэрыялы расследавання пакуль не абнародаваны. Хто канкрэтна вінаваты ў смяротным ДТЗ — кіроўца “Жыгулёў” ці шафёр беларускага дыпламата, будзе ўстаноўлена падчас следства. Паводле папярэдніх дадзеных, якія спачатку паведамілі мясцоваму выданню “Сігма Плюс” у ДІБДР Смаленскай вобласці, гаворка ішла аб значным перавышэнні хуткасці адным з удзельнікаў ДТЗ. Аднак неўзабаве гэтая публікацыя без тлумачэння прычын знікла з сайта выдання, а паліцэйскія сталі сцвярджаць, што пенсіянер, кіроўца “Жыгулёў”, пры павароце налева не прапусціў дыпламатычны Mercedes, які рухаўся ў сустрэчным напрамку.

Аднак, мяркуючы па фота з месца здарэння, слова “рухаўся” тут варта было б замяніць на “ляцеў”. Бо, як відаць па здымках, універсал “Жыгулі” ад удару разарвала на дзве часткі, што, па-першае, не пакінула дзвюм пажылым расіянкам ніякага шанцу выжыць, а па-другое — сведчыць аб хуткасці беларускага дыпламатычнага аўто. Смаленскія СМІ пішуць, што ехаў аўтамабіль пасла з хуткасцю не менш за 200—220 км/г. Пры гэтых умовах заўважыць Mercedes пенсіянер на “Жыгулях”, які паварочваў налева, мог проста не паспець.

Мясцовыя СМІ адзначаюць вось яшчэ што: маўляў, кіроўца і дыпламат павялі сябе не па-джэнтльменску пасля ДТЗ, і першае, што зрабілі, — адвінцілі са свайго аўто дыпламатычныя нумары. Так гэта ці не, мы сведкамі не былі, але ў любым выпадку пра ДТЗ стала вядома. А Ігар Петрышэнка “выказаў сем’ям загінуўшых глыбокія спачуванні”. Па крайняй меры так сцвярджаюць у беларускім пасольстве ў Маскве.

Алег СНОЎ.

АФІЦЫЙНА

Прэс-сакратар Міністэрства замежных спраў Беларусі ***Дзмітрый Міронччык*** *учора пракаментаваў падрабязнасці аўтамабільнай трагедыі, якая здарылася з удзелам пасла Беларусі ў Расіі.*

“За рулём „Мерседэса” знаходзіўся кіроўца — грамадзянін Беларусі”, — пацвердзіў прадстаўнік МЗС. Паводле яго слоў, расійскія праваахоўныя органы высунулі папярэднюю версію, згодна з якой у дарожна-транспартным здарэнні вінаваты кіроўца аўтамабіля “ВАЗ”.

Як паведаміў Дзмітрый Міронччык, кіроўца і пасол Беларусі сур’ёзна не пацярпелі; Ігар Петрышэнка знаходзіўся на заднім сядзенні “Мерседэса” і быў прышпілены.

НАДВОР’Е

Сустракаем зіму!

У гэтыя дні на надвор’е ў Беларусі ўплыў аказваюць паветраныя масы, якія паступаюць з еўрапейскай тэрыторыі Расіі, паведамляе Белгідраметэацэнтр.

Пераважна па заходняй палове краіны пройдуць ападкі (дождж, мокры снег), у асобных раёнах туман, галалёд, на дарогах галалёдзіца. Тэмпература паветра ўначы -6...+1°С, па ўсходзе пры праясненнях да -8°С; днём -2...+3°С.

22 лістапада Беларусь будзе ў асноўным знаходзіцца ў вобласці павышанага атмасфернага ціску, і толькі на захадзе атмасферны фронт пачне страчваць актыўнасць. Па захадзе пройдзе кароткачасовы снег, мокры снег, месцамі будзе галалёд. Тэмпература паветра ўначы -1...-8°С, па ўсходзе паветра астудзіцца да -10°С; днём максімум тэмператур складзе -3...+2°С.

Народная Воля http://www.nv-online.info
21 ЛІСТАПАДА 2014 г.

ЛЯ ПРАХАДНОЙ...

«А куды падзецца?»

Светлагорскі завод хімічных валокнаў... Якая сітуацыя, якія мае вынікі? Ці задаволены людзі?

Каб атрымаць адказ на гэтыя і многія іншыя пытанні, я накіравалася непасрэдна на прадпрыемства. Прайсці праз прахадную адміністрацыйнага корпуса не ўдалося. Мне суха паведамілі, што прыехала дэлегацыя з Тайваня і таму не да маёй сціплай персоны.

Намеснік дырэктара па ідэалогіі **Андрэй БУНАКОЎ** параіў звязацца з ім праз гадзіну. Прайшла не адна, а тры гадзіны... Выйсці на сувязь з ім не ўдалося.

Каб не губляць дарэмна час, пайшла на заводскую прахадную. Даведаўшыся, што я журналістка, людзі адразу пачыналі азірацца па баках. Пры гэтым размаўлялі даволі прыязна, але кожны прасіў не фатаграфаваць, і ўсе як адзін катэгарычна адмаўляліся назваць сваё прозвішча.

"*Чаму? Якія ў вас могуць быць праблемы?*" — запытваю ў трох жанчын і мужчыны. "*Ай, ну мала што можа быць. Тут і так план скарацілі, заробкі ў нас малыя ў параўнанні з тымі, якія былі раней. Але ўсё роўна не хочацца, каб потым былі якія пытанні ад кіраўніцтва*", — кажа **Марыя**, жанчына 38-гадовага ўзросту. "*Я на тарыфе, дык атрымліваю тры мільёны. Уявіце сабе, як на гэтыя грошы можна пражыць, калі яшчэ ўлічыць, што кошты штодня растуць. Хапае толькі за кватэру заплаціць ды самыя неабходныя прадукты набыць. А каб нешта набыць для дома ці нейкія рэчы для сябе, пра гэта і гаворкі няма. Але не хочацца і гэта згубіць*", — кажа яе сяброўка **Жанна**.

Запытваю: "*А што, быў падобны прэцэдэнт? Вы ж не на сакрэтным аб'екце працуеце. Што з вамі могуць зрабіць? Звольніць за тое, што размаўляеце з журналістам папулярнага выдання? Адкуль у вас такі страх?!*"

За ўсіх адказала прыгожая бландзінка **Вольга**: *"Ведаеце, людзі ўсе баяцца. Можа, у Мінску смялейшыя за нас, а тут спытайце ў каго іншага, а я сваё прозвішча не назаву. Ой, не трэба мяне фатаграфаваць! Адзінае што скажу, дык гэта тое, што жыццё стала больш цяжкае. Я на здзельшчыне і атрымліваю "бруднымі" шэсць мільёнаў. Дык гэта трэба гарбаціцца і гарбаціцца. Да таго ж нас штрафуюць увесь час за ўсялякую дробязь. Праца тут нялёгкая. А куды падзецца? Хто мяне на якую работу возьме ў маім узросце? Дарэчы, яшчэ паспрабуй адсюль звольніцца. Тым, хто сам хоча, нагадваюць пра кантракт, каб дапрацавалі да канца тэрміну. Нам ужо кіраўніцтва кажа: "Прыводзьце сюды сваіх дзяцей. Мы іх будзем заахвочваць. Няхай тут працуюць". Маладыя ж сюды не жадаюць ісці. Дык, можа, ужо хочуць прыгоннае права ўзаконіць? У нас са Светлагорска шмат моладзі з'язджае на заробкі — хто ў Расію, хто ў Польшчу, хто куды. А з другога боку, за што тут трымацца? Але хоць і капейкі, але ўсё ж не галадаеш..."*

Вось з завода выйшаў **Ігар,** якога чакалі мае суразмоўцы. "*Адчуваеце, што працуеце на хімічным прадпрыемстве*?" — запытваю адразу. "*Ды асабліва не адчуваю. Тыя, хто ў "шкодным" цэху працуе, атрымліваюць дадатковыя 10%, напрыклад, у фарбавальным. Да таго ж ёсць добры санаторый "Сярэбраныя ключы". Мы можам узімку адпачываць за 15% ад кошту, а летам — за 20%. Праўда, там у асноўным расійцы адпачываюць. Іх ледзь не 90% ад агульнай колькасці. Наконт здароўя ні я, ні жонка мая пакуль не скардзімся. Але са страхам чакаем, калі запусцяць прадпрыемства, якое побач з намі кітайцы будуюць. Вось тады, відаць, пачнецца сапраўдны "гамон".*

У прадпрыемства ўваходзяць тры заводы — поліэфірных нітак, штучнага валакна і завод вытворчасці тавараў народнага спажывання. Мой новы суразмоўца **Анатоль,** рабочы са стажам, працуе на заводзе поліэфірных нітак.

Даведаўшыся, што я з "Народнай Волі", пачаў усміхацца: "*Незалежных журналістаў я яшчэ не сустракаў. А вы чаму пра нас вырашылі напісаць? Маё прозвішча? А нашто вам? Не, прабачце, не скажу... Ну чаму баюся?.. Я не тое што баюся, але не хачу. А мне нічога не будзе з-за таго, што я з вамі размаўляю? А то яшчэ скажуць, што з апазіцыяй тут звязаўся. Яшчэ звольняць мяне на старасці гадоў... Ведаеце, тут жа няма куды ўладкавацца на працу. Я ж ужо не малады, на заробкі дакладна нікуды не паеду. І што рабіць? Пакуль трымаемся пацiху. Праўда, план нам істотна знізілі. Але людзі не надта рвуцца сюды на працу. Шмат народу звальняецца. На ўсім прадпрыемстве ўсяго працуе каля пяці тысяч чалавек. А гэта не так і шмат, калі параўнаць з агульнай колькасцю насельніцтва — у горадзе ўсяго больш за 70 тысяч, здаецца. Шмат у нас і пенсіянераў цяпер. Будзем спадзявацца, што наш завод не закрыюць. Мы ж забяспечваем поліэфірам усю айчынную прамысловасць. Асноўныя нашы канкурэнты — Кітай і Тайвань. Яны завальваюць увесь свет сваімі ніткамі*".

У размову ўмешваецца мужчына, які больш смелы, ён прадставіўся **Дзмітрыем Аляксандравічам**: "*Калі ў нас якасць сярэдняя, то ў замежнікаў — ніжэй за сярэднюю. Калі б мы толькі закрыліся, то яны адразу сталі б дэмпінгаваць. А потым што, нам самім набываць у іх няякасную нітку па высокіх коштах? Не дачакаюцца... У нас была рэканструкцыя ў 2012 годзе, замянілі шмат абсталявання. У прадзільным цэху замянілі ўсе машыны. Так што яшчэ папрацуем..."*

Сапраўды, на сённяшні дзень "Светлагорскхімвалакно" — самае сучаснае прадпрыемства ў Еўропе. У нашых суседзяў такіх прадпрыемстваў няма. А наша, беларускае, сёння адзінае, якое супрацьстаіць кітайскім. Сёння закрыць толькі завод поліэфірнай ніткі — выкінуць на вуліцу не менш за 2000 чалавек.

Другі завод на прадпрыемстве — завод штучнага валакна. Яго часта называюць поліпрапіленам. На ім вырабляюць вугляродна-валакністыя матэрыялы. Каб зразумець значнасць гэтай вытворчасці, дастаткова сказаць, што яе прадукцыю выкарыстоўваюць у касмічнай і самалётнай прамысловасці. Некалі, калі Савецкі Саюз імкнуўся пабудаваць свой Stels, тут распрацоўваліся ўнікальныя тэхналогіі, але пасля таго, як амерыканцы ўсіх апярэдзілі, вытворчасць пацiху сканала, але на некаторыя рэчы попыт застаўся. Нешта для сябе набываюць еўрапейцы. Кажуць, што расійцы таксама выпрабоўваюць для сябе нейкія тэхналогіі. Да таго ж карыстаецца попытам арселон. З гэтага матэрыялу вырабляюць вопратку для пажарных. Тут наша вытворчасць мае толькі аднаго канкурэнта ў Еўропе — знакаміты французскі "DuPont". Рабочыя не без гонару кажуць, што наша тканіна больш танная і якасная. Вось гэты завод не стратны. Рабочыя сказалі, што расійцы хацелі яго набыць. Як бы там ні было, але пакуль ён застаецца нашым, беларускім.

Цікава, што ніхто з рабочых, калі скардзіўся на малыя заробкі, не сказаў пра прафсаюз. Калі я намагалася прайсці праз прахадную, то намеснік дырэктара сказаў, што ніводны прадстаўнік прафкама са мной сустрэцца таксама не зможа — "старшыня ў адпачынку, намеснік на выездзе ў вобласці, а іншыя заняты".

"Ці ўздымаў прафсаюз пытанне павышэння заробкаў і паляпшэння ўмоў працы?" — запытваю ў двух мужчын, якія з цікавасцю слухалі маю гутарку з іншымі. Тыя заўсміхаліся. Адзін з іх толькі і сказаў: "*Жартуеце? Пра заробкі, наколькі я памятаю, нам раздавалі нейкія брашуркі. Але каб патрабаваць павышэння — такога не прыпомню".*

Зразумела, што "Светлагорскхімвалакно" — асноўнае прадпрыемства ў горадзе. Зразумела, што многія, хто працуе на ім, па сутнасці, ледзь-ледзь выжываюць, бо прыстойнымі заробкамі пахваліцца не могуць. Таму можна зразумець і страх людзей страціць працу.

Любоў ЛУНЁВА.

Светлагорск.

НУ І НУ!

Алеся Меха хочуць прыцягнуць да адказнасці як «удзельніка паўстання ў Свіслачы»

Менавіта так Алесю Меху сказаў па тэлефоне ўчастковы Кобрынскага РАУС лейтэнант міліцыі Анатоль Тарасюк, які запрасіў актывіста ў РАУС.

Было б смешна, калі б не было так сумна, кажа Алесь Мех. Ён добра зразумеў сэнс гэтай бязглуздзіцы. Яго хочуць прыцягнуць да адказнасці за ўдзел у шанаванні ўдзельнікаў паўстання Кастуся Каліноўскага. Ужо шэсць гадоў запар Алесь Мех, які пражывае ў Кобрыне, разам з аднадумцамі ездзіць у Свіслач, каб адзначыць угодкі паўстання Каліноўскага 29 кастрычніка. Але міліцыя такую праяву павагі да герояў беларускай гісторыі ўпарта расцэньвае як супрацьзаконныя дзеянні.

SOS!

Мой дом — мая катарга

Міністэрства ўнутраных спраў Беларусі паведаміла пра значнае павелічэнне колькасці забойстваў у сем'ях.

"У бягучым годзе ў Беларусі зарэгістравана 103 забойствы і 205 наўмысных цяжкіх цялесных пашкоджанняў. Кожнае трэцяе з іх здзяйсняецца ў дачыненні да блізкіх. Колькасць забойстваў, учыненых членамі сям'і, за 10 месяцаў 2014 года ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года павялічылася на трэць, — паведаміў учора намеснік начальніка ўпраўлення прафілактыкі галоўнага ўпраўлення аховы правапарадку і прафілактыкі МУС **Сяргей Красуцкі** на прэс-канферэнцыі ў Мінску. — *Найбольш складаная крымінагенная сітуацыя ў сямейна-бытавой сферы назіраецца ў Брэсцкай і Гомельскай абласцях, дзе колькасць забойстваў павялічылася ў параўнанні з аналагічным перыядам мінулага года амаль у тры разы".*

ЭВРИКА!

Совершили научное открытие

Специалисты Гомельского государственного медуниверситета нашли в речной воде лечебные вирусы, с помощью которых можно будет создавать лекарства, нейтрализующие устойчивые к антибиотикам бактерии.

Исследователи кафедры микробиологии, вирусологии и иммунологии Гомельского государственного медицинского университета совершили научное открытие летом этого года.

Ученые нашли решение проблемы полной устойчивости некоторых бактерий к антибиотикам, отыскав альтернативное лекарство на основе бактериофагов — вирусов, убивающих микробов. Последние были найдены в водах Сожа, Днепра и Припяти.

Свои научные труды специалисты опубликовали в некоторых зарубежных изданиях. Их разработкой также заинтересовалась российская корпорация. Планируется, что новое лекарство будет использоваться для лечения людей в Беларуси, России и Казахстане.

МОДЕРНИЗАЦИЯ

Увеличить зарплаты белорусов могут только реформы

Четыре года назад белорусские власти планировали, что зарплата белорусов к 2015 году достигнет 1000 долларов в эквиваленте. Сегодня очевидно, что эта цель недостижима — месячный доход почти 40% работников, согласно данным официальной статистики, не дотягивает и до 500 долларов. Вместе с тем эксперты Всемирного банка считают, что доходы белорусов могут удвоиться и достигнуть уровня соседних стран. В случае проведения структурных реформ.

Искусственный рост доходов населения остановился

В последние месяцы рост зарплат в Беларуси существенно замедлился. Если за первую половину года средняя зарплата увеличилась в номинальном выражении почти на 900 тыс. рублей и достигла в июне 6,2 млн рублей, то в июле—сентябре произошел коренной перелом — средняя зарплата за третий квартал выросла по сравнению с июньским уровнем только на 2,3%, и составила в сентябре 6,34 млн рублей.

В реальном выражении (то есть с учетом инфляции) и вовсе наблюдается снижение доходов населения. Так, в сентябре реальная зарплата сократилась на 2% по сравнению с аналогичным месяцем прошлого года, в августе — на 5,1%.

Изменения в динамике зарплат, зафиксированные в третьем квартале, произошли после того, как в этот процесс вмешалось правительство.

Напомним, что в августе 2014 года вступило в силу решение Совмина, согласно которому госпредприятия могут увеличить зарплаты своим работникам только при условии адекватного повышения производительности труда. Учитывая, что производительность эта растет медленно и в стране доминируют госпредприятия, решение правительства сразу же повлияло на динамику средней зарплаты.

Шаг, сделанный властями, соответствует рекомендациям международных финансовых организаций, которые говорят о том, что рост зарплат в Беларуси должен быть жестко увязан с темпами роста производительности труда, иначе могут возникать негативные последствия в виде инфляции и ослабления курса национальной валюты.

По мнению экспертов Всемирного банка, Беларусь в последние годы этому правилу не соответствовала, и ускоренный рост зарплат существенно увеличил издержки отечественных предприятий. Продолжение такой политики, считают экономисты международной организации, крайне нежелательно.

Увязав в августе административным образом темпы роста зарплат с динамикой производительности труда, белорусские власти тем самым признали, что возможности для искусственного увеличения доходов населения ограничены.

В то же время, по оценкам Всемирного банка, Беларусь по доходу на душу населения отстает от других стран (с аналогичным уровнем человеческого развития) примерно в два раза. Если в Беларуси доход на душу населения составляет 6800 долларов, то в соседних странах — порядка 12.000 долларов. Чтобы достичь более высокого уровня доходов населения, эксперты банка рекомендуют пойти на структурные реформы белорусской экономики.

По мнению внешних наблюдателей, базовые предпосылки для повышения эффективности белорусской экономики существуют.

"Людские ресурсы, которыми располагает страна, вселяют надежду на построение динамично развивающейся экономики. Образовательная система может готовить специалистов для разных видов экономической деятельности, рабочая сила дисциплинирована", — констатировал на этой неделе глава представительства Всемирного банка в Беларуси **Ян Чул Ким**, выступая в Минске на "Кастрычніцкім эканамічным форуме".

Для реформ все готово. Будут ли они?

По мнению экспертов, повышение эффективности белорусской экономики лежит в плоскости реформирования госсектора, который формирует порядка 70% белорусского ВВП. Всемирный банк неоднократно указывал, что госпредприятия в ряде случаев являются источником низкой эффективности, и рекомендовал провести структурные изменения в этом направлении.

По мнению белорусских экономистов, в том случае, если бы финансовые ресурсы распределялись исключительно на рыночных условиях, это привело бы к реформированию сектора госпредприятий и позволило бы повысить эффективность работы белорусской экономики.

Однако особенность белорусской экономической модели состоит в том, что финансовые ресурсы длительное время распределяются административным образом, и это позволяет поддерживать на плаву даже низкоэффективные предприятия. Для помощи таким предприятиям используются так называемые директивные кредиты, которые выдаются госбанками.

Вместе с тем на фоне больших выплат по внешнему госдолгу сегодня возможности государства как никогда ограничены, и власти всерьез задумались об эффективности использования финансовых средств. Оценки госорганов показали, что отдача от государственных инвестиций не радует.

Поэтому к настоящему времени Министерство экономики разработало концепцию повышения эффективности государственной поддержки экономики. По информации БелаПАН, документ уже передан в правительство и будет вноситься на рассмотрение президента.

Тот факт, что нынешняя система господдержки не дает желаемой отдачи, экономические власти сегодня признают.

"Всем понятно, что существует в стране проблема эффективности распределения ресурсов, и необходимо эту задачу решать", — отметил заместитель министра финансов **Максим Ермолович**, выступая на "Кастрычніцкім эканамічным форуме".

Он дал понять, что пересмотр условий поддержки предприятий неизбежно приведет к тому, что некоторые организации могут потерять традиционные источники финансирования, вынуждены будут закрыться, и придется как-то трудоустраивать оставшихся без работы людей.

"Мы долго работали над вопросами, как обеспечить краткосрочную быструю переквалификацию людей для нужд экономики, какие затраты в связи с этим необходимы, кто будет финансировать этот процесс... Соответствующие механизмы к настоящему времени выработаны. Поэтому мы подготовлены к такому развитию событий, и в зависимости от того, какая будет скорость реформ, также произойдут и трансформации в области социальной поддержки населения", — отметил заместитель министра финансов.

В общем, экономические власти считают необходимыми структурные реформы и подготовились к этому. Однако оговорка о том, что конкретные меры будут зависеть от того, "какая будет скорость реформ", явно свидетельствует: правительство ждет политического решения по данному вопросу.

Миссия Международного валютного фонда, находившаяся в октябре в Минске, призывала белорусские власти к решительным реформам и выражала готовность поддержать структурную перестройку экономики новым кредитом.

Вместе с тем эксперты сомневаются в том, что руководство Беларуси готово сегодня к проведению серьезных изменений в экономике. *"Мы делаем вывод, что отсутствует политическая воля и существует желание сохранить существующую модель",* — констатировал Ян Чул Ким.

Дмитрий ЗАЯЦ.

ВІНШУЕМ!

16 акадэмікаў і 28 членаў-карэспандэнтаў

Такое папаўненне атрымала днямі Нацыянальная акадэмія навук Беларусі.

Паводле вынікаў тайнага галасавання Агульнага сходу Акадэміі навук абраны:

Правадзейнымі членамі (акадэмікамі) НАН Беларусі:

Янчэўскі Вячаслаў Іванавіч	Алгебраічная геаметрыя
Кілін Сяргей Якаўлевіч	Квантавая інфарматыка
Гапоненка Сяргей Васільевіч	Оптыка нанаструктур
Карзюк Віктар Іванавіч	Прыкладная матэматыка
Чыжык Сяргей Антонавіч	Нанатэхналогіі
Ласкаўнёў Аляксандр Пятровіч	Парашковая металургія і кампазіцыйныя матэрыялы
Шкадарэвіч Аляксей Пятровіч	Прыборабудаванне
Пеняськоў Алег Глебавіч	Цеплафізіка
Хрыпач Уладзімір Аляксандравіч	Біяарганічная хімія
Більдзюкевіч Аляксандр Віктаравіч	Высокамалекулярныя злучэнні
Карабанаў Аляксандр Кірылавіч	Геалогія
Нікіфараў Міхаіл Яўхімавіч	Заалогія. Біялагічныя рэсурсы жывёльнага свету
Сукала Аляксандр Васільевіч	Дзіцячая нефралогія
Астроўскі Юрый Пятровіч	Кардыяхірургія
Лакотка Аляксандр Іванавіч	Мастацтвазнаўства
Лапа Віталій Вітальевіч	Аграхімія

Членамі-карэспандэнтамі НАН Беларусі:

Тузікаў Аляксандр Васільевіч	Інфарматыка ў медыцыне і біялогіі
Белы Уладзімір Мікалаевіч	Лазерная фізіка
Белавус Анатоль Іванавіч	Мікраэлектроніка
Кастраміцкі Сяргей Міхайлавіч	Радыёфізіка
Ціхаміраў Сяргей Аляксандравіч	Спектраскапія
Пясецкі Сцяпан Сцяпанавіч	Палімерныя матэрыялы і тэхналогіі
Рубанік Васілій Васільевіч	Тэхнічная акустыка
Шэлег Валерый Канстанцінавіч	Тэхналогіі машынабудавання
Федасюк Валерый Міхайлавіч	Фізіка і тэхніка магнітных матэрыялаў
Раманюк Фёдар Аляксеевіч	Энергетыка
Асташынскі Валянцін Міронавіч	Энергетычныя працэсы і тэхналогіі
Прушак Віктар Якаўлевіч	Геатэхналогія
Свірыдаў Дзмітрый Вадзімавіч	Неарганічная хімія
Калінічэнка Алена Мікалаеўна	Арганічная хімія
Кулак Анатоль Іосіфавіч	Фізічная хімія
Шкуматаў Уладзімір Макаравіч	Біятэхналогія
Шалыга Мікалай Уладзіміравіч	Біяфізіка
Падутаў Уладзімір Яўгеньевіч	Генетыка
Ціток Уладзімір Уладзіміравіч	Фізіялогія і біяхімія раслін
Варабей Аляксандр Уладзіміравіч	Лазерная медыцына
Сняжыцкі Віктар Аляксандравіч	Тэрапія
Бялецкі Аляксандр Валянцінавіч	Траўматалогія і артапедыя
Красны Сяргей Анатольевіч	Уралогія
Трацьяк Станіслаў Іванавіч	Хірургічная эндакрыналогія
Каваленя Аляксандр Аляксандравіч	Гісторыя Беларусі
Дайнека Аляксей Яўгеньевіч	Прагназаванне і рэгуляванне знешнегандлёвай дзейнасці
Прывалаў Фёдар Іванавіч	Раслінаводства
Азаранка Уладзімір Вітальевіч	Тэхналогіі і сродкі механізацыі сельскай гаспадаркі (тэхнічныя навукі)

СІТУАЦЫЯ

У брэсцкай гімназіі ў школьнікаў скануюць адбіткі пальцаў

Бацькі напісалі ліст старшыні гарвыканкама і заяву ў пракуратуру.

У брэсцкай гімназіі №4 у школьнікаў пачалі скаціраваць адбіткі пальцаў. Гэта робіцца для новай прапускной сістэмы, усталяванай на ўваходзе, паведамляе tut.by.

Многія бацькі школьнікаў даведаліся пра скаціраванне пальцаў толькі пасля самой працэдуры. Незадаволеным бацькам паведамілі, што адбіткі пальцаў іх дзяцей выдаляць з базы.

20 бацькоў, якія не згодны з новай сістэмай, напісалі калектыўны ліст старшыні Брэсцкага гарвыканкама. Акрамя таго, яны накіравалі зварот у пракуратуру горада.

Тым часам у адміністрацыі гімназіі кажуць, што турнікет на ўваходзе дазволіць абмежаваць доступ непажаданых асоб у гімназію. Дырэктар **Алена Шкулепа** кажа, што гэтая сістэма дазволіць, акрамя іншага, дысцыплінаваць навучэнцаў. Пры жаданні бацькі змогуць нават кантраляваць час прыходу і сыходу са школы сваіх дзяцей праз СМС-паведамленні.

Дырэктар зазначыла, што цяпер адбіткі пальцаў у дзяцей скануюць толькі з пісьмовага дазволу бацькоў. Калі бацькі не згодны, яны могуць набыць для дзіцяці пластыкавую картку за 20 тысяч рублёў. Пры страце новы "пропуск" будзе каштаваць 50 тысяч рублёў.

ЖАХ

Пачвара

Галоўнае следчае ўпраўленне Следчага камітэта завяршыла расследаванне крымінальнай справы на 39-гадовага ўраджэнца Бабруйска. У сярэдзіне сёлетняга ліпеня ў лясным масіве каля Даўгінаўскага тракту ў Мінску ён згвалтаваў 11 гадовую дзяўчынку.

Як інфармуе БелаПАН, на працягу ўсяго расследавання абвінавачаны паводзіў сябе задзірліва. Пра свае злачынствы ён расказваў з асаблівым цынізмам і жорсткасцю. Мужчына заявіў, што спярша збіраўся забіць дзяўчынку, аднак потым перадумаў.

Следства выявіла, што абвінавачаны раней ужо двойчы забіваў згвалтаваных дзяцей. Першы раз ён зрабіў гэта ў непаўналетнім узросце на тэрыторыі Беларусі, другі — на тэрыторыі Расіі. Таксама ён учыніў шэраг іншых злачынстваў сексуальнага характару на тэрыторыі Расіі.

Мужчына знаходзіцца пад вартай. Матэрыялы яго справы перададзены пракурору для накіравання ў суд. Яго вінавацяць у згвалтаванні заведама непаўналетняй, рабаванні і крадзяжы.

ВАС ИНТЕРЕСУЕТ...

Кто имеет право на юбилей Огинского?

*В одном из интервью белорусским СМИ Полномочный и Чрезвычайный Посол Литвы в Беларуси **Эвалдас Игнатавичюс** сказал, что в его стране идет подготовка к важному событию следующего года — 250-летнему юбилею **Михала Клеофаса Огинского.** Но я что-то не слышал, чтобы в Беларуси собирались широко отмечать эту дату. Есть ли информация на эту тему у "Народной Воли"?*

Алексей Ковальчук, Гродно.

Чтобы получить компетентную информацию, мы связались с начальником управления учреждений культуры и народного творчества Министерства культуры **Натальей Ивановной Задерковской**. Она сказала, что отметить юбилей композитора в нашей стране собираются с достойным размахом. Прежде всего в стране создан оргкомитет по подготовке к торжествам во главе с министром культуры Борисом Владимировичем Светловым. План мероприятий сформирован еще три года назад. Это выпуск достаточно обширного нотного наследия автора знаменитого полонеза "Прощание с Родиной", проведение исторических семинаров, художественных пленэров, музыкальных и театральных фестивалей, посвященных композитору. Кроме столицы задействованы Молодечно и Сморгонь, между которыми находится имение Залесье. Именно там жил наш князь, когда писал свой прекрасный, печальный и таинственный опус ля-минор (оригинал произведения до сих пор не найден). Само имение в этом году полностью отреставрировано, в нем создан туристическо-культурный комплекс, он уже принимает гостей из Литвы, Латвии и, конечно, наших соотечественников. Основные торжества пройдут в сентябре 2015 года именно в усадьбе Огинского.

У князя-дипломата были поместья не только в Беларуси, но и в Литве — на Тракайских землях. Они достались ему от отца и деда. Тогда это была одна страна, утратившая, к сожалению, свою независимость, за которую Огинский и боролся, вел переговоры с Наполеоном и с российским императором. Поэтому естественно, что и Литва, а также Польша будут отмечать юбилей композитора.

День рождения М.К.Огинского появится в календаре памятных дат ЮНЕСКО.

Елена МОЛОЧКО.

ФОТАФАКТ

Дзе гэтая вуліца імя Васіля Быкава?

У беларускай прэсе час ад часу з'яўляецца тэма перайменавання якой-небудзь сталічнай вуліцы ў вуліцу імя Васіля Быкава. Класік беларускай літаратуры, ніякіх сумневаў, варты не толькі вуліцы, але і праспекта, універсітэта, помніка. Аднак Быкаў не сімпатызаваў існуючай уладзе, і гэтага аказалася дастаткова, каб не ўшаноўваць на радзіме памяць аднаго з самых вядомых беларускіх сыноў.

Хаця тыя, хто сцвярджае, што ў Беларусі няма вуліц Быкава, гаворыць не зусім праўду. Такая вуліца ёсць. Хаця дабрацца да яе не так проста. Спачатку трэба ехаць на электрычцы да станцыі "Ждановічы", потым блукаць крывымі вулачкамі пасёлка да самых яго ўскраін.

Распытваць мясцовых жыхароў амаль не мае сэнсу, бо пра вуліцу Быкава пакуль нават яны не ведаюць. Адзіны памочнік — карта на смартфоне, дзякуючы якой можна знайсці патрэбны адрас. У нейкі момант пасёлак з савецка-маркотнага робіцца прыбрана-аграрэнесансным, вакол пачынаюць узвышацца катэджы з вокнамі-байніцамі, ззаду застаецца перакрэслены знак "Ждановічы". А далей — вёска Каменная Горка, якая пакуль уваходзіць у склад Мінскага раёна. Яшчэ некалькі паваротаў, і перад вамі тыповая пасялковая вуліца "новых беларусаў", да гэтага часу да канца не забудаваная. Катэджы, маёнткі, ружовыя сцены. Адна розніца — нязвыклыя беларускаму воку таблічкі "Вуліца Васіля Быкава".

Тапонім узнік не сам па сабе, а дзякуючы намаганням мясцовага дэпутата. Увогуле, і глядзіцца назва даволі дзіўна ў асяроддзі вуліц Школьнай, Артылерыстаў, Танкістаў... Самысамы край пасёлка. Далей толькі поле...

ІЗ ОПЫТА

Получить рецепт удалось только через 4 дня

В №88 от 11 ноября 2014 г. "Народная Воля" опубликовала разъяснение Минздрава РБ по поводу ужесточения порядка отпуска лекарств. В нем со ссылкой на Всемирную организацию здравоохранения говорится о том, что ежегодно в мире 3 миллиона человек получают осложнения от бесконтрольного приема лекарств. Это означает, что по такой причине страдает 1 человек из примерно 2500 землян.

Может ли это быть поводом для такого решения Министерства здравоохранения, которое оно приняло в плане отпуска препаратов только по рецептам? Нет, конечно. Мало ли какие аномалии случаются.

А вот к чему привели драконовские меры чиновников Минздрава — я расскажу на собственном примере. Получить рецепт на препарат, который по назначению кардиолога принимаю уже почти 3 года и должен принимать всю оставшуюся жизнь, я смог только через 4 (!) дня. Раньше мне удавалось, как говорится, "прижимая к сердцу лапу", уговорить аптекаря отпускать таблетки по мере необходимости. А теперь пришлось взять талон к участковому врачу — не в тот же день, а на подходящее мне время приема, такой у меня режим работы. Причем, замечу, участковый терапевт пошел мне навстречу и не отправил к кардиологу, который должен выписать этот рецепт. Кардиолога в моей родной поликлинике, которая обслуживает почти 70.000 человек взрослого населения, нет, надо обращаться к районному (!) кардиологу, который ведет прием в другой поликлинике. В общем, участковый терапевт выписал мне рецепт сам и сразу на три месяца. На визит к врачу ушло полтора часа. Мне жаль этого времени, но гораздо больше мне жаль участкового терапевта — бесконечно уставшего от раздраженных людей, часами ожидающих своей очереди, чтобы получить нужный рецепт. И это только начало...

Михаил ЗАПОЛЬСКИЙ.

Минск.

З ПОШТЫ ГАЛОЎНАГА РЭДАКТАРА

Як я хачу, каб мову беларусаў ведалі мае ўнучкі...

Прачытала ліст "Разам!" галоўнага рэдактара спадара Іосіфа Сярэдзіча, і мяне апанаваў цяжкі роздум аб лёсе беларускай мовы. Так — нацыянальная трагедыя!

Летась мая ўнучка, шасцікласніца Лізавета, спыталася: "Бабуля, а чаму мы жывём у Беларусі, а размаўляем па-руску? Беларуская мова такая прыгожая, мілагучная, але яна амаль не гучыць..." Мая "расіяначка" (бацькі Лізкі рускія і вучыліся ў расійскіх школах), ты правільна заўважыла: гэта вялікая несправядлівасць! І я сказала: "Давай з сённяшняга дня будзем размаўляць па-беларуску". "Давай", — адказала ўнучка. І мы некалькі дзён трымаліся, гаварылі паміж сабой так, як дамовіліся. Але не заўважылі, як зноў скаціліся на рускую. Давялося ж уступаць у размову з самымі рознымі людзьмі, а яны ў большасці не валодаюць беларускай мовай.

Добра памятаю, як 1 верасня 1974 года прыйшла на першы ўрок да пяцікласнікаў у васьмігадовую школу пасёлка Галічны, што ў Хабараўскім краі. Пасля прывітання з вучнямі адзін хлопчык запытаўся: "Адкуль вы прыехалі, Таццяна Ягораўна?" Калі я адказала, што з Мінска, з Беларусі, дзеці папрасілі сказаць што-небудзь па-беларуску. На хвілінку задумаўшыся, я пачала чытаць на памяць: "Паміж пустак, балот беларускай зямлі, на ўзбярэжжы ракі шумнацечнай..." Дзеці з затоеным дыханнем слухалі першую частку паэмы "Курган" Янкі Купалы, калі скончыла чытаць, некалькі хвілін у класе стаяла цішыня. Потым адна дзяўчынка з захапленнем выдыхнула: "Какой красивый язык!" І ўсе вучні са згодай кіўнулі галовамі.

Мяне тады здзівіла ўпэўненасць дзяцей у тым, што калі рэспубліка носіць імя Беларусь, то і мова ў яе беларуская. У Арменіі — армянская, у Азербайджане — азербайджанская і г.д. А руская мова аб'ядноўвала ўсіх, хто на той час жыў у Савецкім Саюзе.

У школе, якую я ўзгадала, працавала настаўніцай матэматыкі Аляксандра Дзмітрыеўна, якая адразу пасля Вялікай Айчыннай вайны прыехала з Украіны па камсамольскай пуцёўцы на Далёкі Усход. Тут жа пабралася шлюбам з былым франтавіком, таксама ўкраінцам. Яны назаўсёды засталіся ў Галічным, рэдка выязджалі на сваю гістарычную радзіму. Але на сваёй сядзібе беражліва захоўвалі культуру роднай зямлі, паміж сабой размаўлялі выключна па-ўкраінску і дачцэ Лесі, якая нарадзілася ў Галічным, перадалі веды і любоў да роднай мовы. Гэтая сям'я была адной з самых паважаных сярод аднавяскоўцаў.

Можна толькі здагадвацца, якая патаемная чорная кан'юнктура авалодала кіраўнікамі нашай дзяржавы, каб так зняважыць беларускую мову! Ці ж не з іх ласкі роднае слова, лічы, стала чужым? Як бяздумна ўспрымалі такую антынацыянальную палітыку чыноўнікі Міністэрства адукацыі і іншых уладных органаў!

Якая такая абыякавасць авалодала беларусамі? Ці то жаданне сляпой падлізлівасці, ці гэта баязлівасць, што цябе за ўжыванне роднай мовы аўтаматычна залічаць у апазіцыю?

Зусім нядаўна была сведкай такой сітуацыі. Па вуліцы В.Харужай ішла вельмі прыгожая маладая пара з дзяўчынкай гадоў пяці. Муж з жонкай размаўлялі на чысцюткай беларускай мове, дзіця падхоплівала іх гутарку. Але больш здзівіла рэакцыя асяроддзя: людзі, якія ішлі побач, выпучвалі вочы, жахліва азіраючыся.

І гэта дзікунства невыпадковае. Прыгадваю, як напрыканцы 1990-х гадоў студэнты, вяртаючыся яшчэ са старой "Ленінкі", праходзілі па вуліцы К.Маркса. Міліцыянт-вартаўнік каля будынка Адміністрацыі прэзідэнта затрымаў хлопца і дзяўчыну, якія паміж сабой вялі гутарку па-беларуску, і прымусіў прад'явіць змесціва сумак. Рускамоўных не затрымаў!

Сумна робіцца ад таго, што большасць нашых суайчыннікаў, лічачы, што размаўляюць выключна на рускай мове, гавораць на "трасянцы". Такая мова рэжа слых у грамадскім транспарце, а яшчэ больш агідна слухаць яе ад чынавенства з экрана тэлевізара.

Можна бясконца разважаць пра павелічэнне колькасці гадзін беларускай мовы ў сярэдняй школе, пра тое, якія творы беларускіх пісьменнікаў вывучаць, але гэта будзе толькі забоўтванне праблемы. Да той пары, пакуль у вышэйшых і сярэдніх спецыяльных вучэбных установах не будзе больш за 50 працэнтаў беларускамоўных груп, бессэнсоўна балбатаць пра тое, што дзяржава не ігнаруе роднае слова. Так, для гэтага патрэбны матэрыяльныя сродкі. Дык знаходзяцца ж грошы на "вялікі хакей" і "вялікі футбол", якія, па маім разуменні, спартсмены павінны зарабляць самі, як артысты зарабляюць у шоу-бізнесе!

Мова тытульнай нацыі — наш брэнд — павінна быць працоўнай, каб нацыя беларусаў не згінула, як гэта здарылася з прусамі, якіх анямечылі рыцары Тэўтонскага ордэна.

...У гэтым годзе мая малодшая ўнучка Алеся пайшла ў першы клас. З беларускай мовай знаёміцца пакуль вусна. "Давай, Лізка, — кажу старэйшай, — утраіх размаўляць па-беларуску, каб Алесі было лягчэй запамінаць словы. І хаця бацькі вашы рускія, вы нарадзіліся і жывяце ў Мінску і павінны свабодна валодаць беларускай мовай. Тым больш што яна аб'ектыўна прызнана ў свеце адной з прыгажэйшых моў".

Таццяна Ягораўна САЛАЎЁВА.

Мінск.

У НИХ

Белорусским телевизионщикам поучиться бы у немецких коллег

Хотя со времен моего пребывания в Германии прошел не один год, я не могу забыть многие телепередачи немецкого телевидения. Они велись в основном вечером, с 18 до 22 часов, то есть когда люди, вернувшись с работы, могут спокойно посидеть у телевизора. Вот тогда квалифицированные специалисты и знакомят с различными способами ремонта старинных построек, строительства новых из различных материалов с минимальными затратами, рассказывают о технике безопасности в быту, организации мини-ферм и так далее. При этом в таких передачах отсутствует музыкальное сопровождение, никто ведущих передачи не отвлекает вопросами.

И так каждый вечер. С помощью голубого экрана зритель расширяет свои познания в самых разных сферах человеческой деятельности. Можно сказать, вся страна охвачена учебой. Каждый человек, начиная со школьного возраста, всегда может найти на том или ином канале что-то для себя интересное и полезное.

Через телевидение до немцев доводятся не только современные тенденции и конструктивные особенности, например, при строительстве дома в сельской местности, но и рекламируются строительные материалы, электроинструменты, организация работ и так далее. Одновременно это и самый эффективный способ повышения престижа рабочих профессий. Выбранный правительством Германии ненавязчивый, по-современному разумный подход к повышению профессионализма населения не требует особых затрат.

И в нашей стране есть реальные резервы для повышения квалификации людей, овладения ими смежных профессий. Для этого необходимо больше ориентироваться на опыт тех стран, где традиционно высоко ценится профессионализм, например, Германии и Японии, а также на собственные наработки в отдельные периоды, например, в довоенный.

Телевизионная учеба — это еще и самый эффективный способ повышения Национальной культуры. Сложившееся представление о том, что культура сводится только к реставрации замков, памятников, возрождению ремесел, к изданию старинных книг и так далее, является явно ошибочным. Все это только часть культуры. Ориентация же на повсеместное овладение людьми трудовыми навыками через телевидение с целью решения их жизненно важных проблем собственными силами должна стать весомым (малозатратным) дополнением к традиционной культуре. Человек без соответствующего профессионального мастерства и без навыков владения смежными профессиями в какой-то момент начинает чувствовать свою ущербность и опустошенность. В силу различных обстоятельств нередко он попадает в такую колею, из которой уже не всегда может выбраться. Вряд ли такой человек станет посещать музеи, театры и так далее. Рассчитывать на его возрождение посредством воздействия на него традиционным "культурным пространством" — занятие весьма сомнительное. Высококвалифицированный же человек, как правило, больше заботится о здоровье — своем и своей семьи. Из-за этого и продолжительность его жизни выше, чем тех, кто не имеет соответствующей квалификации. Люди с низким уровнем квалификации, по моим наблюдениям, чаще болеют и нередко становятся обузой для окружающих. Наоборот, люди с высоким уровнем квалификации больше посещают библиотеки, музеи, театры, церковь, спортивные площадки и так далее. К этому же они приобщают с детских лет своих детей и внуков. Около таких людей всегда создается особое пространство с благоприятным воздействием на окружающих.

Таким образом, в Беларуси есть реальная возможность повысить профессиональный, общеобразовательный и культурный уровень населения малообременительным подходом — телевизионной учебой.

И.А.ПОТАПНЕВ, кандидат технических наук.

Минск.

МЫСЛИ ВСЛУХ

Процветаем?

Выражаю глубокую благодарность за публикацию материалов С.Калинкиной, В.Дашука и других авторов, которые правдиво освещают не только актуальные вопросы нашей действительности, но и события не такой уж далекой истории, события Второй мировой войны. Будучи девятилетним пацаном к ее началу, я, житель Западной Белоруссии, помню ее от начала до конца и полностью согласен с теми авторами, кто справедливо, без идеологической окраски пишет о сложнейших перипетиях того времени, когда патриотизм, национализм и откровенный бандитизм были столь переплетены, что не всякий мог в них разобраться ни тогда, ни сейчас, по прошествии времени.

В воздухе снова "запахло грозой". Власть призывает народ сплотиться перед угрозой как извне, так и изнутри. (Изнутри, повидимому, беспокоит ее больше.) Собирается модернизировать военную промышленность, повысить боеспособность армии, пополнить ее новейшей наземной и воздушной техникой и так далее. И все это для того, чтобы защитить наш суверенитет. Вопрос: от кого? Если раньше взоры наших правителей были обращены на Запад, то теперь надо занимать "круговую оборону". События последних месяцев свидетельствуют о том, что "старший брат" без труда может задушить "младшего" в своих могучих "братских" объятиях. Чего стоит заявление господина Путина, что при желании его войска за два дня были бы не только в Киеве, но и в Риге, Вильнюсе, Таллинне, Варшаве и Бухаресте. "Старший брат" захмелел от эйфории, возомнив себя новым Чингисханом, Македонским, Сталиным...

И "синеокую" эти объятия сдавливают все сильнее и сильнее. Об этом свидетельствует наличие на территории Беларуси российских самолетов, радиолокационных станций, строительство атомной электростанции на российские деньги, проникновение вглубь и вширь российского бизнеса и многое другое.

И это все под аккомпанемент заверений о защите суверенитета как высшей цели властей предержащих.

То, что господин Путин в своем перечне столиц не назвал Минск, видимо, не случайно. Он, как я понимаю, его уже давно считает своим.

На добрый лад не усилением военной мощи надо укреплять суверенитет нашей страны. Жизнь показывает, что в случае внешней агрессии, если таковая будет иметь место, армия его не защитит. Не лучше ли направить эти и другие средства на укрепление здоровья нации, которая медленно и неуклонно вымирает, на обеспечение достойной жизни народа. Ведь от онкологических заболеваний, алкоголизма, наркомании, аварий на дорогах гибнет не меньше людей, чем на какой-нибудь локальной войне. Сделать так, чтобы люди не обращались к миру с просьбой о деньгах, чтобы спасти своих близких при помощи лечения за рубежом. В Витебске умирает от рака почки пятилетняя Наденька Петровская, а в это время с большой помпой проходит "Славянский базар", где на гонорары российским поп-звездам выделяются баснословные деньги.

Последствия Чернобыля ежегодно вырывают из наших рядов тысячи людей, а мы не имеем индивидуальных радиометрических приборов, чтобы контролировать среду обитания и потребляемые продукты.

Вымираем, деградируем. А нам с экранов вбивают в головы, что мы процветаем. Парадокс!

Владимир Константинович ДРУГАК, пенсионер.

г.Пинск.

З ЛІСТА

Правраць блакаду

Лідары апазіцыі часта скардзяцца на тое, што ўлады перакрываюць ім кіслarод, не даюць магчымасці выступаць у дзяржаўных сродках масавай інфармацыі. Гэта, вядома, дрэнна. Але ж хто, скажыце, перашкаджае вам, шаноўныя, дапамагчы той жа рэдакцыі газеты "Народная Воля" давесці тыраж газеты да 300—400 тысяч экзэмпляраў і выкарыстоўваць яе старонкі для дыялогу з шырокай аўдыторыяй.

Пацікаўцеся, ці падпісваюцца на "Народную Волю" сябры вашых партый, аб'яднанняў, рухаў. Пераконвайце шараговых людзей у тым, што лепш падпісацца на "Народную Волю", якая піша праўду, аб'ектыўна адлюстроўвае падзеі, чым на нейкі хлуслівы лісток.

Адным словам, правраць інфармацыйную блакаду ў вашых сілах. Толькі не лянуйцеся, не чакайце, што ўлады паднясуць вам усё на спадачку з блакітнай аблямоўкай.

Анатоль СІЎЧАНКА, пенсіянер.

Мінск.

МУДРЫЕ МЫСЛИ

ЦИЦЕРОН:

"Первый закон истории — бояться какой бы то ни было лжи, а затем — не бояться какой бы то ни было правды".

ПРОБЛЕМА!

По ямам — на кладбище

Несколько недель прошло после Дедов, а я до сих пор не могу избавиться от горького осадка. Ехали мы с родственниками на кладбище в Колодищи по той самой дороге, про которую уже столько писали, столько говорили... И что же? Водители на узкой раздолбанной дороге объезжают огромные ямы. Все едут со скоростью меньшей, чем в черте города. Редко кто отваживался пару километров ехать со скоростью 60 км/ч.

Разве это не плевок в лицо всем нам? Разве это не пренебрежение к памяти тех, кого уже нет с нами? Разве это не издевательство над нами, живыми? Ну ладно, на Радуницу не залатали дорогу, допустим, не успели после зимы. Но ведь целое лето прошло и осень на исходе! Как же так?

Какие чемпионаты?! Какие АЭС?! Элементарное — дорогу на кладбище — годами не можем привести не то что в цивилизованный, а хотя бы в не аварийный вид!

Не покидает ощущение стыда, горечи и обиды еще и от сознания того, что на нас наплевать всем тем, от кого тут хоть что-то зависит. Для меня эта дорога — демонстрация отношения к нам всем: и к живым, и к мертвым. У кладбищенских ворот очередь — собирают деньги за проезд с каждой машины. Раздраженный работник кричит: "*Что вы мне претензии предъявляете?! Кладбище никакого отношения к дороге не имеет. Наше дело — взимать деньги*". Но и на самом кладбище с дорогами тоже, прямо скажем, не очень. В такой ситуации отчетливо понимаешь, что вопрос "Куда идут те денежные сборы, которые мы платим теперь при прохождении техосмотра?" останется риторическим.

С уважением —

Леонид Константинович БОРТНИК.

НЯВЫДУМАНАЯ ГІСТОРЫЯ

Тры білеты ў тэатр

У тую памятную восень Ядзя Карыцкая зламала нагу. Акурат пасля капання бульбы.

— А буракі, морква, капуста яшчэ ж не ўбраны, — жалілася яна медсястры, якая сваімі далікатнымі пальчыкамі ў Дзятлаўскай паліклініцы накладвала ёй гіпс, і з вачэй міжволі пакаціліся слёзы. — Што я цяпер буду рабіць?

— То, можа, у вас дзеці ёсць? Дапамогуць.

— Сын у мяне ёсць, у Мінску жыве. Жанаты, мае дачку. Але ж да гэтага часу я ўсё рабіла сама, то і цяпер не хачу звальваць свае клопаты на іхнія плечы. Нявестка мая з сям'і вучоных: яе бацькі працуюць ва ўніверсітэце. І яна там жа. А мой сын — канструктар на заводзе.

Дадому ў вёску Навасёлкі Ядзю прывезла "хуткая дапамога", бо якраз прыехала туды на выклік. І амаль адразу ж да варот падкаціла прыгожая сынава машына.

— Адкуль жа ты тут раптам з'явіўся? — зніякавела маці.

— Суседка твая цётка Кацярына пазваніла, што з табой бяда. Вось і прыехаў. А ў Жанны якраз выхадны.

Толькі цяпер Ядзя заўважыла на заднім сядзенні нявестку. Яна нешта шукала ў сумачцы.

— Ну, як вы, мама? — спыталася са спагадай, падаючы свекрыві таблетку валідолу. — Пакладзіце пад язык, а то вы надта белая з твару.

— Ой, дачушка, што за дзіва: болю нацярпелася і страху. Гэта ж трэба — на гладкай дарозе ўпала. А тут яшчэ агарод не ўпарадкаваны.

— Пра гэта не думайце. Мы прыедзем і ўбяром, а вас зараз жа забяром да сябе ў Мінск.

Ядзя памкнулася запярэчыць, хацела сказаць, што яна, такая хворая і бездапаможная, будзе ім замінаць, прынясе шмат лішніх клопатаў, але дзеці не далі ёй гаварыць.

— Гэта не абмяркоўваецца! — перапыніў мацерыны пярэчанні сын.

Яны сабралі ў вялікую сумку самыя неабходныя рэчы, найбольш — бялізну і адзенне. Потым Ігар злазіў у склеп і набраў цэлафанавы мяшок бульбы.

Да Мінска дабраліся, калі на двары пачало ўжо шарэць і горад запальваў агні.

— Ой, бабулечка, як я табе рада! — усклікнула ўнучка Волечка, убачыўшы на парозе бацькоў з дарагой госцяй. — Цяпер мы цябе нікуды не адпусцім.

Ядзя пацалавала сваю любіміцу, і на душы адлягло, а то ж усю дарогу думала, як ёй тут жыць, як паставіцца да яе прыезду дзяўчынка, бо цяпер падлеткі бываюць надта ж капрызныя.

— Я пазваніла бабулі Таццяне і дзядулю Валянціну, сказала, што тата з мамай паехалі па цябе, і яны абяцалі вечарам прыехаць да нас.

З таго вечара Ядзя паверыла, што ёсць на свеце шчасце. У сынавай сям'і яна адчувала сябе, як у Бога за пазухай: усе круціліся вакол яе, быццам вакол якой пані, стараліся дагадзіць, апярэдзіць жаданні.

Калі косць зраслася і з нагі быў зняты гіпс, сын з нявесткай па чарзе пачалі вазіць яе ў паліклініку на рэабілітацыю, а вечарамі, узяўшы пад рукі, вадзілі па вуліцы, каб пакрыху расходжвалася. Спачатку трошкі, потым усё больш і больш.

— Як жа там мой няўбраны агарод? Ужо хутка і замаразкі будуць.

— Чаму гэта не ўбраны? — хітравата ўсміхнулася нявестка. — Тата з Ігарам ужо ўбралі і ў склеп знеслі, а заўтра мы паедзем, каб прывезці сюды частку капусты. Я пакрышу ды складу ў трохлітровыя слоікі.

— А маё ж ты дзіцятка! — заплакала Ядзя, цяпер ужо ад радасці. — Што я без вас рабіла б...

Дзень за днём — і кабета паправілася. Напрадвесні, гледзячы, як яна ходзіць, ужо і сказаць нельга было, што быў пералом косці. Як толькі пачаў таяць снег, яна зазбіралася дадому.

— Яшчэ пару дзянькоў, і вы завезяце мяне ў мой куток, — сказала неяк вечарам сыну і нявестцы.

— Не, мама, пра вяртанне ў вёску вы забудзьцеся, — абняўшы яе, загаварыла нявестка. — Хопіць, напрацаваліся за сваё жыццё. Ігар расказваў, як пасля смерці мужа вы высільваліся ў калгасе, стараючыся зарабіць большую капейку: і на ферме, і дзялкі буракоў бралі. Усё, каб сыну дапамагчы: вывучыць яго, у людзі вывесці. А цяпер будзеце жыць з намі. Мы так з Ігарам вырашылі, і мае бацькі гэтае рашэнне адобрылі.

— А як жа хата? — разгублена прамовіла Ядзя.

— А што хата? Яна нябось не з каўбасы, каты не з'ядуць, — нявестка пяшчотна пацалавала яе ў шчаку.

— Што ж я, здаровая, буду рабіць у горадзе?

— А што хачаце. Можаце ў хатніх справах мне дапамагчы, а так будзем з вамі гуляць па горадзе. Вы ж, акрамя вакзала і нашай кватэры, у сталіцы нічога не бачылі. Калі прыедзеце, бывала, на які дзянёк, дык хутчэй спяшаецеся назад, бо гаспадарка была, агарод. А цяпер пажывяце і без усяго гэтага.

У выхадныя дні яны ўсёй сям'ёй рабілі экскурсіі па горадзе. Жанна і Ігар паказвалі ёй такую прыгожую сталіцу, расказвалі пра яе гісторыю. Маці слухала з вялікай цікавасцю, бо і сапраўды яна ў сваім жыцці нічога не бачыла, нідзе не была. А калі сын быў заняты, нявестка сама садзілася за руль машыны і паказала ёй і Хатынь, і Дудуткі, і ў Мастацкі музей звадзіла. Аднойчы, прыйшоўы з работы, паведаміла:

— Мамачка, рыхтуйцеся, я ўзяла тры білеты ў тэатр імя Янкі Купалы. Ігар, я і вы пойдзем глядзець вельмі цікавы спектакль. Гэта будзе праз тыдзень. А да гэтага часу мы купім вам сукенку, адпаведную для такіх выпадкаў, зробім у цырульні прычоску.

Ядзя сумелася, але пярэчыць не стала.

Калі пасля спектакля выйшлі з тэатра, яна ўзяла за руку нявестку і пяшчотна сказала:

— Дзякуй табе, дачушка! Каб не ты з Ігарам, то і гібець мне да скону дзён у апусцелай вёсцы. А так хоць адпачыла і душой, і целам. Як жа мне пашанцавала! Не кожнай маці Бог дарыць такое шчасце...

Леанарда ЮРГІЛЕВІЧ.

Дзятлаўскі раён.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
21 ЛІСТАПАДА 2014 г.

ПЕРЕЖИТОЕ

Владимир ГОРБАЧЕВ

Сквозь тернии

*(Продолжение.
Начало в №88 — 90.)*

***

Итак, западная граница в Беларуси и в Украине отодвинулась на сотни километров. Вскоре была освобождена Северная Буковина. А так как Вильнюс (тогда он назывался Вильно) в 1919 году отошел к Польше, то теперь этот город и прилегающую территорию присоединили к СССР, к Беларуси. Тут же появились исторические, географические и другие теоретические обоснования того, что Вильнюс и Вильнюсский край — это территория Беларуси. Вспомнили период 1918—1919 гг., когда была провозглашена Литовско-Белорусская ССР со столицей в Вильно. В Минске появились радиоприемники Виленского радиозавода. Они стали мечтой любого радиолюбителя. Из Минска в санаторий Друскеники (так тогда называли Друскенинкай) потянулись отдыхающие. Наша соседка по квартире (через стенку) Нина Дмитриевна Самусенко, которая года два-три до этого вышла замуж за Елисеева, тоже поехала с маленьким сыном отдыхать туда. Потом она показывала фотографии, где сфотографировалась с меленьким сыном на берегу Немана.

Зимой 1939—1940 года началась финская война. Она во многом оказалась необычной, странной. Боевые действия в Финляндии показали, что в нашей армии не все благополучно. Действительно, армия огромной страны несколько месяцев топталась перед "Линией Маннергейма", неся огромные потери от армии небольшой Финляндии, население которой было сравнимо с одним только городом СССР — Ленинградом... Было отчего задуматься.

Этот период запомнился сильнейшими морозами. В ту зиму сплошь повымерзли сады. Я же в то время носил красивую каракулевую черную кубанку, без отворотов (без "ушей"). Она была аккуратная, небольшая, но уши не прикрывала. Хотя я в какой шапке ни ходил бы, все равно свои уши не закрывал. В ту зиму их слегка подморозил.

Любимым времяпровождением в зимние месяцы было катание на коньках. В это время у меня были приличные коньки — "хоккеи", которые я регулярно точил на приспособлении, сделанном папочкой. Вся молодежь города ходила на каток стадиона "Динамо". Катался я с непостоянной компанией, то с ребятами из класса, то с друзьями из нашего двора. Катался прилично, и прямо, т.е. лицом вперед, и спиной вперед, и с разными поворотами-выкрутасами. На катке всегда было яркое освещение, играла музыка, всегда было весело.

В теплое время года я много катался на велосипеде. Впервые стал учиться езде на нем, когда мне было лет 9—10. Както папочка возвратился с работы и спрашивает: "Хочешь научиться ездить на велосипеде?" — "Что за вопрос, конечно!" В то время у нас был велосипед Пензенского завода, всегда начищенный, смазанный, отрегулированный. Так как в квартире было тесно, в осенне-зимний сезон велосипед подвешивали на стене над моей кроватью на двух больших гвоздях. Позже, когда у нас появился второй велосипед, за эти же гвозди-крюки подвешивали два велосипеда.

После моего положительного ответа папочка взял велосипед, отвинтил седло, так как, сидя на нем, я не доставал бы до педалей, привязал к раме небольшую подушку, чтобы не так жестко было сидеть, и мы с ним по улице Янки Купалы (называлась она в то время иначе) пошли пешком в парк Горького. Там в то время на месте нынешней хоккейной площадки был велотрек, в центре которого был огорожен низким штакетником цветник-клумба.

Первый урок прошел с относительным успехом. Вначале папочка поддерживал меня, но совсем скоро я стал удерживать равновесие самостоятельно. Поехал уже сам, по прямой равновесие сохранялось, но трудно было изменить направление движения, повернуть руль в сторону. Вот я еду, все хорошо, но впереди, в центре трека, прямо передо мной — клумба... Надо повернуть руль, чтобы не наехать на нее, но никак не получается, как я ни стараюсь... Наезжаю на низенький заборчик и падаю... На этот раз тренировка закончилась. Но вскоре все пошло хорошо, освоил езду в совершенстве, ездил и не держась руками за руль, и на руль ставил ноги и т.п. Иногда с одноклассниками — Толиком Васильевым, Яшей Гольбиным, Петей Букаренко и другими — выезжали за город.

Одна из таких поездок осенью 1940 года закончилась довольно печально. Решили мы в воскресный теплый день прокатиться на велосипедах. Отец Пети Букаренко, мальчика невысокого роста, был военным, у него был велосипед с никелированными ободьями. Правда, к тому времени у нас дома было 3 велосипеда: пензенский (старый), харьковский (подростковый) и польский с никелированными ободьями, с широкими желтыми шинами и гоночным рулем. Но в тот раз я ехал на нашем старом велосипеде Пензенского велозавода, с окрашенными краской (не никелированными) ободьями колес. Сначала направились по нашей улице Горького, минули пивзавод. Проехали еще пару улочек с одноэтажными деревянными домами, здесь город уже кончался. Направились дальше за город. Там, где сейчас Болотная станция, Сельхозпоселок, была какая-то деревушка. Скоро здесь, на проселочных дорогах, нам показалось скучно, не очень интересно, поэтому решили поехать туда, куда нам родители категорически запрещали, — на асфальтированное Московское шоссе. Туда нас привлекал гладкий асфальт, да и машины ходят — не то что в той тиши, где мы были сейчас.

Выехали по шоссе, поехали подальше от Минска. Так доехали до военного городка "Уручье". Здесь остановились, постояли и решили возвращаться обратно. Петя Букаренко все хвалился, какой у него красивый и хороший велосипед. Я попросил его: "Дай проехать!" Он согласился, мы поменялись велосипедами и поехали обратно, в направлении города — я на велосипеде Пети, он — на моем. Немного проехали, решили снова остановиться, чтобы поменяться велосипедами, чтобы обратно в город ехать каждый на своем. Другие ребята остановились чуть раньше, а Петя уехал вперед. Чтобы присоединиться к нам, он хотел сделать левый разворот. Когда он стал с правого края дороги поворачивать налево, назад не посмотрел. А в это время из военного городка в направлении Минска шла легковая машина — "эмка" (закрытая, четырехдверная, типа "седан"). Не успели мы глазом моргнуть, как эта машина правым крылом ударила Петю в левый бок. Он вылетел из седла и ударился головой об асфальт.

Легковая автомашина тут же остановилась, из нее выскочили испуганные военные. Все мы подбежали к Пете, он был жив, но без сознания. Военные сказали, что они повезут его в ближайшую клинику — в Первую клиническую больницу, взяли его на руки, сели в машину и уехали. Велосипед, на котором ехал Петя, т.е. мой велосипед, остался лежать на обочине. Когда я поднял его, то увидел, что рама от удара автомашины изогнулась, заднее колесо тоже искривилось, в нем возникла огромная "восьмерка". Итак, у нас оказался один лишний велосипед (Пети), другой (мой) был в таком состоянии, что на нем ехать было невозможно. Подумав, решили, что все поедут потихоньку на своих велосипедах, а я — на Петином. Свой велосипед после кое-какого выравнивания рамы и уменьшения "восьмерки" на заднем колесе я постарался правой рукой везти за руль. Потихоньку поехали, но заднее колесо в моем велосипеде, делая каждый очередной оборот, цепляясь шиной за вилку, тормозило и резко скрипело. Несмотря на это, медленно, но продвигались вперед. Проехали так около километра, смотрим — слева из деревни Уручье на хорошей лошади на шоссе выезжает какой-то мужчина. Мы подумали, что, рассказав ему, что с нами случилось, попросим его подвезти поврежденный велосипед и поедем быстрее.

Когда телега поравнялась с нами и мы начали объяснять ситуацию, мужчина вдруг, не слушая нас, правой рукой схватил мой велосипед за руль, а левой стал погонять лошадь, чтобы быстрее умчаться от нас. Мы за ним, кричим...

В это время нас на велосипеде догнал военный в звании капитана, с орденом Красного Знамени на груди (тогда это была редкость), на боку — револьвер. Он кое-что и так понял на расстоянии, а когда мы торопливо объяснили ситуацию, погнался за бандюгой изо всех сил, на ходу доставая из кобуры наган, и пару раз выстрелил вверх. Мужик со страха бросил мой велосипед, а сам повернул с асфальтированного шоссе направо, на проселочную дорогу, и был таков.

Мы подъехали к брошенному велосипеду и рассказали капитану о наших перипетиях. Тот посочувствовал, сказал, что, еще подъезжая к нам, понял, что происходит. Мы поблагодарили его, и капитан уехал по своим делам. Когда подняли мой велосипед, то оказалось, что в дополнение к тем повреждениям, которые уже были, окованное колесо телеги в тот момент, когда бандюга бросил велосипед, переехало обод переднего, еще до этого не поврежденного, колеса. Так как это было на асфальте, то в этом месте обод был практически сплющен. Действительно, напасть не приходит одна: пришла беда — отворяй ворота.

Дальше в город пошли пешком. Шли и думали, куда деть велосипед Пети Букаренко, что сказать его родителям. Ну, а с моим велосипедом мне надо выкручиваться дома самому. Он был в таком состоянии, что на нем без доброго ремонта и колес, и рамы ездить было невозможно. Дорогой решили идти к своему классному руководителю — Александре Александровне Пономаревой, посоветоваться, что делать. Хорошо, что знали, где она живет.

Александра Александровна, конечно, удивилась нашему появлению у себя, тем более в нерабочий день, а когда мы рассказали о всех наших перипетиях, то и сама задумалась, как быть. Первым делом от соседей по телефону, который в те времена был далеко не у всех, она дозвонилась в 1-ю клиническую больницу и узнала о состоянии Пети Букаренко. Оказалось, что тот уже пришел в сознание, у него небольшое сотрясение головного мозга, а других повреждений, к счастью, нет. После этого она взяла на себя неприятную миссию — сообщить о случившемся родителям Пети — и направилась к ним. Мы же разошлись по своим домам.

У других ребят проблем не было, а я тащил свой велосипед, двигаясь домой по булыжной мостовой. Поврежденное заднее колесо при каждом обороте, когда резина покрышки терлась о вилку, издавало резкий писк. А дома обо мне уже забеспокоились, так как время уже было позднее. Только я подошел к гастроному, который и сейчас расположен на углу ул.Богдановича и улочки, ведущей вниз к Свислочи, смотрю — мамочка идет навстречу. Я, как будто что-то поправляю, нагнулся и быстро поплевал на резину заднего колеса, чтобы оно не скрипело при вращении, соприкасаясь с вилкой. Мамочка спрашивает, почему я так поздно возвращаюсь и почему иду пешком, а не еду на велосипеде. Я ответил, что все в порядке, просто загулялись. А иду пешком, так как по булыжнику ехать не очень приятно. Так, разговаривая, иду рядом с мамочкой, а чтобы заднее колесо не скрипело (слюна моя быстро высохла), стал приподнимать заднюю часть велосипеда так, чтобы колесо не касалось земли и не вертелось. Было очень неудобно, но так и дошли домой, мамочка ничего не заметила.

Там поставил велосипед, потом постарался поскорее, не ожидая поздней осени, повесить его на крюки, а следующей весной 1941 года не торопился, как это бывало раньше, начинать велосипедный сезон. А потом началась война, и было брошено все, не только этот велосипед. Ведь мы ушли из своего дома с пустыми руками, как бывало раньше в повседневной ситуации, когда идешь в школу, в техникум или к друзьям, как родители идут на работу.

Так и я 24 июня из дома вышел, как обычно, как ходил сотни и сотни раз до этого по различным делам. Вышел, не предполагая, что ухожу из дома навсегда. Получилось так, что в этот дом, в эту квартиру, в ту жизнь я уже никогда не вернулся.

Последние годы перед войной во дворе я дружил с Вовкой Кустановичем. Его отец — белорус, жил в Бобруйске. С матерью-еврейкой отец развелся несколько лет тому назад. Жили они в доме (тоже под №7), выходившем на улицу, в одной комнате, тоже в коммунальной квартире. Вовка был на год моложе меня. Мы с ним как-то повадились ходить в театры. Причем деньги на билеты собирали по копейкам буквально. Билеты покупали самые дешевые, на галерку. Больше ходили в Белорусский драматический театр им.Янки Купалы.

Как-то незадолго до начала войны мы с ним ходили на сеанс "ясновидения", который давал в Доме профсоюзов (примерно в этом месте — угол Интернациональной и Комсомольской — сейчас кинотеатр "Победа") Вольф Мессинг. Он ранее жил в Польше, но, когда в 1939 году наступали немцы, он переехал в СССР. Результаты его сеансов были поразительны. Например, Мессинг предлагал комулибо написать на бумажке, что надо сделать. Эту бумажку, написанную тут же при свидетельстве зрителей-соседей, Мессинг складывал и передавал кому-нибудь для хранения. Затем он брал за руку написавшего и говорил ему: "Думайте о том, что я должен сделать!" Иногда по ходу сеанса он начинал нервничать: "Плохо думаете, думайте лучше!" Затем он последовательно выполнял все, что ему предлагалось сделать, все, что написано в записке. Например, залезал рукой во внутренний карман написавшего записку, доставал оттуда кошелек с деньгами, брал там определенную банкноту и передавал ее человеку, сидевшему в таком-то ряду, на таком-то месте... Все было удивительно и необъяснимо... Об этих сеансах Мессинга я не мог забыть, но, когда началась война, считал, что Мессинг погиб. Каково же было мое удивление, когда после войны я узнал, что Мессинг не только выжил, но и снова выступает со своими сеансами, в том числе и в Минске. Это был удивительный человек. О нем вспоминали в газете "Рэспубліка" 18 ноября 1998 года. Заметка была озаглавлена "Факт ясновидения бесспорен, но перед сутью мы трепещем" (А.Павлов, С.Кузина).

Как заявили известные академики, исследуя феномен Вольфа Мессинга — знаменитого ясновидца 1930—1940 годов, который предсказал бесславную кончину Гитлера и пользовался благосклонностью Сталина.

С гастролями Мессинг объездил мир, все крупные города СССР были оклеены афишами "Чтение мыслей на расстоянии!". Он стоит первым в ряду экстрасенсов, способности которых были подтверждены учеными: Эдгар Кейси, Жерар Круазе, Ванга, Нинель Кулагина, Зоя Кулешова. К его 100-летнему юбилею, который скоро состоится, мы решили встретиться с людьми, знавшими близко человека-легенду.

Мессинг родился в 1899 году под Варшавой в еврейской семье, откуда рано ушел, чтобы зарабатывать себе на хлеб. В Берлине из-за постоянного недоедания однажды прямо на улице впал в летаргию. Из морга его чудом спас невропатолог профессор Абель, который обратил внимание на удивительное владение юноши своим телом: он сам быстро вышел из летаргического сна и встал как ни в чем не бывало. Профессор устроил уникума работать в паноптикум — театр уродцев, где среди сиамских близнецов, женщины с бородой, безрукого мужчины, который ловко тасовал карты ногами, "чудо-мальчик" впадал в каталептическое состояние в хрустальном гробу. После серии гастролей о шестнадцатилетнем Мессинге заговорили во всей Европе.

Какая же нелегкая занесла Мессинга в СССР? В 1937 году, выступая в присутствии тысяч людей, Мессинг предсказывает Гитлеру гибель, если тот повернет на Восток. На следующий день все польские газеты подхватывают пророчество. Фюрер чувствителен к таким вещам.

Сразу после оккупации Польши за голову Мессинга назначена награда в 200 тысяч марок. Его арестовывают, бьют, бросают за решетку. Но Мессинг совершает побег: он зомбирует полицейских, которые послушно один за другим заходят в его камеру и рассаживаются на койке. Закрыв дверь камеры с другой стороны, выходит из участка и той же ночью переходит границу, отдав помогавшему ему лодочнику последние деньги.

Самое большое чудо, сотворенное Вольфом Мессингом, — это сам факт его пребывания в Советском Союзе. Взгляните глазами человека 1930—1940-х: плохо говорящий по-русски космополит, явный немецкий шпион, перебежавший в СССР в начале 2-й мировой войны, отщепенец, демонстрирующий чтение мыслей, внушение и предсказание будущего в стране марксизма-ленинизма, нагло зарабатывающий огромные деньги в обществе, где аскетизм считается высшей добродетелью. Во время войны его несколько раз арестовывали на улице, принимая за шпиона. И он не сидит?! Нет. С одобрения вождя. Тот даже выделил Мессингу квартиру в Москве. Только представьте: рядом со Сталиным находился человек, читавший его мысли, и "кремлевский горец" не отправил его в лагерь. Да не заколдовал ли он отца народов?

— А вы хитрый, Мессинг! — как-то сказал ему Сталин в присутствии членов правительства.

— Нет, это вы настоящий хитрец! — смело парировал чародей, несмотря на то, что Калинин отчаянно дергал его за рукав.

Широко известен случай, как Вольф Мессинг, подзадоренный Сталиным, без пропуска прошел через все кремлевские посты, обманув многочисленную охрану. И вождь был доволен.

***

...В ее бедной однокомнатной квартирке на окраине Москвы чистенько и холодно. У хозяйки удивительно четкая манера произносить слова, чистые глаза и ясная память. Валентина Иосифовна Ивановская, двоюродная сестра поэта Ярослава Смелякова, 13 лет вела концерты Мессинга: с 1961 года, когда умерла его жена Аида Михайловна, по 1974-й, когда умер сам артист.

— Он капризный был: мог разбушеваться даже по ничтожному поводу. Весь — комок нервов. Но я не реагировала на истерики. Один раз у меня все внутри закипело, и я только подумала: "Ну, сукин сын!" Он тут же замолчал и после паузы обиженно заметил: "Не такой уж я и сукин сын". Кстати, я долго не решалась идти к Мессингу ассистенткой именно из-за того, что он мои мысли будет читать. Но потом привыкла. Кстати, кроме русского, он знал только немецкий и польский, но мысленные задания "ловил" на любых языках.

— Как-то он в шутку спросил меня: "Валентина Иосифовна, вы бы пошли за меня замуж?" — "Если бы не знала ваш характер — запросто".

Женщины к нему липли. Письма присылали сумасшедшие: "Моя судьба — это ты" или "Вольфочка, у нас с тобой родятся прекрасные малыши..." Кстати, детей Мессинг после себя так и не оставил. Да он сам, по сути, был ребенком. Очень любил цирк, сказки. Беспомощный, как дитя. Помню, уехала к родственникам на сутки, оставив его лежащим на диване, курящим сигарету, вернулась — лежит в той же позе, даже есть не вставал.

Безумно гордился собой: в компаниях говорил только о себе и своем даре. Первый раз, когда я с ним познакомилась, наблюдала интересную сцену. Вольф Григорьевич сидит в парке на скамейке, рядом с ним трехлетняя девочка, которая отошла от уснувшей няни. Мессинг бьет себя кулаком в грудь и говорит девочке: "Знаешь, кто я? Мессинг!"

— Как-то на гастролях после очередного концерта почувствовала, что у меня болит десна. Наконец, зубы разнылись так, что терпеть стало совсем невозможно. Я пожаловалась Мессингу. Он пальцем начертил кружок на щеке, чмокнул меня в больное место и велел идти спать. На следующий день боль прошла.

А еще провожал он меня както на такси. По пути заехали в химчистку, куда я сдала пальто накануне. За столом сидела приемщица, которая заявила: "У нас обед, приходите через час!" Я извинилась перед Мессингом, сказав, что останусь ждать окончания перерыва. И тут он говорит: "Подождите!" Посмотрел на дверь химчистки как-то по особенному, и через несколько секунд оттуда вышла приемщица со словами: "Давайте вашу квитанцию!" И вынесла мое пальто.

— В войну он дал деньги на строительство двух истребителей, и Сталин прислал телеграмму: "Примите мой привет и благодарность Красной Армии, товарищ Вольф Мессинг, за вашу заботу о Воздушных силах Красной Армии. Ваше пожелание будет исполнено. И.Сталин. 1941 год".

Вольф Григорьевич очень гордился телеграммой и везде носил с собой, пока бумага не истерлась на сгибах, мне пришлось заказывать фотокопию.

Михаил Владимирович Михалков, младший брат знаменитого "Дяди Степы" Сергея Михалкова, много лет был знаком с Мессингом.

— Мне одному в минуту откровенности Мессинг рассказал, как в возрасте четырех лет убил человека. Его послали в соседний город к бабушке в сопровождении двух старух. Ехали на поезде, провожатые задремали, маленький Вольф пошел гулять и в тамбуре натолкнулся на контролера. Тот в шутку потребовал билет. Впечатлительный мальчик от растерянности выхватил конфетный фантик и протянул его контролеру, страстно желая, чтобы это был билет. Контролер то ли в шутку, то ли всерьез прокомпостировал бумажку. Но власть над человеком так потрясла Мессинга, что он сразу захотел проверить свою силу еще раз. И не нашел ничего лучшего, как внушить ему, что поезд стоит и надо выйти на перрон. Контролер открыл дверь и разбился насмерть.

Он действительно мог убить. Помню, мы о чем-то подобном спорили, когда он оглянулся и увидел муху, сидевшую на стене. "Наблюдайте внимательно!" — приказал они и посмотрел на муху. Та, дохлая, упала на пол.

Доктор психологических и философских наук, главный научный сотрудник Института философии, профессор МГУ Александр Спиркин с 1938 по начало 1950-х годов (с перерывом на войну) руководил лабораторией по изучению паранормальных явлений.

— На одном из ученых советов Академии наук СССР собралась специальная комиссия для проверки его способностей. Вольф должен был у женщины из зала достать из сумочки платок, причем считать эту информацию, держа меня за руку. Когда Вольфа пригласили, он несколько секунд пристально смотрел на членов комиссии, потом взял меня за руку и повел в зал точно к 3-му месту в 5-м ряду, где сидела женщина. В другом опыте ученые проверяли его на чтение мыслей. Он должен был найти в библиотеке, в которой он никогда не был, такую-то книгу на такой-то полке. А также проверить на уверенность в своей правоте. Когда Мессинг тотчас угадал, где лежит книга, и комиссия, кривя душой, сказала, что он ошибся, Вольф разъярился: "Я хочу иметь дело с честными людьми!" В сопровождении ученых он проследовал в библиотеку и достал с полки нужный том.

Среди ученых был академик, доктор психологических и медицинских наук Александр Лурия. У него спросили: как же это объяснить? Но он только развел руками: "Факт ясновидения бесспорный, но перед сутью мы трепещем".

На одном из выступлений Мессинга спросили: как он читает чужие мысли?

— Представьте, что вы слепые, — после долгого раздумья ответил он, — а я один зрячий, и вы никогда не видели цветы. Как же я вам смогу рассказать, как я вижу синий или желтый цвет?

Сколько же про него ходило слухов! Говорили, что за ухом у него вшит передатчик, что ему имплантировали второй слой мозга, что Мессинг может превращаться в любое животное, наконец, что он святой.

А был ли он счастлив? Человек, талант которого разменялся на фокусы, человек, предсказавший смерть собственной жены и знавший дату и причину собственной кончины, умерший одиноким и непонятым, — мог ли он быть счастлив?

Вот его собственные слова: "Свойство телепата позволяет мне иной раз слышать о себе такое, что, как говорите, уши вянут. Приятно ли слышать о себе бесцеремонные, грубые, лукавые выражения? Так, может быть, самое завидное — умение видеть будущее? Да тоже нет! Я никогда не говорю людям, что они должны умереть. Стараюсь не сообщать и другие печальные вести. Зачем? Пусть лучше они не ожидают бед и несчастий. Пусть будут счастливы! Так что не завидуйте мне!

Что же произошло дальше с Вовкой Кустановичем? После войны соседи рассказывали, что, когда Минск был оккупирован и немцы дали распоряжение всем евреям переселиться в гетто, Вовка Кустанович мог остаться там, где жил, но он решил не бросать мать. Вначале Вовка несколько раз приходил во двор к старым соседям (его на какое-то время отпускали из гетто). Позже, когда все стали понимать, какая участь ждет жителей гетто, когда начались расстрелы, он по просьбе матери и по советам соседей хотел уйти из гетто, но было уже поздно. Последний раз, будучи у наших общих соседей по квартире — Пармоников, он сказал, что ему приказали для окончательного решения вопроса явиться на прием к немецкому коменданту. С тех пор он сгинул навсегда. Конечно, его убили... Вот и все решение вопроса...

Несколько довоенных лет мы с Клавочкой имели возможность смотреть военные парады, которые тогда нам очень нравились. Дело в том, что школе милиции во время всех демонстраций и военных парадов для наблюдения за порядком выделялся самый ответственный участок, рядом с правительственными трибунами, у Дома правительства — Красный Костел и территория до нынешней гостиницы "Минск". Папочка уходил из дома намного раньше, а мы с Клавочкой, как ни торопились, обычно немного опаздывали. Пока вставали, потом завтракали, празднично одевались, свободное движение по улицам уже прекращалось. Чаще всего и нас, детей, уже не хотели пропускать. Через каждые метров 50—100 задерживали и спрашивали: "Вы куда?" Приходилось объяснять, что мы идем к папе. "А кто он?" — "Горбачев". Как бы ни было, всегда пропускали, и мы добирались до костела. Пока не начинался парад, мы находились в помещении костела, а потом папочка разрешал нам усаживаться на парапет и смотреть парад. Нам казалось, что наши танки — самые мощные, наши пушки, которые тащили, в основном, лошади, — самые грозные. А наши лихие тачанки, которые везли четверки коней!.. А кавалерия!.. Вот едут донские казаки в традиционных фуражках с красными околышами, в шароварах с лампасами; вот кубанские казаки в черкесках с газырями и алыми башлыками; вот терские казаки в таких же черкесках, но уже с синими башлыками. Вообще, эти парады, военная музыка, общая атмосфера праздничности и торжественности оставляли большое впечатление и оказывали большое влияние на наше (и не только наше) формирование как личностей.

Еще несколько лет до этого в школе среди учеников шли разговоры, что скоро в Минске откроется Дворец пионеров. Действительно, об этом знали все школьники, его строительство (на углу улиц Энгельса и Кирова) шло к концу. Поговаривали, что лучшим пионерам в школах будут выдаваться пригласительные билеты во дворец. Как я ни старался, к открытию дворца достать туда билет не удалось. И не слышно было, чтобы в нашей школе их распределяли. По-видимому, приглашения распределили через влиятельных пап и мам. С кем-то из класса после школы пошли мы ко дворцу. Счастливчиков с пригласительными билетами пропускали через парадный вход, потом кое-кого (наверное, "блатных" второго сорта) впускали через боковой вход, что прямо на углу улиц Кирова и Энгельса. И здесь стражи не потеряли бдительности, поэтому, сколько мы ни старались, внутрь не попали.

Прошло несколько недель, наверное, "актив" уже насытился, и как-то при очередной нашей вылазке, к моему удивлению, меня пустили внутрь, правда, через боковой вход. Чтобы входить в дворец на законном основании, надо было быть членом какого-либо кружка, тогда кружковцу выдавался постоянный пропуск. Я уже давно решил, что постараюсь записаться сначала в радиокружок, а потом — в фото. Когда вошел во дворец, начал свое посещение с внешнего знакомства, вначале просто походил по помещениям, по его коридорам, лестницам... Нашел, где располагался радиокружок, попросил, чтобы и меня в него записали, но получил от ворот поворот. Сказали, что кружок полностью укомплектован. Однако разъяснили, что если я предварительно позанимаюсь в противохимическом кружке, успешно сдам там зачет, то мне выдадут справку, с которой меня зачислят в любой кружок по выбору.

Делать нечего, нашел я кружок противохимической защиты (так он назывался) и записался в него. Мне выдали пропуск во дворец, после чего стал я изучать в кружке отравляющие газы типа хлора, хлорпикрина, хлорфосгена, иприта, люизита и т.п. Память у меня была отличная и, прослушав все сведения о газах один раз, я безо всякого напряжения запомнил их названия и основные свойства, длительность их скрытого периода, какие у них существуют противоядия и все остальное. Зачет я сдал легко, и после этого мне выдали направление в радиокружок.

Окрыленный, пошел я туда. Там, посмотрев на мое направление, возражать не стали, записали в состав кружковцев и сказали, когда приходить на занятия. Я мечтал там досконально изучить радио, освоить азбуку Морзе. Как раз накануне закончилась эпопея с челюскинцами. Я читал о героических действиях радиста полярной экспедиции Кренкеля, поддерживавшего связь с материком. Хотелось изучить азбуку Морзе, чтобы научиться самостоятельно работать на радиоаппаратуре.

Встретил нас на первом занятии невысокого роста молодой мужчина. Он поразил нас тем, что на ногах у него были настоящие меховые унты. Оказалось, некоторое время он работал радистом на полярной станции. Руководитель сказал, что мы будем изучать радиоаппаратуру, азбуку Морзе, научимся работать ключом и т.д. Побыл с нами несколько минут и вышел "на минутку". Появился только к концу занятий. Так дальше и пошло: мы его видели в начале занятий, потом он выходил "на минутку" и приходил снова к концу занятий. Недели через две показал нам значение буквы "А": "_..." или "..._", потом через неделю — еще одну букву. Стали мы потихоньку разбегаться из кружка. Я терпел долго, все надеялся, что наш "радист-полярник" займется нами, но напрасно. Пришлось и мне признать, что с освоением радио ничего не получилось.

Пошел я в фотокружок, там занятия шли нормально. В этом кружке многое освоил, многому научился. Несколько фотографий того времени сохранились и по сей день, например, Клавочка дома, в нашей комнате, сидя на стуле, читает газету "Пионерская правда".

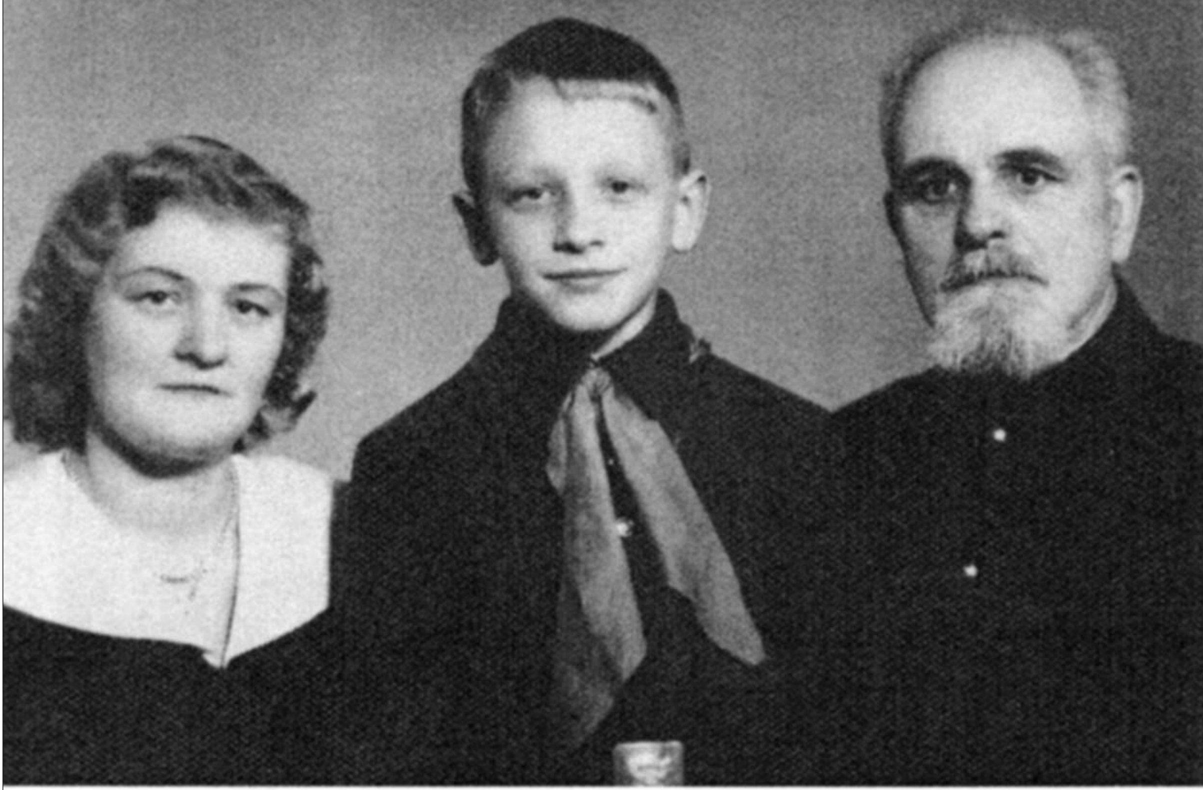
Большое удовольствие получал я во Дворце пионеров, посещая библиотеку и читальный зал. Чтение было любимейшим моим занятием. А в читальном зале библиотеки было так уютно! Я брал книгу, усаживался в очень удобное, мягкое кожаное кресло и наслаждался чтением в комфортных условиях. Любил военную литературу. Помню, как я блаженствовал, читая книгу о гражданской войне "Бронепоезд номер...". Каждый раз, приходя на занятия кружка, час-другой я проводил в читальном зале... Вспоминая те времена, убеждаюсь еще раз, что высшим моим наслаждением в то время было, придя в читальный зал, удобно устроиться в мягком кожаном кресле и читать хорошую книгу, а еще, идя во Дворец или возвращаясь домой, купить в гастрономе на углу Советской улицы (ныне проспект Скорины) и Энгельса заварное пирожное, "рублик" на которое мне периодически давала мамочка.

...Несмотря на трудные условия, питались мы к этому времени дома сносно, если не сказать неплохо. Мамочка всегда старалась приготовить еду поприличнее, старалась, чтобы обед был из нескольких блюд. Но эта оптимистическая оценка, конечно, относительна. Мы тогда считали, что лучше питаемся, сравнивая это с тем периодом, когда мы только приехали в Минск, т.е. с 1931 годом. О том, что дела с продовольствием идут лучше, постоянно внушала нам и официальная пропаганда. А как дело обстояло на самом деле, по сравнению с дореволюционной Россией, свидетельствуют хотя бы данные 1936 года, когда Сталин объявил всему миру, что в СССР принята "самая демократическая конституция". Тогда, в мае 1936 года, были обнародованы данные, что среднемесячное потребление продовольствия на человека в 1935 году в СССР составило: хлеба и круп — 21,8 кг, картофеля — 15,9 кг, молока и молочных продуктов — 4,07 килограмма. Но как эти "достижения" выглядели в сравнении с дореволюционным периодом, свидетельствует такие цифры.

В 1913 году месячная зарплата позволяла русскому рабочему купить 333 кг черного хлеба, 21 кг масла, 53 кг мяса, 83 кг сахара.

В год сталинской конституции советский рабочий на свой месячный заработок мог приобрести, 241 кг черного хлеба, 13 кг масла, 19 кг мяса, 56 кг сахара.

(Продолжение следует.)

Клавочка, Саша, папочка. Лепель, 1955 г.

КОРОТКО

Снегопады в США

По меньшей мере восемь человек погибли в результате аномальных снегопадов в американских штатах Нью-Йорк, Мичиган и Нью-Гемпшир, сообщают американские средства информации. Один из погибших замерз в застрявшем в снегу автомобиле.

Необычная по силе снежная буря обрушилась на северо-восточные штаты. В некоторых районах на северо-западе штата Нью-Йорк за сутки выпало почти полтора метра снега. Парализовано автомобильное движение в городах и на скоростных трассах, закрыты школы и другие учреждения.

Вице-президент США Джозеф Байден с визитом в Киеве

Визит проходит на фоне сохраняющейся напряженности в связи с конфликтом между украинскими правительственными силами и пророссийскими сепаратистами на востоке Украины.

Сегодня утром он встретится с премьер-министром Украины **Арсением Яценюком** и во второй половине дня проведет рабочий обед с президентом Украины **Петром Порошенко.**

Байден примет участие в "круглом столе" по вопросам борьбы с коррупцией.

ООН и ВОЗ зовут на борьбу с голодом и ожирением

Голод и ожирение — два бича современного общества — в центре внимания участников Второй международной конференции по питанию, которая проходит в римской штаб-квартире Продовольственной и сельскохозяйственной организации ООН (ФАО) при поддержке Всемирной организации здравоохранения (ВОЗ).

Более 800 миллионов человек (каждый 9-й житель планеты) страдают от голода, тогда как около полумиллиарда — от ожирения. Но еще 2 миллиарда недополучают с пищей необходимые микроэлементы и витамины, подпадая под категорию так называемых "скрытых голодающих".

ПАРАЛЛЕЛИ

Отходы в доходы

У НИХ

В Швеции перерабатывается 99% всех отходов

"Революция переработки", вот как называют происходящее в Швеции, поскольку уровень переработки мусора здесь достигает почти 100%. Скандинавская страна стала настолько хороша в переработке отходов, что ей приходится импортировать мусор из Великобритании, Италии, Норвегии и Ирландии, чтобы обеспечить 32 электростанции, работающие на основе сжигания отходов.

"Отходы сегодня являются товаром, это совершенно другой подход, чем был ранее. Сегодня это не только мусор, это бизнес", — объясняет менеджер по связям с общественностью шведской организации Swedish Waste Management **Анна-Карин Грипвелл.**

Каждый год среднестатистический швед производит 461 килограмм отходов, и эта цифра немного ниже средней полутонны по Европе. Но что отличает Швецию от других стран — это использование программы по сжиганию отходов, которая уничтожает более двух миллионов тонн мусора в год. Таким образом половина мусора страны преобразовывается в энергию.

"Когда отходы находятся на свалках, происходит выброс метана и других парниковых газов, это явно нехорошо для окружающей среды", — говорит Грипвелл о традиционных свалках. Поэтому Швеция сосредоточилась на разработке альтернатив, чтобы уменьшить количество токсинов, просачивающихся в землю.

В основе шведской программы лежит система управления отходами, направленная на сокращение вреда окружающей среде.

Перед тем как отходы заберут грузовики, чтобы отвезти на электростанции, мусор фильтруется в домах и на предприятиях; разделяются органические отходы и бумага, а любые предметы, которые могут быть восстановлены и повторно использованы, извлекаются.

Согласно шведским законам, производители отвечают за все расходы, связанные со сбором, переработкой или утилизацией своей продукции.

Электростанции на основе сжигания отходов работают путем загрузки печей мусором, при сжигании которых получается пар. Пар используется для вращения генератора турбины, который производит электроэнергию. Это электричество затем направляется в национальную сеть и распределяется по всей стране.

У НАС

В Беларуси перерабатывают только 10—12% отходов. Остальное «хоронят»

Переработка бытовых отходов только начинает развиваться в нашей стране. Количество образующихся отходов на одного жителя Беларуси составляет примерно 2,5 тонны в год. Это высокий уровень, и связан он прежде всего со структурой промышленного комплекса. В стране ежегодно образуется 24—28 млн тонн отходов производства и около 3 млн тонн бытовых отходов. Под отходами занято 3,5 тыс. га земли. Основным способом утилизации коммунальных отходов в Минске является их захоронение на полигонах ТКО (твердые коммунальные отходы), что приводит к постоянному изъятию из оборота земельных ресурсов, увеличению степени загрязнения окружающей среды, хотя часть этих отходов может быть использована в качестве вторичного сырья.

В составе ТКО находится до 60% вторичных материальных ресурсов — это отходы бумаги и картона, стекла, пластмасс, металлов, текстиля, резины и прочих, которые являются потенциальным сырьем для использования в промышленности. Однако при сортировке коммунальных отходов извлекается не более 10—15% вторичных ресурсов.

Отходы являются одним из наиболее интенсивных источников загрязнения окружающей среды. Это связано, с одной стороны, с многообразием химических, в том числе токсичных, веществ в отходах, их высокой концентрацией, с другой стороны, с несоответствием большинства полигонов-накопителей нормативным требованиям по их местоположению, обустройству и условиям эксплуатации.

Андрей РУСАКОВИЧ.

ПАМЯЦЬ

Праз год...

Майдан — у душы, боль — у сэрцах

21 лістапада — гадавіна Майдана, якую ва Украіне будуць святкаваць на дзяржаўным узроўні.

Год таму людзі выйшлі на Майдан, бо зрабілі свой выбар. Іх не запалохалі ні дубінкі байцоў "Беркута", ні кулі снайпераў. Выстаялі. Але, як аказалася, тады ўсё толькі пачыналася. Крым, Данбас, вайна...

Сёння на Майдане ціха. Нехта збірае грошы байцам, якія ваююць на Данбасе, хтосьці проста плача. У нядзелю тут збіраецца так званае Народнае веча. Людзі абмяркоўваюць нейкія праблемы краіны, уносяць прапановы, што лепш было б зрабіць.

За 60 грывень (каля 4 долараў) турыстам прапануюць з'ездзіць у былую рэзідэнцыю былога прэзідэнта Украіны Віктара Януковіча які, па чутках, зараз сядзіць у Сочы. Як кажуць: маўр зрабіў сваю справу — маўр сышоў.

На плошчы — вялікія фотаздымкі таго, што адбывалася падчас супрацьстаяння, гараць памінальныя свечкі, людзі нясуць і нясуць кветкі да фотаздымкаў тых, хто загінуў год таму. Памяць — яна не памірае.

В Капитолии открыт бюст экс-президента Чехии Вацлава Гавела

Лидеры Конгресса США в среду участвовали в открытии в здании Капитолия бюста экс-президента Чехословакии и Чехии, одного из лидеров Бархатной революции **Вацлава Гавела.** На церемонии присутствовали вдова Гавела **Дагмар** и глава правительства Чехии **Богуслав Соботка.**

На востоке Украины ежедневно гибнут в среднем 13 человек

Об этом сообщается в опубликованном в четверг заявлении Верховного комиссара ООН по правам человека **Зейда Раада аль Хуссейна.** Не менее 4317 человек погибли и 9921 погибли в ходе конфликта в восточной Украине с апреля по 18 ноября, говорится в заявлении.

ПЕЧАЛЬНАЯ ТЕМА

Донбасс: за пенсией через блокпосты

Ну ребята дают: постреливают в сторону Киева и хотят, чтобы оттуда посылали пенсии престарелым жителям "их" региона. Не постеснялись на днях обратиться с такой просьбой к президенту Украины Петру Порошенко.

Вспомним: совсем недавно предводители сепаратистов заявляли, что не признают украинское законодательство, и обещали самостоятельно выплачивать пенсии всем "гражданам молодой республики".

Пенсионерка из Алчевска 63-летняя Любовь Николаевна в последний раз получала пенсию в родном городе в середине июля.

Хорошо, что были сбережения, говорит она. На хлеб и другие продукты хватило, еще дочка помогала. Но за три месяца деньги почти закончились, и Любовь Николаевна решила ехать в местное отделение пенсионного фонда Северодонецка, города, контролируемого украинскими властями.

"Я весь август и сентябрь ждала, что Алчевск освободят — украинские войска были в нескольких километрах. Но этого не произошло. И в начале октября я решила ехать в Северодонецк", — рассказывает пенсионерка. По ее словам, от здания местной АТС туда каждое утро отправлялись автобусы — специальными рейсами для пенсионеров.

"Я договорилась с женщиной, которая составляла списки пассажиров, заплатила за проезд. На следующий день вместе с другими пассажирами нашего автобуса я зарегистрировалась в пенсионном фонде, а вечером мы вернулись домой", — описывает путешествие женщина.

Она говорит, что ехать через блокпосты было страшно. *"Но нас никто не трогал, видимо, потому, что пенсионеры. За несколько дней всю задолженность по пенсии мне перечислили на банковскую карточку",* — рассказала Любовь Николаевна. К сожалению, банкоматы в Алчевске не работают, пожаловалась пенсионерка, поэтому за деньгами пришлось снова ехать в Северодонецк.

В Кабинете министров Украины подобный способ получения пенсий назвали "пенсионным туризмом" и заявили о желании его прекратить. Потому что, по словам министра социальной политики Людмилы Денисовой, люди, получившие пенсии, возвращаются в зону АТО, и мы не знаем, почему они возвращаются и что они там делают.

Между тем успевшие переоформить пенсии будут получать их и дальше. Все остальные пенсионеры — жители зоны АТО, которые хотят получать пенсию, теперь должны переехать на территорию, которую контролирует Киев.

В доказательство этого переезда пенсионер должен получить справку из управления труда и социальной защиты населения о том, что он зарегистрирован как внутренне перемещенное лицо. Отделения пенсионного фонда теперь будут регистрировать пенсионеров только с такой справкой.

Источник в северодонецком городском управлении труда и соцзащиты сообщил, что сейчас за этими справками огромная очередь, люди записываются даже на несколько дней вперед.

Справку выдают, если получатель представит доказательства, что он постоянно проживает в городе, например, покажет договор аренды жилья, рассказывает источник.

«Пенсии» от ЛНР

Анастасии Ивановне из Луганска 78 лет, живет одна в своей квартире. Ее муж умер шесть лет назад, родственников нет. Пенсию женщине домой приносил почтальон. В начале августа она его не дождалась, пошла на почту, но та была закрыта. С тех пор ни разу пенсии не приносили, говорит Анастасия Ивановна.

"Хорошо, что я собирала на похороны, на те деньги до сих пор покупаю продукты. Две недели назад почта начала работать, мне сообщили, что есть пенсия. Я пришла, мне выдали тысячу восемьсот гривен, говорят, это пенсия от новой власти за сентябрь. А когда будет следующая, не знают. Хорошо, если о моей украинской пенсии не забыли и насчитывают, но когда я ее получу, только Богу известно", — рассказывает пенсионерка.

О том, что есть возможность перерегистрироваться и получать пенсию в городе, где действует украинская власть, Анастасия Ивановна слышала, но уезжать из дома не хочет.

Говорит, уже стара для путешествий и пенсии, скорее всего, не хватит даже на то, чтобы снимать жилье, а еще надо что-то есть.

На территории, которую контролируют боевики так называемой ЛНР, банковские учреждения не работают с конца июля. После серии ограблений и убийств инкассаторов в Луганской и Донецкой областях Нацбанк установил чрезвычайный режим работы для банков этих регионов. А в первых числах августа все они вообще прекратили работу, потому что работать стало очень опасно.

В начале сентября руководители ЛНР объявили размеры "государственных пенсий для граждан ЛНР": для пенсионеров и инвалидов I группы — 1800 гривен, для инвалидов II группы — 1620 гривен, для инвалидов III группы — 900 гривен. Из каких источников поступят на это деньги, сепаратисты не объяснили, но пообещали в ближайшее время начать выплаты.

В ЛНР говорят, что пенсии начали выплачивать через почтовые отделения, которые возобновили работу. На заседании так называемого "кабмина ЛНР" 8 ноября обнародовали данные об этих выплатах: деньги получили почти 108 тысяч жителей Луганска, а также Лутугинского и Краснодонского районов Луганской области — сумма составила 182 млн гривен.

По неофициальным подсчетам, в целом на территории, контролируемой ЛНР, проживает около 300 тысяч пенсионеров.

Жители других городов Луганской области остались без пенсий и несколько раз даже выходили на стихийные митинги. В сентябре и октябре пенсионеры протестовали в Стаханове и Ровеньках. А в Брянке и Свердловске митингующих разогнали боевики, применив огнестрельное оружие.

Луганские пенсионеры считают, что выплаты пенсий были приурочены к выборам руководства ЛНР и депутатов так называемого "Народного совета", которые сепаратисты организовали 2 ноября. Новоизбранный "председатель ЛНР" Игорь Плотницкий в своей "инаугурационной речи" отметил: *"Да, в экономике первые шаги нашей новорожденной республики не такие быстрые, как хотелось бы. Но с каждым разом они становятся все увереннее. И скоро светлые, теплые дома и регулярные зарплаты и пенсии станут обычным делом".*

Ранее руководители ЛНР заявляли, что стремятся к полной независимости от Украины, а экономической основой "молодой республики" станут промышленные предприятия и природные богатства, имеющиеся на территории области, каковыми отныне предстоит распоряжаться исключительно населению области. Но неожиданностью стало появление 12 ноября на сайте ЛНР "Обращения общественности Донбасса к руководству Украины".

Его авторы называют решение украинского правительства о прекращении выплаты пенсий на контролируемых сепаратистами территориях "неприемлемым и оскорбительным для любого гражданина Украины", "административно-правовым беспределом", "социальным геноцидом" и призывают Киев отменить это решение.

Подготовил к печати Сергей ИВАНОВ.

ВАНДРОЎКА

Бельгійскі калейдаскоп

Розныя балконы

Цэнтральны вакзал сталіцы Бельгіі мае ўсяго чатыры каляіны (дарэчы, насельніцтва брусельскай агламерацыі складае каля 1,8 мільёна чалавек — амаль столькі, колькі жыве ў Мінску). З'яўленне цягніка разлічана па раскладзе літаральна па секундах. Электрычнае табло — над галавой пасажыраў. Лакаматыў спыняецца на прыпынку на адну-дзве хвіліны і хутка адыходзіць ад перона. У адным гэтым эпізодзе адлюстраваны многія асаблівасці тамтэйшага жыцця.

У нас цэнтрам існавання чалавека з'яўляецца асабістая (і пажадана прыватызаваная) кватэра, дзе яе ўладальнік можа схавацца ад грамадскіх катаклізмаў. На ўсялякі выпадак маецца балкон, дзе захоўваецца мільён карысных, а таксама непатрэбных рэчаў (ад ровара да меха бульбы). Не дзіўна, што наш чалавек падарожжа часцяком ўспрымае як падзею (з абавязковымі провадамі на вакзал і развітаннем у цягніку). А вось гатэль у чужым горадзе выступае ў ролі апорнага пункта на варожай тэрыторыі. Там нельга абысціся без лядоўні, у якой захоўваюцца кілбаса і прадукты, купленыя ў суседняй з домам краме.

У большасці бельгійскіх дамоў (як у цэнтры, дзе пераважаюць гістарычныя будынкі, так і на ўскраінах) не адшукаеш балконаў у нашым разуменні гэтага слова. Там пад балконам разумеецца ўсяго толькі невялікая прастора за ажурнай агароджай. Яна існуе, каб можна было палюбавацца навакольнай прыгажосцю і падыхаць паветрам. Навошта на балконе штосьці захоўваць, калі ўсё можна набыць? Зразумела, у бельгійскіх гатэлях няма і лядоўні. Бо дзеля чаго тады існуюць кавярні? Нарэшце, вандроўка ў Бельгіі — прaява будзённага жыцця. На Захадзе камфорт прывязаны не да месца, а да канкрэтнага чалавека, ён узнікае там, дзе гэты чалавек знаходзіцца. А значыцца, кожнае турыстычнае падарожжа і нават пераезд — натуральныя змены ў жыцці.

Горад хударлявых людзей

Калі назіраеш за заходнім ладам жыцця, у вочы кідаюцца некалькі рыс. Першая — разлік на ўважлівасць і сабранасць асобнага чалавека. На беларускіх вакзалах кожныя некалькі хвілін гучаць аб'явы пра пачатак пасадкі на той ці іншы цягнік. Тое ж — і з авіяпадарожжамі. Такім чынам вакзал або аэрапорт увесь час клапоцяцца пра шараговага мінака, адначасова бесперапынна нагадваючы пра сябе. А вось у бельгійскім аэрапорце Шарлеруа, на чыгуначных вакзалах у Бруселі, Бруге і ў курортным Астэндэ гучыць мінімум інфармацыі. Затое ў кожным куце ўсталяваны экраны з раскладам. Інфармацыя маецца ў вольным доступе, а вось як ёй скарыстацца — выбар кожнага. Сачы!

Другая рыса — спадзяванне на сумленнасць кожнага. У большасці кропак, дзе гандлююць сувенірамі, няма магчымасці кантраляваць кожнага пакупніка. Але ніхто да гэтага і не імкнецца. Іншы прыклад: ні ў адным з храмаў Бруселя і Бруге няма кіёскаў, у якіх прадаюцца царкоўныя свечкі. Яны ляжаць на асобным століку недалёка ад уваходу. Побач скрыня з ахвяраваннямі. Пракантраляваць, ці паклаў чалавек грошы, немагчыма. У час, калі няма службы, у большасці храмаў не сустрэнеш святароў. А той, які сочыць за парадкам, ніколі не стаіць на адным месцы. Такім чынам, кожны знаходзіцца сам-насам з Богам і самім сабой.

Трэцяя рыса беспамылкова сведчыць пра прыналежнасць мясцовых жыхароў да французскай цывілізацыі (хоць лічыцца, што менавіта ў Бруселі праходзіць падзел паміж французскім і нідэрландскім светам). Бадай, упершыню падчас падарожжа бачыў горад, ледзь не ўсе жыхары якога былі стыльна апрануты. Ды яшчэ мелі надзвычай хударлявае аблічча. За тры дні вандроўкі сустрэў літаральна некалькі чалавек, чые габарыты не адпавядалі традыцыйным стандартам прыгажосці. Справа ў традыцыі? У здаровым і разнастайным харчаванні? Так. А яшчэ ў тым, што лепш быць стройным і здаровым, чым тоўстым і хворым.

Фартэпіяна ў аэрапорце і Рубенс у прыбіральні

Адрозненні паміж Бруселем і Мінскам кідаюцца ў вочы літаральна на кожным кроку. На нашу карысць толькі адно з іх — добра вядомая чысціня і санітарыя. Праходзячы пад брусельскімі мастамі, часцяком даводзіцца затыкаць нос. Бо гэтую прастору часам успрымаюць як тэрыторыю бамжоў, тых, хто не хоча жыць па агульных правілах. Але ў астатнім нам пакуль яшчэ надзвычай далёка да ўзроўню жыцця на Захадзе.

Зразумела, некаторыя пытанні тэхналагічныя, а таму цалкам вырашальныя. Мяркую, не так цяжка ўсталяваць на мінскіх вуліцах прасторныя прыбіральні, каб туды, як у Бруселі, маглі трапіць нават людзі ў інвалідным вазку. А замест цётачкі, якая збірае грошы, устанавіць аўтаматызаваную сістэму, якая прымала б манеты (дарэчы, Беларусь — адзіная еўрапейская краіна, якая абыходзіцца без іх). Можна паставіць на сталічных вакзалах прыстасаванні для бясплатнай зарадкі мабільных тэлефонаў (прычым розных мадэляў), імі карыстаюцца не толькі на Захадзе, але і ў Маскве. А яшчэ пусціць па беларускіх дарогах двухпавярховыя камфортныя цягнікі. Можна навучыць людзей, якія працуюць у сферы паслуг, замежнай мове. Нездарма маладыя супрацоўнікі вільнюскага аэрапорта свабодна гавораць не толькі па-англійску, але і па-руску. Цяпер рускую мову літоўцы не вучаць у школе. Аднак ва ўсіх краінах Балтыі разумеюць, што яе веданне патрэбна для кар'еры.

Але галоўная цяжкасць у іншым. У псіхалогіі, якая змяняецца марудна. Прывяду ўсяго два прыклады. У зале чакання аэрапорта Шарлеруа стаіць фартэпіяна. А на ім ляжаць нотныя лісты з творамі Баха і іншых кампазітараў. Кожны з турыстаў можа прадэманстраваць прысутным уласны талент. У нас такую карціну ўявіць цяжка. Хутчэй за ўсё, інструмент разаб'юць або пакалечаць. Але галоўны шок чакаў мяне... у грамадскай прыбіральні таго ж Шарлеруа. На дзверках кожнай з кабінак, а таксама ля рукамыйніка былі прымацаваны плакаты з рэкламай выставы. Мясцовых жыхароў і гасцей запрашалі паглядзець на творы Рубенса, Рэмбранта, Дэлакруа і Клімта.

Пры жаданні лёгка ўявіць час, калі і да Беларусі дойдзе тэхналагічны прагрэс. Але як хутка можна змяніць свядомасць людзей, якія ўспрымалі б такую рэкламу адэкватна? А таксама тых, хто рабіў бы стаўку на такое прасоўванне прадукцыі? У свой час Ніл Гілевіч напісаў знакаміты верш, у якім сцвярджаў: *"І ўсё ж мы дойдзем, дойдзем мы да Беларусі".* Паколькі наша краіна з'яўляецца часткай Еўропы, гэта азначае далучэнне да еўрапейскіх каштоўнасцяў. Але нас, мяркую, чакае не блізкі шлях.

Дзяніс МАРЦІНОВІЧ.
Брусель—Мінск.
Фота аўтара.

АСАБІСТАЕ

Адам ГЛОБУС:

«Я не хачу, каб на плакатах былі толькі салдаты з аўтаматамі...»

Неардынарны пісьменнік і мастак распавёў "Народнай Волі", на чым, на яго погляд, павінна будавацца моцная сям'я, як трэба ставіцца да рэўнасці і што зацягнула яго ў бардэлі за мяжой.

— Колькі гадоў вы ў шлюбе?

— Дачцэ больш за трыццаць гадоў, значыць, і ў шлюбе я столькі.

— Як вам з жонкай удалося такі доўгі час быць разам?

— Скажу шчыра: і ў мяне, і ў яе першыя спробы шлюбаў былі няўдалыя. Другі варыянт выйшаў больш трывалым. Ісці на трэцюю спробу, я лічу, няма сэнсу.

Я раздзяляю паняцці "каханне" і "любоў". Каханне — гэта пачуццё экспрэсіўнае, нетрывалае. А любоў можа быць даволі трывалай. На мой погляд, каханне — платанічная з'ява, любоў — калі чалавек проста не можа жыць без другога чалавека.

Некалі я напісаў: любіш не таго, з кім кладзешся ў ложак, а з кім прачынаешся. Я прачынаюся кожную раніцу з жонкай.

— Якую ролю вы іграеце ў сям'і?

— Я прытрымліваюся такога правіла: жанчынам, якіх любіш, трэба дапамагаць. Не прызнаю штучнага патрыярхату: вось я мужык, я гаспадар. Я ведаю, што жанчына слабейшая апрыёры. Калі пачняце біцца, то ясна, хто будзе мацнейшы. Дык што, гэта трэба даказваць?

Жонцы я дапамагаю рэалізоўвацца як творчай асобе. І, ясна, дапамагаю па гаспадарцы. Ёсць шмат побытавых рэчаў, якія я раблю лепш, а ёсць такія, якія жонка робіць лепш.

— Якія плюсы і мінусы ў жыцці жанатага чалавека?

— Я так даўно быў нежанатым чалавекам, што нават не ведаю. Маю шмат знаёмых, якія жывуць без жанчын. Сям'я ў іх як быццам ёсць, але яна ўвасоблена ў дзіўнай форме. Нядаўна знаёмы згубіў маці, з якой пражыў 65 гадоў. Для яго гэта страшная драма, з якой ён паўгода не можа выйсці. Сямейныя адносіны, пачуцці, якія ў мяне ўзнікаюць з дзецьмі і жонкай, у нежанатых могуць пераносіцца, да прыкладу, на пляменнікаў, вучняў. Нават калі ты манах у кляштары, усё роўна ў цябе ёсць сям'я з братоў па веры. У кожнага чалавека ёсць сям'я, проста яны розныя.

— Чаму гэты ваш знаёмы не ажаніўся?

— Калі чалавек праскоквае перыяд маладосці і лёгкасці, то з кожным годам яму робіцца цяжэй і цяжэй адмовіцца ад эгаістычных памкненняў. Мой знаёмы, відаць, проста праскочыў гэты перыяд лёгкасці. Ён чакаў жанчыну, якая ўвесь час абяцала яму вярнуцца. Але яны так і жывуць зараз: яна пад Масквой, ён на дачы пад Мінскам.

— Як вы лічыце: мужчына ад 40 гадоў, які не мае сям'і, выглядае дзіўна?

— Не, для шмат якіх маіх сяброў больш істотна жыццё ў мастацтве. Шмат з тых, з кім я пачынаў займацца рэстаўрацыяй, паклалі жыццё на гэта і ахвяравалі сямейным дабрабытам.

— Чаму, здараецца, каханне прыносіць чалавеку няшчасце?

— Я лічу, што каханнем можа называцца толькі ўзаемнае пачуццё. А так званае непадзеленае каханне — форма эгаізму. Чалавек лічыць, што ён такі харошы, што яго не могуць адпрэчыць і прагнаць. Больш за тое, я лічу, што самагубствы — гэта праява экстрэмальнага эгаізму. У гэтым ёсць нешта дзіцячае: вось я задушуся, а вы ўсе будзеце плакаць. Тут "я" стаіць на першым месцы.

Формамі самалюбства з'яўляюцца і алкагалізм, і наркаманія. А каханне — гэта калі ты лічыш, што нехта лепшы за цябе, калі ты гатовы ахвяраваць сабою дзеля некага, калі ты гатовы адмовіцца ад свайго задавальнення. Калі ты жывеш дзеля жанчыны, дзяцей, унукаў, то наркаманія, алкагалізм, думкі пра самагубства адыходзяць на другі план.

— Як вы ставіцеся да выказвання "Хороший левак укрепляет брак"?

— Як да пошлага выказвання. Не думаю, што гэта можа ўмацаваць шлюб. Інакш Шэкспір, напэўна, не напісаў бы п'есу "Атэла". Там "левака" і не было, толькі намёк на здраду.

Лічу, што рэўнасць — гэта антысямейная з'ява. Чаму чалавецтва 400 гадоў ходзіць на п'есу "Атэла"? Бо ведае, што рэўнасць асляпляе і можа справакаваць забойства.

Рэўнасці ў сямейных адносінах трэба ўсімі шляхамі пазбягаць. Я лічу, што калі ты не гатовы даравац свайму партнёру, то лепш шлюб не браць. Усё роўна гэта скончыцца кепска. Ёсць людзі, якім, як у п'есе "Атэла", падабаецца нараджаць пачуццё рэўнасці. У Анатоля Сыса такая асаблівасць была. Неяк, калі мы рабілі экранізацыю "Тутэйшых", то выпівалі разам: я, мая жонка, Сыс і рэжысёр Панамароў. У адзін момант я з Панамаровым адышоў у бок, а Сыс пачаў расказваць маёй жонцы, як я ёй здраджваю.

— Чаго не было?

— Не важна, было ці не. Ён пачаў расказваць пра здраду, і мая жонка яго пабіла, парвала на ім кашулю, разадрала твар, ледзь іх расцягнулі. Гэта былі паводзіны чалавека, якія беражэ сваю сям'ю ад асобы, якая правакуе на рэўнасць.

Ёсць людзі, якія такімі правакацыямі забаўляюцца. Скажуць, што нешта бачылі, хаця што яны маглі бачыць — што ты некаму паўсміхаўся, некага пацалаваў? Гэта ж не азначае, што быў факт здрады.

— Пацалунак — не здрада. А секс з іншым чалавекам?

— Быў у мяне харошы знаёмы Вова Жбанаў, які любіў разважаць: "Калі адзін раз пераспаў, то гэта не здрада, а выпадковасць. Вось калі тры разы пераспаў з адной — гэта ўжо здрада. Калі з рознымі і па адным разе — не здрада". Вось так ён сябе суцяшаў. Хаця, канешне, калі здарыўся секс "на стороне" — гэта здрада, бо як жа інакш яе трактаваць?

— Калі знікла жалезная заслона, якія краіны вы асабіста адкрылі для сябе ў плане секс-турызму?

— Галандыю, Тайланд. У чыстыя секс-туры я ніколі не ездзіў. А вось заадно паглядзець карціны Ван Гога, набыць жонцы брыльянт і схадзіць у бардэль — так, было.

— Самае моцнае ўражанне з тых паездак?

— У Амстэрдаме ўразілі экзатычныя жанчыны. У нас карціна, скажам так, роўная: 90 працэнтаў жанчын вакол — беларускі. А калі там сустрэў самых розных жанчын — гэта ўразіла. І ўразіў Тайланд, бо там вялікая школа сексуальных паслуг.

— Што вас зацягнула ў бардэлі?

— Цікаўнасць. У нас жа зусім нічога не было, але мы пра гэта чыталі ў літаратуры, бачылі ў кіно... Я наогул вельмі цікаўны чалавек.

— Ці праўда, што творчае асяроддзе больш сексуальна разняволенае?

— Не, не думаю. Магчыма, яго прадстаўнікі больш вытанчаныя, больш пяшчотныя. Распуста, як і жорсткасць, садызм, — гэта праява брутальнага плебса. Калі нават сёння мы паглядзім, хто здзяйсняе гвалтаванні, то атрымаецца, што гэта людзі малаадукаваныя.

— Як звычайна будуюцца адносіны мастака і натуршчыцы?

— Звычайна адносіны мадэлі і мастака не эратычныя, бо гэта замінае працаваць. Добрая мадэль — не абавязкова вельмі сексуальная жанчына, у ёй павінна быць больш артыстычнасці, тэатральнасці, чым эратычнасці.

— Чаму жанчыны пагаджаюцца быць натуршчыцамі?

— Некаторым з іх падабаецца, што імі любуюцца. Для іх гэта доказ, што яны прыгожыя, што яны эталон.

— Хто набывае вашы эратычныя карціны?

— Большасць іх я прадаю праз аўкцыёны і галерэі, таму не бачу пакупнікоў. Тыя пакупнікі, якія прыходзяць да мяне ў майстэрню, звычайна набываюць нацюрморты і краявіды. Шмат хто з іх хваліць эратычныя карціны, але не набывае. Купляюць ананімна праз галерэі.

— Ці не здаецца вам, што ў сучасным жыцці сексу стала занадта шмат? І ў гэтым вінавата тое ж тэлебачанне. Сядзіш у зале чакання аэрапорта перад вылетам, а там уключаны канал "Еўропа плюс", і ў кліпах паказваюць аголеных дзяўчат, асобныя кадры — чыста эратычныя. Выглядае гэта, мякка кажучы, недарэчна, бо людзі ж ляцяць па важных справах, а тут...

— Я так не думаю, гэта сітуацыя гаворыць хутчэй аб тым, што не той канал уключылі ў аэрапорце. Хоць, на мой погляд, хай сексу лепш будзе перабор, чым недахоп.

Узгадваю, як мы жылі ў СССР. У кніжках пісалі, што ваяваць у нейкай далёкай краіне нармальна, а спаць з жанчынай дрэнна. З дзяцінства нас выхоўвалі як ваенных людзей. Я не хачу, каб на плакатах былі толькі салдаты з аўтаматамі...

У нас перабор вайны. Я за тое, каб па падручніках вывучалі гісторыю культуры, у тым ліку і культуру сексу.

Шчымлівыя пытанні задаваў Руслан ГАРБАЧОЎ.

ЧУЛІ?

Рэйсам «Белавія» ў Мінск прыляцелі... леапарды

Два юныя леапарды прыбылі ў беларускую сталіцу на рэгулярным пасажырскім рэйсе з Прагі. Цяпер яны стануць новымі пастаяльцамі мінскага заапарка.

Пра гэта паведаміла чэшскае прадстаўніцтва беларускай авіякампаніі на сваёй афіцыйнай старонцы ў Facebook. Зразумела, у пасажырскі салон ніхто прадстаўнікоў сямейства кацiных не пусціў — яны ляцелі з Прагі ў Мінск у багажным аддзяленні. Каб леапарды адчувалі сябе камфортна, для іх зрабілі спецыяльныя скрыні з добрай вентыляцыяй і надзейнымі клеткамі, а таксама забяспечылі кормам і вадой у дарогу.

Незвычайныя пасажыры даляцелі без здарэнняў і адчуваюць сябе добра.

ВІНШУЕМ!

З паўналеццем!

*Аднаму з самых цікавых удзельнікаў "Дзіцячага Еўрабачання" ад Беларусі **Юрыю Дземідовічу** на гэтым тыдні споўнілася 18 гадоў. Але куды знік абаяльны светлавалосы хлапчук, які спяваў пра чароўнага труса?*

Як аказалася, Юра за гэты час ператварыўся ў сімпатычнага маладога юнака. Зараз ён заканчвае гімназію-каледж пры Акадэміі музыкі. Пасля "Еўрабачання" на некаторы час Юра знік са сцэны, бо ў хлопца муціраваў голас і ўрач-фаніятр катэгарычна параіў спеваку не выступаць, каб не сапсаваць сабе дадзеныя і будучую кар'еру. Але цяпер Дземідовіч гатовы вярнуцца на сцэну.

Віншуем з паўналеццем!

РЭДКАЯ ТЭМА

Стаць вернікам!

Пра стан і праблемы рэлігійнай адукацыі ў Беларусі напярэдадні адпаведнай міжнароднай канферэнцыі, што адкрыецца ў Мінску сёння, 21 лістапада, распавядаюць прадстаўнікі розных хрысціянскіх веравызнанняў — праваслаўнага, каталіцкага і пратэстанцкага.

Усё па-беларуску — ад каталіцкага дзіцячага садка да тэалагічнай акадэміі

Каталіцызм заўжды атаясамліваўся ў беларусаў з еўрапейскай выхаванасцю. Можа, таму каталіцкія могілкі вёсак і мястэчак Беларусі вылучаюцца сваёй асаблівай дагледжанасцю і сведчаць пра павагу жывых да памерлых. Пра стан і праблемы каталіцкай адукацыі разважае пробашч Мінскага касцёла Святой Тройцы на Залатой Горцы (Святога Роха), ксёндз-ліцэнцыят **Юрый САНЬКО:**

— Пасля свайго адраджэння Рымска-каталіцкі касцёл на Беларусі ўступіў у перыяд развіцця, у тым ліку ў галіне рэлігійнай адукацыі. Па накіраванні святароў у Баранавіцкім і Мінскім тэалагічных каледжах вядзецца не толькі навучанне катэхетаў — выкладчыкаў рэлігіі ў нядзельных касцельных школах, але і паглыбляюцца духоўныя веды вернікаў. Калі "за Саветамі" для атрымання тэалагічнай адукацыі некаторыя святары мусілі навучацца падпольна, дык сёння сітуацыя зусім іншая. Цешыць тое, што зараз не толькі будучыя святары, але і свецкія вернікі могуць вучыцца на Бацькаўшчыне.

Святароў у краіне рыхтуюць дзве вышэйшыя духоўныя семінарыі закрытага тыпу для юнакоў у Гродне і Пінску. Перад тым як атрымаць святарскае пасвячэнне, выпускнікі семінарый абараняюць свае магістарскія дысертацыі ў Люблінскім каталіцкім універсітэце ў Польшчы. Многія маладыя ксяндзы з'яўляюцца дактарамі багаслоўя.

Для таго каб двухтысячагадовай спадчынай Усяленскай Царквы змаглі скарыстацца не толькі каталікі, але і людзі добрай волі, 26 верасня Канферэнцыя каталіцкіх біскупаў Беларусі зацвердзіла статут новай вышэйшай духоўнай адукацыйнай і навуковай установы — Тэалагічнай акадэміі імя Святога Яна Паўла ІІ. З мэтай яе рэгістрацыі накіраваны зварот у адпаведныя дзяржаўныя органы. Рашэнне аб адкрыцці акадэміі блаславіў Папа Рымскі Францішак.

Задача каталіцкай сістэмы адукацыі ў тым, каб пашырыць гарызонты рэлігійных ведаў, абтрэсці забабоны паганства з душы, паказаць карысць, што прыносіць вера сэрцу чалавека, які заўжды шукае свет духоўнага жыцця. Мы імкнёмся давесці да грамадства, што Касцёл — гэта не ідэалогія, а лад гарманічнага жыцця паўсюды, дзе ёсць чалавек. А ён сам зробіць духоўны выбар.

Хачу падкрэсліць, што ва ўсіх айчынных каталіцкіх адукацыйных установах пануе адзіная дзяржаўная мова — беларуская. Гэта вельмі прыгожа і важна, калі чалавек усведамляе сябе сынам роднай зямлі, ведае матчыну мову і можа свабодна на ёй размаўляць.

У ідэале бачу каталіцкую сістэму адукацыі на Бацькаўшчыне як непарыўную — ад каталіцкага дзіцячага садка праз духоўныя школы, каледжы і семінарыі да тэалагічнай акадэміі. Дарэчы, зараз у сталіцы ідзе рэканструкцыя будынка для першага ў краіне каталіцкага дзіцячага садка, дзе сёстры-ўршулянкі будуць навучаць і выхоўваць дзетак згодна з найноўшымі педагагічнымі метадыкамі.

І апошняе. Сёння ў краіне працуюць 460 святароў, прычым большасць з іх — грамадзяне Беларусі. Пры гэтым няспынна змяншаецца колькасць святароў з Польшчы, якія адмаўляюцца ад выгод і прыязжаюць у Беларусь, каб тут служыць людзям па-беларуску.

ДАСЬЕ

***Юрый Санько** нарадзіўся ў Нясвіжы ў 1983 годзе. Пасля заканчэння Гродзенскай вышэйшай духоўнай семінарыі служыць ксяндзом на Беларусі. Завочна навучаецца на юрыдычным і журналісцкім факультэтах Белдзяржуніверсітэта. Магістарскую дысертацыю прысвяціў вывучэнню традыцый святкавання Посту і велікоднага перыяду ў Нясвіжскім раёне. Тэмай доктарскай дысертацыі абраў гісторыю культу Божай Міласэрнасці на Беларусі*

Рэформа праваслаўнай адукацыі

Дацэнт кафедры біблеістыкі і хрысціянскага веравучэння Інстытута тэалогіі імя Святых Кірылы і Мяфодзія Белдзяржуніверсітэта, доктар багаслоўя, іераманах **Сергій (Акімаў):**

— Адукацыйныя ўстановы Беларускага экзархата Рускай праваслаўнай царквы з 2012 года перажываюць глыбокае рэфармаванне, згодна з рашэннямі сінодаў РПЦ 2007 і 2011 гадоў. Прычым істотна змяняюцца не толькі структура сістэмы праваслаўнай адукацыі, але і напаўненне адукацыйнага працэсу і ягоныя методыкі. Пры гэтым мы арыентуемся на Балонскую сістэму адукацыі, хоць напоўніцу не зможам яе ўспрыняць, бо ў Беларусі іншыя рэаліі і задачы духоўнай адукацыі, якая вылучаецца сістэмнасцю ў падрыхтоўцы спецыялістаў і асаблівай увагай да іх выхавання.

Так, у Мінскай духоўнай семінарыі ў Жыровічах з'явіўся чатырохгадовы бакалаўрыят. А Мінская духоўная акадэмія будзе рыхтаваць магістраў і дактароў багаслоўя. У мінулым годзе адбыўся першы прыём у магістратуру акадэміі па трох накірунках — біблеістыка, гісторыя царквы і царкоўна-практычныя дысцыпліны, а таксама апалагетыка, якая ўпершыню ўключана ў сістэму адукацыі РПЦ.

Мы лічым, што на ўзроўні бакалаўрыята малады чалавек павінен атрымаць сістэмныя веды, таму баімся той мазаічнасці, што суправаджае Балонскую сістэму, калі студэнт сам выбірае веды, аднак не заўсёды разумее іх важнасць. У выніку малады чалавек можа не атрымаць той сістэмы поглядаў, якую прадугледжвае айчынны бакалаўрыят. Вось чаму вучэбную свабоду студэнтам мы вырашылі прадастаўляць на больш высокім узроўні магістратуры, дзе апроч беларусаў навучаюцца грамадзяне Малдовы, Сербіі, Расіі і Украіны.

Трэба зазначыць, што асаблівую ўвагу мы надаём моўнай падрыхтоўцы студэнтаў, якія па самых лепшых методыках вывучаюць старажытныя мовы (латынь, іўрыт, старажытнагрэчаскую, царкоўнаславянскую) і сучасныя (нямецкую ці англійскую).

Змяніліся патрабаванні да прафесараў і выкладчыкаў, якія апроч асноўнай павінны займацца метадычнай і даследчай працай. З гэтага года выкладчыкі будуць праходзіць абавязковую штогадовую атэстацыю, якая, між іншым, улічвае грамадскую і выхаваўчую актыўнасць.

Нам пасуе існуючая прававая сітуацыя, калі тэалагічныя навучальныя ўстановы не адносяцца да дзяржаўнай сістэмы адукацыі, а лічацца рэлігійнымі структурамі. Так прасцей, хоць у сваёй працы мы абапіраемся на праграмы свецкай адукацыі.

Мы не маем прэтэнзій да беларускай дзяржавы, бо яна не толькі вырашае пытанні адтэрміноўкі ад вайсковай службы, але і матэрыяльна падтрымлівае выкладчыкаў і выхаванцаў адукацыйных устаноў Беларускага экзархата дзеля таго, каб нашы выпускнікі ішлі па шляху духоўнага ўдасканальвання і неслі ў грамадства хрысціянскія запаведзі.

ДАСЬЕ

*Іераманах **Сергій (Акімаў)** нарадзіўся ў Бабруйску ў 1973 годзе. Пасля заканчэння Мінскай духоўнай семінарыі і Санкт-Пецярбургскай духоўнай акадэміі выкладаў у шэрагу духоўных і свецкіх навучальных устаноў, у тым ліку ў Мінскай духоўнай акадэміі і Еўрапейскім гуманітарным універсітэце. У асноўным цікавіцца Свяшчэнным Пісаннем Старога Запавету і гісторыяй ранняга хрысціянства.*

У рэчышчы Балонскага працэсу

Днямі даведаўся пра феномен вялікай (каля 8 тысяч жыхароў) вёскі Альшаны ў Столінскім раёне, што на Брэстчыне. Альшаны — адзін з самых паспяховых у краіне населеных пунктаў, жыхары якога будуюць сваё жыццё згодна з евангельскімі каштоўнасцямі, калі думкі і словы людзей не пярэчаць іх справам. Менавіта гэтыя каштоўнасці з'яўляюцца падмуркам працавітасці, ладу ў шматдзетных сем'ях, аседласці моладзі, амаль поўнай адсутнасці злачыннасці і, як вынік, высокага ўзроўню жыцця і стабільнага прыросту насельніцтва. Дарэчы, вернікамі пратэстанцкіх цэркваў з'яўляюцца і ўсе тры пераможцы сёлетняга Рэспубліканскага конкурсу "Сям'я года".

Сваімі думкамі пра ролю духоўнай адукацыі ў выхаванні вернікаў дзеліцца намеснік епіскапа Аб'яднанай царквы хрысціян веры евангельскай у Рэспубліцы Беларусь, доктар багаслоўя і доктар філасофіі, рэктар Тэалагічнага інстытута ў Мінску **Сяргей ПАДНЮК:**

— Наш інстытут завяршае сістэму рэлігійнай адукацыі, створаную цягам апошніх 28 гадоў. Гэтая сістэма ўключае альфа-курс, біблейскую школу для вернікаў, сярэднюю рэлігійную адукацыю для атрымання кваліфікацыі царкоўнага служыцеля, у тым ліку і дыякана, а таксама наш інстытут. Праз розныя формы навучання ён дае вышэйшую тэалагічную адукацыю з прысваеннем вучонай ступені бакалаўраў багаслоўя, хрысціянскага служэння, мастацтваў у царкоўнай музыцы і хрысціянскай педагогіцы, а таксама магістра багаслоўя. Недахоп спецыяльнай навуковай літаратуры, якая існуе ў асноўным на англійскай мове, шмат каштуе, увозіцца з-за мяжы і патрабуе правядзення рэлігійнай экспертызы ў Апараце ўпаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, замінае падрыхтоўцы дактароў тэалогіі, якіх у нашай краіне пакуль лічаныя адзінкі.

Хоць Беларусь не з'яўляецца сябрам Балонскага працэсу, наш інстытут працуе ў ягоным рэчышчы. Вось чаму яго дыпломы прызнаюцца ў свеце.

Чаго нам не хапае? Больш цесных сувязяў з іншымі хрысціянскімі канфесіямі (бо пры ўсіх адрозненнях у рэлігійнай практыцы ў нас адна Біблія і адзіны Бог), а таксама са студэнтамі і выкладчыкамі гуманітарных факультэтаў свецкіх ВНУ. Гэтыя сувязі трэба пашыраць праз сумесныя навуковыя праекты, у тым ліку канферэнцыі па філасофскай і гістарычнай праблематыцы, а таксама праз асабістыя кантакты.

Нас не можа задаволіць сітуацыя, калі дзяржава адносіць духоўныя навучальныя ўстановы да рэлігійных структур і адмяжоўвае іх ад свецкіх навучальных устаноў, што падпарадкоўваюцца Міністэрству адукацыі. Бо з-за гэтага ўзнікае шмат праблем. Так, наш інстытут зарэгістраваны дзяржавай як рэлігійная арганізацыя і вышэйшая духоўная навучальная ўстанова. А, згодна з законам "Аб свабодзе сумлення і рэлігійных арганізацыях", студэнты духоўных і свецкіх навучальных устаноў маюць роўныя правы, што не заўсёды бывае ў жыцці. Так, нашы студэнты дзённай формы навучання маюць права на адтэрміноўку ад вайсковай службы. Але калі з гэтай нагоды мы звяртаемся з лістамі да ваенкамаў, атрымліваем адказ, што нашага інстытута няма ў спісе ВНУ Міністэрства адукацыі. І хоць мы тлумачым ваенкамам, што нашай ВНУ не можа быць у гэтым спісе, бо Тэалагічны інстытут зарэгістраваны ў Апараце ўпаўнаважанага па справах рэлігій і нацыянальнасцяў, пытанне адтэрміноўкі нашых студэнтаў ад вайсковай службы ў кожным канкрэтным выпадку залежыць ад волі таго ці іншага ваенкама.

Дарэчы, наша веравучэнне не стаіць на пазіцыях абсалютнага пацыфізму, бо ў жыцці існуюць выпадкі, калі трэба ўжываць сілу, каб бараніць ад злачынцаў сябе і іншых.

Марат ГАРАВЫ.

ДАСЬЕ

***Сяргей Паднюк** нарадзіўся ў 1973 годзе ў Брэсце. Пасля школы атрымаў прафесіі радыётэхніка і менеджара-эканаміста. Працаваў начальнікам аддзела маркетынгу Беларускай чыгункі, атрымаў вышэйшую тэалагічную адукацыю ў Беларусі і ЗША, дзе абараніў магістарскую і дзве доктарскія дысертацыі. З 2006 года ўзначальвае Тэалагічны інстытут. Працуе над шасцітомнікам, прысвечаным евангельскаму багаслоўю, а таксама над кнігай па гісторыі пратэстанцкага руху ў Беларусі.*

СІТУАЦЫЯ

У Беларусі няма прыгажунь?

*Пераможцай шоу "Місіс Свету-2014", які праходзіў у Мэрылэндзе (ЗША), стала **Марына Аляксейчык,** якая прадстаўляла там Беларусь.*

Паводле афіцыйнай інфармацыі, да ўдзелу ў конкурсе дапускаліся толькі замужнія жанчыны, актыўна занятыя грамадскім жыццём, палітыкай ці дабрачыннасцю. Але хто ў Беларусі ведае пераможцу — Марыну Аляксейчык? Тым больш як нейкую дзяячку, чалавека з актыўнай пазіцыяй?

Паводле слоў вядучага конкурсу, Марына Аляксейчык выйшла замуж чатыры гады таму, працуе тэлевядучай, выступае на сцэне ў якасці спявачкі. Вы такую тэлевядучую і спявачку ведаеце?

Не здзіўляйцеся. Як аказалася, Марына Аляксейчык прадстаўляла Беларусь, але да нашай краіны дачынення не мае. Як пішуць расійскія СМІ, яна — томская прыгажуня, у мінулым "Міс-Томск-2004" і "Віцэ-міс Сусвет-Расія". У 2005 годзе перабралася з Томска ў Маскву, працавала тэлевядучай на каналах "Сталіца — Заходняя Акруга", "Зорка", "World Fashion Channel", "Давер" (Сталіца +)...

У Беларусі няма сваіх прыгажунь?

ПОНЕДЕЛЬНИК, 24 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 “Доброе утро, Беларусь!”.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.25 “Новости”.
07.05, 08.05 “Новости экономики”.
07.10, 08.10, 19.40, 00.05 “Зона Х”.
09.10 “Главный эфир”.
10.05 “Клуб редакторов”.
10.45 “Звездная жизнь”.
11.00, 13.00, 16.00 “90 секунд”.
12.10 “Искушение”. Худ.фильм.
13.40, 15.50 “Источник счастья”. Сериал.
15.15, 18.40 “Новости региона”.
17.35 “Белорусское времечко”.
19.20 “Арена”.
20.00 “Форум”.
21.00 “Панорама”.
21.45 “След”. Сериал.
23.45 “Актуальное интервью”.
00.45 “День спорта”.
00.55 “Мушкетеры”. Худ.фильм.

Беларусь 2

07.00 “Утро”.
09.00, 10.05, 21.30 “Тэлебарометр”.
09.05, 16.35 “Сашка”. Сериал.
10.35 “Понять и обезвредить”.
11.05 “Мама — детектив”. Сериал.
13.05 “Баффи — истребительница вампиров”. Сериал.
15.30 “Comedy Баттл. Без границ”.
17.45, 23.50 “Такси”. Сериал.
18.45 “Универ”. Сериал.
20.55 “Тело человека”.
21.25 “КЕНО”.
21.35 “Виртуозы”. Сериал.
22.45 “Личные мотивы”. Худ.фильм.
23.45 “Хочу в телевизор!”.
00.25 “Только в мюзик-холле”. Худ.фильм.

Беларусь 3

07.15 “Дабраранак”.
07.45 “Хачу ўсё ведаць!”.
08.00, 13.35, 18.40, 23.35 “Калейдаскоп”.
08.10, 13.45, 18.50 “Музычны скарб Беларусі!”.
08.20, 16.50, 22.05 “Дыяблог. P.S.”.
08.45 “Шарада”. Маст.фільм.
10.35 “Кліч Палесся”.
11.00 “Казка пра зорнага хлопчыка”. Маст.фільм.
13.05 “Старыя казкі”.
13.50 “Сувораў”. Маст.фільм.
15.30 “Камертон”.
16.00 “Тры талеры”. Серыял.
17.15 “Дзяўчынка шукае бацьку”. Маст.фільм.
19.00 “След сокала”. Маст.фільм.
20.45 “Калыханка”.
21.10 “Сто песен для Беларусі”.
22.30 “Размаўляем па-беларуску”.
22.55 “Подых струн”.

Беларусь 5

07.00 “PRO спорт. Новости”.
08.00 Баскетбол.
09.35 Гандбол. Лига чемпионов. “Загреб” (Хорватия) — “БГК им.Мешкова” (Беларусь).
11.00 Хоккей. Чемпионат Беларуси. “Юность” (Минск) — ХК “Гомель”.
12.55 Футбол. Чемпионат Англии. “Халл Сити”—”Тоттенхэм”.
14.45 Футбол. Чемпионат Англии. “Кристал Пэлас”—”Ливерпуль”.
16.35 Самбо. Чемпионат мира.
18.50 Хоккей. КХЛ. “Динамо” (Минск) — ХК “Сочи”.
21.15 “Время футбола”.
22.00 Футбол. Чемпионат Англии. Обзор тура.
22.55 Футбол. Чемпионат Англии. “Астон Вилла”—”Саутгемптон”.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 “Наши новости”.
06.05 “Наше утро”.
09.05 “Контуры”.
10.00 “Жить здорово!”.
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 “Новости спорта”.
11.10 “Фазенда”.
11.50 “Модный приговор”.
13.10 “Мужское/Женское”.
14.10 “Наедине со всеми”.
15.10, 16.15 “Время покажет”.
16.50 “Давай поженимся!”.
18.20 “Обратный отсчет”.
19.00 “Жди меня”.
20.00 “Время”.
21.05 “Дело принципа”.
22.15 “Голубая бездна”. Худ.фильм.
00.45 “Ночные новости”.

РТР-Беларусь

07.00 “Утро России”.
10.00 “Картина мира”.
10.55 “Погода на неделю”.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 “Вести”.
11.35 “Прямой эфир”.
12.50 “Особый случай”.
13.50, 16.50, 19.50, 00.10 “Новости — Беларусь”.
14.30 “О самом главном”.
15.40 “Найти и обезвредить. Кроты”.
16.40 “Космонавтика”.
17.15 “Моя планета”.
17.50 “Сердце звезды”. Сериал.
18.50 “Пока станица спит”. Сериал.
20.50 “Каменская”. Сериал.
21.50 “Екатерина”. Сериал.

НТВ-Беларусь

06.00 “НТВ утром”.
08.20 “Прокурорская проверка”.
09.35, 10.20 “Возвращение Мухтара”. Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 “Сегодня”.
11.55 “Суд присяжных”.
13.30 “Суд присяжных. Окончательный вердикт”.
14.40 “Едим дома”.
15.10, 21.50 “Обзор. Чрезвычайное происшествие”.
15.40, 16.35 “Лесник”. Сериал.
18.00 “Говорим и показываем”.
20.00 “Вопрос чести”. Худ.фильм.
22.30 “Анатомия дня”.
23.25 “Правила угона”. Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 “24 часа”.
06.10, 17.20 “Минщина”.
06.20, 07.45 “Утро. Студия хорошего настроения”.
07.40, 20.10, 22.55 “СТВ-спорт”.
08.30 “Неделя”.
09.45 “Большой завтрак”.
10.40, 17.30 “Званый ужин”.
11.40 “Семейные драмы”.
12.35 “Не ври мне!”. Сериал.
13.50 “Большой город”.
14.30 “Звездный ринг. Битва хитов”.
15.50 “Это мой дом”.
16.20 “Наше дело”.
16.50 “Следаки”. Сериал.
18.30 “Пища богов”.
20.00 “Столичные подробности”.
20.15 “Поющие города”. Дневник. Финал.
20.20 “Телохранитель”. Худ.фильм.
22.15 “Смотреть всем!”.
23.00 “Неделя спорта”.
23.30 “Военная тайна”.

Мир

06.00 “180 минут”.
08.45 “Беларусь сегодня”.
09.10 “Первый рейс”. Худ.фильм.
10.30 “Раскаленная суббота”. Худ.фильм.
12.10 “В мире еды”.
13.00, 16.00, 19.00 “Новости”.
13.15, 00.40 “Дороги Индии”. Сериал.
15.05, 02.25 “Другой мир”. Сериал.
15.30, 02.50 “Земля. Территория загадок”.
16.20 “Слово за слово”.
17.10 “Люди Шпака”. Сериал.
19.20, 03.20 “Одержимый”. Сериал.
22.00 “Человек с бульвара Капуцинок”. Худ.фильм.
23.40 “Новости культуры”.
00.30 “Новости. Главная тема”.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00, 11.10 “ПраСвет”.
07.35, 19.00, 01.20 “Людскія справы”.
08.05, 11.50 “Два на два”.
08.40, 12.50 “Невядомая Беларусь”: “Каханне па-беларуску”. Дак.фільм.
09.10, 16.35 “Mad Men. Утрапёныя-2”. Серыял.
10.00, 15.25 “Галадамор. Жывыя”. Дак.фільм.
12.20 “Эксперт”.
13.20, 22.45 “Запавет”. Маст.фільм.
17.25 “Час гонару”. Серыял.
18.10 “Беларусы ў Польшчы”.
18.30, 19.30, 20.00, 20.30 “Навіны”.
18.40, 20.10 “Агляд медыяў”.
18.45 “Каментарый эксперта”.
19.35 “Свет”.
19.50 “Агляд падзей культуры”.
20.15, 20.35 “Гарачы каментарый”.
20.50 “Dэвайс”.
21.00, 02.20 “Аб’ектыў”.
21.25 “Размова”.
21.55, 04.15 “Асабісты капітал”.
22.15, 04.35 “Зоры не спяць”.
00.50, 01.50, 02.40 “Інфармацыйна-публіцыстычны блок”.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

24—30 лістапада

ТЭАТРЫ МІНСК

Нацыянальны акадэмічны тэатр Янкі Купалы
24 — “Пан Тадэвуш”.
25 — ***Нацыянальная тэатральная прэмія.*** “Пахавайце мяне за плінтусам”.
26 — ***Нацыянальная тэатральная прэмія.*** “Над безданню ў жыце”.
27 — ***Нацыянальная тэатральная прэмія.*** “Фрэкен Жулі”.
28 — ***Нацыянальная тэатральная прэмія.*** “Наш гарадок”.
29 — ***Нацыянальная тэатральная прэмія.*** “Падобны да Стынга”.

Рэспубліканскі тэатр беларускай драматургіі
24 — “Фауст. Сны”.
25 — “Адэль”.
26 — “Нямое каханне”.
27 — Музычны салон — 18.20. “Тры Жызэлі” — 19.00.
28, 29 — “Раскіданае гняздо”.
30 — “Воўк-мараплавец” — 12.00. “Белы анёл з чорнымі крыламі” — 19.00.

Нацыянальны акадэмічны Вялікі тэатр оперы і балета
25 — “Тоска”.
26 — “Иоланта”.
27 — “Витовт”.
28 — “Мадам Баттерфляй”.
29 — “Семь красавиц”.
30 — “Турандот”.

Беларускі дзяржаўны акадэмічны музычны тэатр
25 — “Голубая камея”.
26 — “Софья Гольшанская”.
27 — “Щелкунчик”.
29 — “Айболит” — 11.30. “Мистер Икс” — 19.00.
30 — “Буратино.by” — 11.30. “Граф Люксембург” — 19.00.

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя М.Горкага
25 — “Проделки Ханумы”.
26 — “Укрощение строптивой”.
27 — “Оракул?..”.
28 — “Идеальный муж”.
29 — “Интимная комедия”.
30 — “Viva commedia!”. “Уходил супруг от супруги” — Малая зала.

Беларускі дзяржаўны маладзёжны тэатр
25 — “Варшавская мелодия”.
26 — “Бардо”.
27 — “Бесприданница”.
28 — “Саня, Ваня, с ними Римас”.
29 — “Веер”.
30 — “Волшебное кольцо “ — 11.30. “Козий остров” — 19.00.

Сучасны мастацкі тэатр
28 —”Комедия о скупердяе”.
29 — “Женюсь на обеих”.
30 — “Золушка” — 14.30. “Ищите мужчину” — 19.00.

Беларускі дзяржаўны тэатр лялек
25 — ***III Рэспубліканскі конкурс тэатральнага мастацтва.*** “Клочки по закоулочкам”.
26 — ***III Рэспубліканскі конкурс тэатральнага мастацтва.*** “Ладдзя роспачы”.
27 — ***III Рэспубліканскі конкурс тэатральнага мастацтва.*** “Гамлет”.
28 — ***III Рэспубліканскі конкурс тэатральнага мастацтва.*** “Самозванец”.
29, 30 — ***III Рэспубліканскі конкурс тэатральнага мастацтва.*** “Малыш и Карлсон, который живет на крыше”.

Драматычны тэатр Беларускай Арміі
25, 26 — “Ревизор”.
29 — “Снежная королева”.

Беларускі рэспубліканскі тэатр юнага гледача
25 — “Маленькі лорд Фаўнтлярой”.

Тэатр-студыя кінаакцёра
25 — “Хто смяецца апошнім”.
26, 27 — “Механический человек”.
28, 29 — “Очень простая история”.
30 — “Ограбление в полночь”.

Новы тэатр
25 — “Каралева прыгажосці”.
27 — “Лафонтен, или Белая рубашка с черным воротником”.
28 — “К нам приехал...”.
30 — “Дамское танго”.

БРЭСТ

Брэсцкі акадэмічны тэатр драмы
25 — “Пиковая Дама”.
27 — “Афинские вечера”.
29 — “Малыш и Карлсон, который живет на крыше” — 12.00. “Мой бедный Марат” — 18.00.

ВІЦЕБСК

Нацыянальны акадэмічны драматычны тэатр імя Якуба Коласа
24 — “Три искушения женщин”.
26, 28 — “Рамэа і Джульета”.
27 — “Кошкі-мышкі”.
29 — “Дажыць да прэм’еры”.
30 — “Візіт дамы”.

ГОМЕЛЬ

Гомельскі абласны драматычны тэатр
25 — “Театр”.
28, 29, 30 — ***XII Міжнародны фестываль тэатральнага мастацтва “Славянскія тэатральныя сустрэчы”.***

ГРОДНА

Гродзенскі абласны драматычны тэатр
30 —”Оскар и Розовая Дама” — “Незаконное вторжение”.

МАГІЛЁЎ

Магілёўскі абласны драматычны тэатр
25 — “Мужчина к празднику”.
28 — “Не такой, как все”.
29 — “Только ОН вправе меня разбудить”.
30 — “Свои люди — сочтемся!”.

ВТОРНИК, 25 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 “Доброе утро, Беларусь!”.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.55 “Новости”.
07.05, 08.05 “Новости экономики”.
07.10, 08.10, 19.40, 00.20 “Зона Х”.
09.10, 21.45 “След”. Сериал.
11.00, 13.00, 16.00 “90 секунд”.
11.05, 20.00 “Сделано в СССР”. Сериал.
12.10, 16.40 “Семейные мелодрамы-2”.
13.05 “День в большом городе”.
14.00 “Такая обычная жизнь”. Сериал.
15.15, 18.40 “Новости региона”.
15.25, 01.30 “Сваты-3”. Сериал.
17.30 “Белорусское времечко”.
19.20, 00.40 “Сфера интересов”.
21.00 “Панорама”.
23.50 “Вечер трудного дня”.
01.15 “День спорта”.

Беларусь 2

07.00 “Утро”.
09.00, 23.25 “Тэлебарометр”.
09.05, 16.45 “Сашка”. Сериал.
10.05 “Fitnews”.
10.40, 22.20 “Личные мотивы”. Сериал.
11.35 “Виртуозы”. Сериал.
12.50 “Икра”.
13.25, 18.50 “Универ”. Сериал.
15.40 “Comedy Woman”.
16.40 “Хочу в телевизор!”.
17.50, 00.20 “Такси”. Сериал.
19.25, 22.00 “Время футбола”. Превью.
19.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. БАТЭ (Беларусь) — “Порту” (Португалия). Прямая трансляция.
22.15 “КЕНО”.
23.30 “Разрушители мифов”.
00.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Обзор игрового дня.

Беларусь 3

07.15 “Дабраранак”.
07.45 “Хачу ўсё ведаць!”.
08.00, 13.30, 19.10, 00.10 “Калейдаскоп”.
08.10, 13.40, 19.20 “Музычны скарб Беларусі”.
08.20 “Дзяўчынка шукае бацьку”. Маст.фільм.
09.45, 17.10, 22.15 “Дыяблог”.
10.10 “Шлях карабля”. Маст.фільм.
11.35 “Юрый Тарыч. Пачатак”.
12.00 “Подых струн”.
12.40 “Навукаманія”.
13.05, 23.45 “Святло далёкай зоркі”.
13.50 “Сола для трубы”.
14.35 “Дзед Аўсей і Палашка”. Маст.фільм.
14.55 “Завяшчанне слуцкай княгіні”.
15.25 “Свет прыроды”.
15.50 “Размаўляем па-беларуску”.
16.20 “Тры талеры”. Серыял.
17.35 “Чужая радня”. Маст.фільм.
19.30 “Людзі і манекены”.
20.45 “Калыханка”.
21.10, 22.40 “Дзікае паляванне караля Стаха”. Маст.фільм.

Беларусь 5

07.00 “PRO спорт”. Новости.
08.00, 11.25, 17.05, 19.25 Футбол.
08.55 Хоккей. КХЛ. “Динамо” (Минск) — ХК “Сочи”.
10.45 “Время футбола”.
13.20 Самбо. Чемпионат мира.
15.50 Формула-Е. Гран-при Малайзии.
18.55 “Спорт-кадр”.
19.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. ЦСКА (Россия) — “Ромо” (Италия).
22.00 Гандбол. Лига чемпионов. Видеожурнал.
22.35 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Онлайн игрового дня.
00.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. “Манчестер Сити” (Англия) — “Бавария” (Германия).

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 “Наши новости”.
06.05 “Наше утро”.
09.05 “Жить здорово!”.
10.25 “Контрольная закупка”.
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 “Новости спорта”.
11.10 “Фазенда”.
11.50 “Модный приговор”.
13.10 “Мужское/Женское”.
14.10 “Наедине со всеми”.
15.10, 16.15 “Время покажет”.
16.50 “Давай поженимся!”.
18.20 “Зайцев + 1”. Сериал.
18.50 “Пусть говорят”.
20.00 “Время”.
21.05 “Чудотворец”. Сериал.
23.10 “Лица в толпе”. Худ.фильм.
00.55 “Ночные новости.

РТР-Беларусь

07.00 “Утро России”.
10.00 “Заговор против женщин”.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 “Вести”.
11.35 “Прямой эфир”.
12.50 “Особый случай”.
13.50, 16.50, 19.50, 00.15 “Новости — Беларусь”.
14.30 “О самом главном”.
15.40 “Березка”. Капитализм из-под полы”.
16.40 “Факты”.
17.15 “Вся Россия”.
17.50 “Сердце звезды”. Сериал.
18.50 “Пока станица спит”. Сериал.
20.50 “Каменская”. Сериал.
21.50 “Екатерина”. Сериал.

НТВ-Беларусь

06.00 “НТВ утром”.
08.20 “Прокурорская проверка”.
09.35, 10.20 “Возвращение Мухтара”. Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 “Сегодня”.
11.55 “Суд присяжных”.
13.30 “Суд присяжных. Окончательный вердикт”.
14.40 “Дело вкуса”.
15.10, 21.45 “Обзор. Чрезвычайное происшествие”.
15.40, 16.35 “Лесник”. Сериал.
18.00 “Говорим и показываем”.
19.50 “Литейный”. Сериал.
22.55 “Анатомия дня”.
23.20 “Правила угона”. Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 “24 часа”.
06.10, 17.20 “Минщина”.
06.20, 07.45 “Утро. Студия хорошего настроения”.
07.40, 20.10, 22.55 “СТВ-спорт”.
09.00, 13.50, 20.15 “Поющие города”. Дневник. Финал.
09.05 “Неделя спорта”.
09.35 “Такова судьба”.
10.40, 17.30 “Званый ужин”.
11.35 “Семейные драмы”.
12.35 “Не ври мне!”. Сериал.
13.55 “Поющие города”. Второй полуфинал.
16.10 “Дорогая передача”.
16.50 “Следаки”. Сериал.
18.30 “Нам и не снилось”.
20.00 “Столичные подробности”.
20.20 “Человек-оркестр”. Худ.фильм.
22.05 “Смотреть всем!”.
23.00 “Умнее не придумаешь”.
00.00 “Автопанорама”.
00.20 “Меч”. Сериал.

Мир

06.00 “180 минут”.
08.45 “Общий интерес”.
09.10 “За счастьем”. Худ.фильм.
10.30 “Человек с бульвара Капуцинок”. Худ.фильм.
12.10 “В мире красоты”.
13.00, 16.00, 19.00 “Новости”.
13.15, 00.40 “Дороги Индии”. Сериал.
15.05, 02.25 “Другой мир”. Сериал.
15.30, 02.50 “Земля. Территория загадок”.
16.20, 23.40 “Слово за слово”.
17.10 “Люди Шпака”. Сериал.
19.20, 03.20 “Одержимый”. Сериал.
22.00 “Кошачий вальс”. Худ.фильм.
00.30 “Новости. Главная тема”.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00, 08.00, 08.50, 12.55, 13.55, 14.45, 23.45, 00.40, 01.30 “Інфармацыйна-публіцыстычны блок”.
07.25, 13.25 “Людскія справы”.
08.30, 14.25, 21.00, 01.10 “Аб’ектыў”.
10.20, 16.20 “Асабісты капітал”.
10.45 “Зоры не спяць”.
11.15 “Прысуд Францішку Клосу”. Маст.фільм.
16.40 “Эксперт”.
17.10 “Час гонару”. Серыял.
18.00 “Відзьмо-невідзьмо”.
18.30, 19.30, 20.00, 20.30 “Навіны”.
18.40, 20.10 “Агляд медыяў”.
18.45 “Каментарый эксперта”.
18.50 “Суб’ектыў”.
19.00, 00.15 “Рэпартэр”.
19.35 “Свет”.
19.50 “Агляд падзей культуры”.
20.15, 20.35 “Гарачы каментарый”.
20.50 “Сальда”.
21.25 “Размова”.
21.45, 02.55 “Два на два”.
22.15, 03.30 “Без рэтушы: “Афрыканская чума”. Рэпартаж.
22.30 “Галадамор. Жывыя”. Дак.фільм.

СРЕДА, 26 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 “Доброе утро, Беларусь!”.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.45 “Новости”.
07.05, 08.05 “Новости экономики”.
07.10, 08.10, 19.40, 00.05 “Зона Х”.
09.10, 21.45 “След”. Сериал.
11.00, 13.00, 16.00 “90 секунд”.
11.05, 20.00 “Сделано в СССР”. Сериал.
12.10, 16.40 “Семейные мелодрамы-2”.
13.05 “День в большом городе”.
14.00 “Такая обычная жизнь”. Сериал.
15.15, 18.40 “Новости региона”.
15.25, 01.15 “Сваты-3”. Сериал.
17.30 “Белорусское времечко”.
19.20, 00.25 “Сфера интересов”.
21.00 “Панорама”.
23.50 “Актуальное интервью”.
01.05 “День спорта”.

Беларусь 2

07.00 “Утро”.
09.00, 01.50 “Тэлебарометр”.
09.05, 16.35 “Сашка”. Сериал.
10.10 “Белорусская кухня”.
10.45 “Личные мотивы”. Сериал.
11.45 “Великий Бак Ховард”. Худ.фильм.
13.25 “Разрушители мифов”.
14.30 “Выше крыши”.
15.05, 18.45, 22.10 “Универ”. Сериал.
15.40 “Репортер”.
16.30 “Хочу в телевизор”.
17.45 “Такси”. Сериал.
19.55 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. “Зенит” (Россия) — “Бенфика” (Португалия). Прямая трансляция.
22.00 “Спортлото 5 из 36”.
22.05 “КЕНО”.
22.40 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. “Арсенал” (Англия) — “Боруссия” (Дортмунд, Германия). Прямая трансляция.
00.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Обзор игрового дня.

Беларусь 3

07.15 “Дабраранак”.
07.45 “Хачу ўсё ведаць!”.
08.00, 12.50, 19.20, 00.15 “Калейдаскоп”.
08.10, 13.00, 19.30 “Музычны скарб Беларусі”.
08.20 “Чужая радня”. Худ.фільм.
09.50, 17.40, 22.15 “Дыяблог”.
10.15 “Дзікае паляванне караля Стаха”. Маст.фільм.
12.25, 23.50 “Святло далёкай зоркі”.
13.05 “Музеі Беларусі”.
13.35 “Наперад у мінулае”.
14.00 “Паром”. Маст.фільм.
14.40 “Дар’я Домрачава. Прадстаўляючы Беларусь”.
15.30 “Запаведнай сцежкай”.
15.55 “Кніга лёсаў. Зямля маіх залатых бяроз”.
16.25 “Навукаманія”.
16.50 “Тры талеры”. Серыял.
18.10 “Прэзідэнцкі аркестр Рэспублікі Беларусь збірае сяброў”. Канцэрт.
19.40 “Сто радасцяў, ці Кніга вялікіх адкрыццяў”. Маст.фільм.
20.45 “Калыханка”.
21.10, 22.40 “Лятучая мыш”. Маст.фільм.

Беларусь 5

07.00 “PRO спорт”. Новости.
08.00 “Спорт-кадр”.
08.30, 09.30 Футбол.
11.20 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. ЦСКА (Россия) — “Рома” (Италия).
13.10 Футбол. “Шахтер” (Солигорск) — “Торпедо-БЕЛАЗ” (Жодино).
14.55 “Козел про футбол”.
15.10, 20.45 Хоккей.
17.05 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. “Манчестер Сити” (Англия) — “Бавария” (Германия).
18.55 Баскетбол.
22.35 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Онлайн игрового дня.
00.45 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. “Зенит” (Россия) — “Бенфика” (Португалия).

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 “Наши новости”.
06.05 “Наше утро”.
09.05 “Жить здорово!”.
10.25 “Контрольная закупка”.
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 “Новости спорта”.
11.10 “Фазенда”.
11.50 “Модный приговор”.
13.10 “Мужское/Женское”.
14.10 “Наедине со всеми”.
15.10, 16.15 “Время покажет”.
16.50 “Давай поженимся!”.
18.20 “Зайцев + 1”. Сериал.
18.50 “Пусть говорят”.
20.00 “Время”.
21.05 “Чудотворец”. Сериал.
23.10 “Легенды Live”.
23.50 “Отчаянная домохозяйка”. Худ.фильм.
01.40 “Ночные новости”.

РТР-Беларусь

07.00 “Утро России”.
10.00 “Современная вербовка. Осторожно: зомби!”.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 “Вести”.
11.35 “Прямой эфир”.
12.50 “Особый случай”.
13.50, 16.50, 19.50, 00.15 “Новости — Беларусь”.
14.30 “О самом главном”.
15.40 “Национальная кухня. Помнят ли гены, что мы должны есть?”.
16.40 “Факты”.
17.15 “Моя планета”.
17.50 “Сердце звезды”. Сериал.
18.50 “Пока станица спит”. Сериал.
20.50 “Каменская”. Сериал.
21.50 “Екатерина”. Сериал.

НТВ-Беларусь

06.00 “НТВ утром”.
08.20 “Прокурорская проверка”.
09.35, 10.20 “Возвращение Мухтара”. Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 “Сегодня”.
11.55 “Суд присяжных”.
13.30 Суд присяжных. Окончательный вердикт”.
14.40 “Дело вкуса”.
15.10, 21.45 “Обзор. Чрезвычайное происшествие”.
15.40, 16.35 “Лесник”. Сериал.
18.00 “Говорим и показываем”.
19.50 “Литейный”. Сериал.
22.55 “Анатомия дня”.
23.20 “Правила угона”. Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 “24 часа”.
06.10, 17.20 “Минщина”.
06.20, 07.45 “Утро. Студия хорошего настроения”.
07.40, 20.10, 22.55 “СТВ-спорт”.
09.00, 13.50, 20.15 “Поющие города”. Дневник. Финал.
09.05 “Минск и минчане”.
09.35 “Центральный регион”.
10.05 “Автопанорама”.
10.40, 17.30 “Званый ужин”.
11.35 “Семейные драмы”.
12.35 “Не ври мне!”. Сериал.
13.55 “Человек-оркестр”. Худ.фильм.
15.35 “Тотальная распродажа”.
16.50 “Следаки”. Сериал.
18.30 “Нам и не снилось”.
20.00 “Столичные подробности”.
20.20 “Ванька Грозный”. Худ.фильм.
22.15 “Смотреть всем!”.
23.00 “Горячий лед”.
23.20 “Добро пожаловаться”.
23.40 “Секретные территории”.
00.30 “Меч”. Сериал.

Мир

06.00 “180 минут”.
08.45 “Сделано в СССР”.
09.10 “Цыганское счастье”. Худ.фильм.
10.30 “Кошачий вальс”. Худ.фильм.
12.10 “В мире еды”.
13.00, 16.00, 19.00 “Новости”.
13.15, 00.40 “Дороги Индии”. Сериал.
15.05, 02.25 “Другой мир”. Сериал.
15.30, 02.50 “Земля. Территория загадок”.
16.20, 23.40 “Слово за слово”.
17.10 “Люди Шпака”. Сериал.
19.20, 03.20 “Одержимый”. Сериал.
22.00 “Женщин обижать не рекомендуется”. Худ.фильм.
00.30 “Новости. Главная тема”.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00, 08.00, 08.50, 12.35, 13.35, 14.25, 23.40, 00.40, 01.30 “Інфармацыйна-публіцыстычны блок”.
07.30, 13.05 “Рэпартэр”.
08.30, 14.05, 21.00, 01.10 “Аб’ектыў”.
10.15, 15.50 “Два на два”.
10.45, 16.20 “Без рэтушы: “Афрыканская чума”. Рэпартаж.
11.00 “Ранча”. Серыял.
11.50, 17.15 “Беларусы ў Польшчы”.
12.10, 17.30 “Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча”.
16.40 “Генерал нясконченай вайны”. Дак.фільм.
17.55 “Зоры не спяць”.
18.30, 19.30, 20.00, 20.30 “Навіны”.
18.40, 20.10 “Агляд медыяў”.
18.45 “Каментарый эксперта”.
18.50 “Стыль”.
18.55, 00.10 “Асабісты капітал”.
19.15, 00.30 “Гісторыя пад знакам “Пагоні”.
19.35 “Свет”.
19.50 “Агляд падзей культуры”.
20.15, 20.35 “Гарачы каментарый”.
20.50 “Сальда”.
21.25 “Размова”.
21.45, 03.00 “Маю права”.
22.05, 03.20 “Чорным па белым”.
22.35 “Лонданцы-2”. Серыял.
23.15 “Эксперт”.

ЧЕТВЕРГ, 27 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 “Доброе утро, Беларусь!”.
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.55 “Новости”.
07.05, 08.05 “Новости экономики”.
07.10, 08.10, 19.40, 00.20 “Зона Х”.
09.10, 21.45 “След”. Сериал.
11.00, 13.00, 16.00 “90 секунд”.
11.05, 20.00 “Сделано в СССР”. Сериал.
12.10, 16.40 “Семейные мелодрамы-2”.
13.05 “День в большом городе”.
14.00 “Ласточкино гнездо”. Сериал.
15.15, 18.40 “Новости региона”.
15.25, 01.25 “Сваты-3”. Сериал.
17.30 “Белорусское времечко”.
19.20, 00.35 “Сфера интересов”.
21.00 “Панорама”.
23.45 “Вечер трудного дня”.
01.15 “День спорта”.

Беларусь 2

07.00 “Утро”.
09.00, 01.00 “Тэлебарометр”.
09.05, 16.35 “Сашка”. Сериал.
10.10 “Белорусская кухня”.
10.45 “Секретный фарватер”. Сериал.
13.10 “Разрушители мифов”.
14.05, 18.45 “Универ”. Сериал.
15.50 “Перезагрузка”.
17.45, 01.05 “Такси”. Сериал.
20.55 Футбол. Лига Европы УЕФА. “Динамо-Минск” (Беларусь) — “ПАОК (Греция). Прямая трансляция. (В перерыве — **21.45** “КЕНО”).
23.00 Футбол. Лига Европы УЕФА. “Интер” (Италия) — “Днепр” (Украина). Прямая трансляция.

Беларусь 3

07.15 “Дабраранак”.
07.45 “Хачу ўсё ведаць!”.
08.00, 12.25, 19.10, 00.10 “Калейдаскоп”.
08.10, 12.35, 19.20 “Музычны скарб Беларусі”.
08.15 “Сто радасцяў, ці Кніга вялікіх адкрыццяў”. Маст.фільм.
09.20, 17.50, 22.15 “Дыяблог”.
09.45 “Лятучая мыш”. Маст.фільм.
12.00, 23.45 “Святло далёкай зоркі”.
12.40 “Радзівілы Нясвіжа”.
13.10 “Ты — мая мелодыя”. Канцэрт Уладзіміра Александровіча.
14.45 “Наперад у мінулае”.
15.10 “Я кахаю цябе...”.
15.25 “Палацы Крамля”.
17.00 “Тры талеры”. Серыял.
18.20 “Размаўляем па-беларуску”.
18.45 “Сіла веры”.
19.30 “Сны”. Маст.фільм.
20.45 “Калыханка”.
21.15, 22.40 “Два гусары”. Маст.фільм.

Беларусь 5

07.00 “PRO спорт. Новости”.
08.00 Баскетбол.
09.40 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Обзор игрового дня.
10.45, 12.35 Футбол. Лига чемпионов УЕФА.
14.30 Хоккей. Чемпионат Беларуси.
16.25 Турнир по греко-римской борьбе памяти О.Караваева.
18.30 Хоккей. КХЛ.
20.25 “Овертайм”.
20.55 Футбол. Лига Европы УЕФА. “Вольфсбург” (Германия) — “Эвертон” (Англия).
23.00 Футбол. Лига Европы УЕФА. “Вильяреал” (Испания) — “Боруссия” (Германия).

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 “Наши новости”.
06.05 “Наше утро”.
09.05 “Жить здорово!”.
10.25 “Контрольная закупка”.
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 “Новости спорта”.
11.10 “Фазенда”.
11.50 “Модный приговор”.
13.10 “Мужское/Женское”.
14.10 “Наедине со всеми”.
15.10, 16.15 “Время покажет”.
16.50 “Давай поженимся!”.
18.20 “Зайцев + 1”. Сериал.
18.50 “Пусть говорят”.
20.00 “Время”.
21.05 “Чудотворец”. Сериал.
23.10 “На ночь глядя”.
00.10 “Еда, дорога, рок-н-ролл”.
01.00 “Ночные новости”.

РТР-Беларусь

07.00 “Утро России”.
10.00 “Карибский кризис. Операция “Анадырь”.
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 “Вести”.
11.35 “Прямой эфир”.
12.50 “Особый случай”.
13.50, 16.50, 19.50, 23.30 “Новости — Беларусь”.
14.30 “О самом главном”.
15.40 “На качелях власти. Пропавшие жены”.
16.40 “Факты”.
17.15 “Моя планета”.
17.50 “Сердце звезды”. Сериал.
18.50 “Пока станица спит”. Сериал.
20.50 “Каменская”. Сериал.
21.50 “Екатерина”. Сериал.
23.40 “Вечер” с Владимиром Соловьевым”.

НТВ-Беларусь

06.00 “НТВ утром”.
08.20 “Прокурорская проверка”.
09.35, 10.20 “Возвращение Мухтара”. Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 “Сегодня”.
11.50 “Суд присяжных”.
13.30 “Суд присяжных. Окончательный вердикт”.
14.40 “Дело вкуса”.
15.10, 21.45 “Обзор. Чрезвычайное происшествие”.
15.40, 16.35 “Лесник”. Сериал.
18.00 “Говорим и показываем”.
19.50 “Литейный”. Сериал.
22.25 “Анатомия дня”.
23.20 “Правила угона”. Сериал.

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 “24 часа”.
06.10, 17.20 “Минщина”.
06.20, 07.45 “Утро. Студия хорошего настроения”.
07.40, 20.10, 22.55 “СТВ-спорт”.
09.00, 13.50, 20.15 “Поющие города”. Дневник. Финал.
09.05 “Приключения дилетанта”.
09.40 “Горячий лед”.
10.05 “Добро пожаловаться”.
10.40, 17.30 “Званый ужин”.
11.35 “Семейные драмы”.
12.35 “Не ври мне!”. Сериал.
13.55 “Ванька Грозный”. Худ.фильм.
15.50 “Дорогая передача”.
16.50 “Следаки”. Сериал.
18.30 “Нам и не снилось”.
20.00 “Столичные подробности”.
20.20 “Монстры”. Худ.фильм.
22.10 “Смотреть всем!”.
23.00 “Тайны мира”.
00.00 “Автопанорама”.
00.20 “Меч”. Сериал.

Мир

06.00 “180 минут”.
08.45 “Диаспоры”.
09.10 “Деревенская история”. Худ.фильм.
10.30 “Женщин обижать не рекомендуется”. Худ.фильм.
12.10 “В мире красоты”.
13.00, 16.00, 19.00 “Новости”.
13.15, 00.40 “Дороги Индии”. Сериал.
15.05, 02.25 “Другой мир”. Сериал.
15.30, 02.50 “Земля. Территория загадок”.
16.20, 23.40 “Слово за слово”.
17.10 “Люди Шпака”. Сериал.
19.20, 03.20 “Одержимый”. Сериал.
22.00 “Ванька Грозный”. Худ.фильм.
00.30 “Новости. Главная тема”.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00, 08.00, 08.50, 12.30, 13.30, 14.20, 00.05, 01.05, 01.55 “Інфармацыйна-публіцыстычны блок”.
07.25, 13.00 “Асабісты капітал”.
07.45, 11.45, 13.20 “Гісторыя пад знакам “Пагоні”.
08.30, 14.00, 21.00, 01.35 “Аб’ектыў”.
10.15, 15.45 “Маю права”.
10.35, 16.10 “Чорным па белым”.
11.00, 17.25 “Лонданцы-2”. Серыял.
11.55 “Генерал нясконченай вайны”. Дак.фільм.
16.35 “Ранча”. Серыял.
18.10 “Без рэтушы”: “Афрыканская чума”. Рэпартаж.
18.30, 19.30, 20.00, 20.30 “Навіны”.
18.40, 20.10 “Агляд медыяў”.
18.45 “Каментарый эксперта”.
18.50 “Профіль пакалення”.
18.55, 00.35 “Два на два”.
19.35 “Свет”.
19.50 “Агляд падзей культуры”.
20.15, 20.35 “Гарачы каментарый”.
20.50 “Сальда”.
21.25 “Размова”.
21.45, 03.20 “Рэпартэр”.
22.10, 03.50 “Відзьмо-невідзьмо”.
22.40 “Рэп па-арабску”. Дак.фільм.
23.30 “Невядомая Беларусь”: “Слуцкі збройны чын”. Дак.фільм.

ПЯТНИЦА, 28 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.00, 07.20, 08.15 "Доброе утро, Беларусь!".
07.00, 08.00, 09.00, 12.00, 15.00, 19.00, 00.10 "Новости".
07.05, 08.05 "Новости экономики".
07.10, 08.10, 19.20 "Зона Х".
08.50 Слово Митрополита Павла на начало Рождественского поста.
09.10 "След". Сериал.
11.00, 13.00, 16.00 "90 секунд".
11.05, 19.55 "Сделано в СССР". Сериал.
12.10, 16.35 "Семейные мелодрамы-2".
13.05 "День в большом городе".
14.00 "Ласточкино гнездо". Сериал.
15.15, 18.40 "Новости региона".
15.25, 00.40 "Сваты-3". Сериал.
17.25"Terra incognita. Беларусь неизвестная".
17.55 "Наши".
18.10 "Большой репортаж".
21.00 "Панорама".
21.45 "Ангелы Чарли". Худ.фильм.
23.40 "Беларусь в развитии".
00.25 "День спорта".

Беларусь 2

07.00 "Утро".
09.00, 21.30 "Тэлебарометр".
09.05, 16.45 "Сашка". Сериал.
10.10 "Копейка в копейку".
10.45 "Секретный фарватер". Сериал.
13.15 "Турист".
14.05 "Универ". Сериал.
16.10 "Вот это да!".
17.55 "Такси". Сериал.
18.55 "Перевозчик-2". Худ.фильм.
20.35 "Кипяток".
20.55 "Тело человека".
21.25 "КЕНО".
21.35 "Битва экстрасенсов".
23.10 "Репортер".
00.05 "Жестокие игры". Худ.фильм.

Беларусь 3

07.15 "Дабранак".
07.45 "Хачу ўсё ведаць!".
08.00, 13.00, 19.15, 23.30 "Калейдаскоп".
08.10, 13.10, 19.25 "Музычны скарб Беларусі".
08.20 "Сны". Маст.фільм.
09.30, 16.55 "Дыяблог".
10.00 "Два гусары". Маст.фільм.
12.05 "Святло далёкай зоркі".
12.30 "Персона".
13.20 "Сіла веры".
13.45 "Канёк-Гарбунок". Мультфільм.
14.55 "Аўтограф".
15.25 "Музеі Беларусі".
15.55 "Нябачаны край. Маст.фільм.
17.20 "Благо твори".
18.05 "Джазавыя вечары ў філармоніі".
19.30 "Дэзерцір". Маст.фільм.
20.45 "Калыханка".
21.05 "Новы кінатэатр "Парадзіза". Маст.фільм.
23.00 "Камертон".

Беларусь 5

07.00 "PRO спорт. Новости".
08.00, 09.45, 12.00, 13.50 Футбол. Лига Европы УЕФА.
11.35 "Овертайм".
15.35 Гандбол. Лига чемпионов. "Загреб" (Хорватия) — "БГК им.Мешкова" (Беларусь).
17.00 Европейский покерный тур.
17.55 "Мир английской премьер-лиги".
18.25 Хоккей.
20.40 Футбол. Лига Европы УЕФА. Обзор тура.
21.40 "Пит-стоп".
22.10 "Фактор силы".
22.40 Смешанные единоборства.

ОНТ

06.00, 06.30, 07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 11.00, 13.00, 16.00, 18.00, 20.30 "Наши новости".
06.05 "Наше утро".
09.05 "Жить здорово!".
10.25 "Контрольная закупка".
11.05, 13.05, 16.10, 18.15, 21.00 "Новости спорта".
11.10 "Фазенда".
11.50 "Модный приговор".
13.10 "Мужское/Женское".
14.10 "Учиться жить".
14.40 "Время покажет".
16.15 "Рыжий пес". Худ.фильм.
18.20 "Жди меня. Беларусь".
18.55 "Поле чудес".
20.00 "Время".
21.05 "Черно-белое".
22.10 "Голос".
00.15 "Вечерний Минск".
01.20 "Ночные новости".

РТР-Беларусь

07.00 "Утро России".
11.00, 14.00, 17.00, 20.00 "Вести".
11.35 "Прямой эфир".
12.50 "Особый случай".
13.50, 16.50, 19.50, 23.50 "Новости — Беларусь".
14.30 "О самом главном".
15.30 "Большая перемена. Последняя любовь Генки Ляпишева".
16.30 "Факты".
17.15 "Моя планета".
17.50 "Сердце звезды". Сериал.
18.50 "Пока станица спит". Сериал.
21.00 "Каменская". Сериал.
22.00 "Ищу попутчика". Худ.фильм.
00.00 "Специальный корреспондент".

НТВ-Беларусь

06.00 "НТВ утром".
08.20 "Прокурорская проверка".
09.35, 10.20 "Возвращение Мухтара". Сериал.
10.00, 13.00, 16.00, 19.00 "Сегодня".
11.55 "Суд присяжных".
13.30 "Суд присяжных. Окончательный вердикт".
14.40 "Дело вкуса".
15.10 "Обзор. Чрезвычайное происшествие".
15.40, 16.35 "Лесник". Сериал.
18.00 "Говорим и показываем".
19.50 "Литейный". Сериал.
01.05 "Список Норкина".

СТВ

06.00, 07.30, 10.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.30 "24 часа".
06.10, 17.20 "Минщина".
06.20, 07.45 "Утро. Студия хорошего настроения".
07.40, 20.10, 22.55 "СТВ-спорт".
09.00, 13.50, 20.15 "Поющие города". Дневник. Финал.
09.05 "Здравствуйте, доктор!".
09.40 "Дальние родственники".
10.05 "Автопанорама".
10.40, 17.30 "Званый ужин".
11.35 "Семейные драмы".
12.35 "Не ври мне!". Сериал.
13.55 "Монстры". Худ.фильм.
15.45 "Дорогая передача".
16.50 "Следаки". Сериал.
18.35 "Такова судьба".
20.00 "Столичные подробности".
20.20 "Война красавиц". Худ.фильм.
22.05 "Смотреть всем!".
23.00 "На том же месте в тот же час".
00.15 "Большая игра".
01.00 "Пункт назначения-3". Худ.фильм.

Мир

06.00 "180 минут".
08.45 "Добро пожаловать".
09.10, 22.35 "Родня". Худ.фильм.
10.30 "Ванька Грозный". Худ.фильм.
12.10 "По поводу. Аромат любви: история парфюмерии". Док.фильм.
13.00, 16.00, 19.00 "Новости".
13.15, 00.50 "Дороги Индии". Сериал.
15.05 "Другой мир". Сериал.
15.30 "Земля. Территория загадок".
16.20 "Преступление и наказание".
16.45 "Секретные материалы".
17.10 "Люди Шпака". Сериал.
19.20 "Колечко с бирюзой". Сериал.
00.15 "Еще не вместе".
02.40 "Цыганское счастье". Худ.фильм.
04.05 "Приключения Македонской".
04.20 "Деревенская история". Худ.фильм.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00, 08.00, 08.45, 12.30, 13.30, 14.15, 00.45, 01.45, 02.35 "Інфармацыйна-публіцыстычны блок".
07.25, 12.55 "Два на два".
08.25, 13.55, 21.00, 02.15 "Аб'ектыў".
10.10, 15.45 "Рэпартэр".
10.40, 16.10 "Відзьмо-невідзьмо".
11.05, 16.35 "Невядомая Беларусь": "Слуцкі збройны чын". Дак.фільм.
11.35, 17.10 "Рэп па-арабску". Дак.фільм.
18.00 "Чорным па белым".
18.30, 19.30, 20.00, 20.30 "Навіны".
18.40, 20.10 "Агляд медыяў".
18.45 "Каментарый эксперта".
18.55, 01.10 "Маю права".
19.15, 01.35 "Моўнік".
19.35 "Свет".
19.50 "Агляд падзей культуры".
20.15, 20.35 "Гарачы каментарый".
20.50 "Дэвайс".
21.25 "Размова".
21.45, 04.00 "ПраСвет".
22.20 "Жанчыны для кліента". Дак.фільм.
23.15 "Зух". Маст.фільм.

СУББОТА, 29 НОЯБРЯ

Беларусь 1

06.55 "Існасць".
07.20 "Паутинка бабьего лета". Худ.фильм.
09.00, 12.00, 15.00 "Новости".
09.10 "Клуб редакторов".
09.50, 23.15 "Байки Митяя". Сериал.
10.55 "О еде!".
11.30 "Кулинарная дипломатия".
12.10 "Истории ремонта".
12.45 "Здоровье".
13.25 "БеларусьLIFE".
13.55 "Звездная жизнь".
15.15 "Новости региона".
15.30 "Беларусь в развитии".
16.05, 00.35 "Большая разница".
17.15 "Нелюбимый". Сериал.
21.00 "Панорама".
21.40 "Чертово колесо". Худ.фильм.
00.25 "День спорта".

Беларусь 2

06.55 "Там, на неведомых дорожках...". Худ.фильм.
08.05 "Только для взрослых".
08.25 "Аватар: легенда об Аанге". Мультсериал.
09.45 "Белорусская кухня".
10.20, 21.05 "Тэлебарометр".
10.25, 21.40 "Универ. Новая общага". Сериал.
12.05 "Копейка в копейку".
12.40 "Битва экстрасенсов".
14.15 "Вот это да!".
14.50 "Баффи — истребительница вампиров". Сериал.
17.20 "Comedy Woman".
18.25 "Икра".
19.15 "Ваше лото".
19.55 "Пятерочка".
20.05 "Встреча с...".
20.40 "Кипяток".
21.00 "КЕНО".
21.10 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Видеожурнал.
23.20 "Перевозчик-2". Худ.фильм.
00.45 Футбол. Лига Европы УЕФА. Обзор тура.

Беларусь 3

08.00, 12.50, 15.35, 23.45 "Калейдаскоп".
08.10, 13.00, 15.45 "Музычны скарб Беларусі".
08.15 "Таямніца душы".
08.40 "Дэзерцір". Маст.фільм.
09.55 "Камертон".
10.20 "Жыццё з кіно. Народны артыст СССР Рэгімантас Адамайціс".
10.45 "Усходні калідор". Маст.фільм.
12.25 "Размаўляем па-беларуску".
13.10 "Людзі і манекены".
14.10 "Ульзана". Маст.фільм.
15.55 "Музеі Беларусі".
16.20 "Свет прыроды".
16.35 Канцэрт Нацыянальнага акадэмічнага народнага хору Рэспублікі Беларусь імя Г.І.Цітовіча.
17.45 "Дыяблог. P.S.".
18.10 "Робін з Шэрвуда". Серыял.
20.45 "Калыханка".
21.10 "Павуцінне хлусні". Маст.фільм.
23.20 "Кінарэжысёр Барыс Сцяпанаў".

Беларусь 5

08.00 "PRO спорт. Новости".
09.00 Футбол. Лига Европы УЕФА. Обзор тура.
09.55 Хоккей.
11.50 "Пит-стоп".
12.15 "Мир английской премьер-лиги".
12.45 "Фактор силы".
13.10 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. БАТЭ (Беларусь) — "Порту" (Португалия).
15.00 Европейский покерный тур.
15.55 Гандбол.
17.30 Хоккей. КХЛ.
19.50 Футбол. Лига чемпионов. Видеожурнал.
20.25, 22.25, 00.20 Футбол. Чемпионат Англии.

ОНТ

07.00 "Субботнее утро".
08.00, 09.00, 16.00, 20.30 "Наши новости".
09.05 "Смешарики. Новые приключения".
09.20 "Здоровье".
10.25 "Смак".
11.05 "Идеальный ремонт".
12.05 "Умницы и умники".
12.50 "Родителей в школу!".
13.45 "В наше время".
15.15 "Рассмеши комика".
16.15, 21.00 "Новости спорта".
16.20 "Большие гонки".
17.50 "100 миллионов".
18.45 "Национальная музыкальная премия "Лира".
21.05 "Сегодня вечером".
22.50 "Что? Где? Когда?" в Беларуси".
00.05 "Охотник". Худ.фильм.

РТР-Беларусь

07.00 "Комната смеха".
07.10 "Цветы запоздалые". Худ.фильм.
09.05 "Невеста моего жениха". Худ.фильм.
11.00, 14.00, 20.00 "Вести".
11.10 "Субботник".
11.50 "Планета собак".
12.20 "Здравствуйте, доктор!". Худ.фильм.
14.25 "Море по колено". Сериал.
16.15 "Это смешно".
19.00 "Картина мира".
19.55 "Погода на неделю".
20.45 "Звезды светят всем". Худ.фильм.
22.45 "Тили-тили тесто". Худ.фильм.

НТВ-Беларусь

06.05 "Гончие". Сериал.
06.50, 08.20 "Дорожный патруль". Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00 "Сегодня".
08.50 "Врачебные тайны плюс".
09.25 "Дело вкуса".
10.20 "Главная дорога".
10.55 "Кулинарный поединок".
11.55 "Квартирный вопрос".
13.25 "Государственная защита". Сериал.
14.20 "Я худею".
15.25 "Поедем, поедим!".
16.20 "Очная ставка".
17.05 "Контрольный звонок".
18.00 "Следствие вели...".
19.00 "Центральное телевидение".
20.05 "Новые русские сенсации".
21.10 "Шпильки-3". Худ.фильм.
23.05 "Вакцина от жира".
00.05 "Тайны любви".
00.55 "Мужское достоинство".

СТВ

06.25 "Студенты-2". Сериал.
07.20 "Война красавиц". Худ.фильм.
09.00, 13.40, 20.10 "Поющие города".
09.05 "Чистая работа".
10.00 "Другая страна".
10.35 "Это мой дом".
11.10 "Дорогая передача".
11.30 "Минск и минчане".
12.05 "Приключения дилетанта".
12.40 "Секретные территории".
13.45 "Дайте жалобную книгу". Худ.фильм.
15.30 "Военная тайна".
16.30, 19.30 "24 часа".
16.45 "Наше дело".
17.00 "Большой город".
17.35 "Пища богов".
18.25 "Умнее не придумаешь".
20.00 "СТВ-спорт".
22.40 "Смотреть всем!".
23.20 "Звездный ринг. Битва хитов".
00.35 "Пункт назначения-4". Худ.фильм.

Мир

06.00 Мультфильмы.
07.45 "Земля и небо".
08.10 "Союзники".
08.35 "Собака в доме".
09.00 "Скажите, почему?".
09.30 "Ой, мамочки".
10.00, 16.00 "Новости".
10.15 "Любимые актеры".
10.40 "Стакан воды". Худ.фильм.
12.55 "Колечко с бирюзой". Сериал.
16.15 "Откровение". Сериал.
21.45 "Убить дрозда". Сериал.
01.25 "Копия верна". Худ.фильм.
03.20 "Светлый путь". Худ.фильм.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00, 08.00, 08.50 "Інфармацыйна-публіцыстычны блок".
07.25 "Маю права".
07.45, 16.40 "Моўнік".
08.30, 21.00, 00.45 "Аб'ектыў".
10.15, 14.35, 01.00 "ПраСвет".
10.50 "Казкі для дзетак".
11.35 "Лонданцы-2". Серыял.
12.15 "Час гонару". Серыял.
13.05 "Без рэтушы": "Афрыканская чума". Рэпартаж.
13.20 "Два на два".
13.50 "МакраФон": "Маё мястэчка". Рок-імпрэза.
14.15 "Асабісты капітал".
15.15 "Зух". Маст.фільм.
16.50 "Рэпартэр".
17.20 "Над Нёмнам".
17.35 "Рэп па-арабску". Дак.фільм.
18.30 "Mad Men. Утрапёныя-2". Серыял.
19.15 "Жанчыны для кліента". Дак.фільм.
20.10 "Форум".
21.10 "Зона "Свабоды".
21.45 "Стадыён бяздомных". Маст.фільм.
23.45 "Відзьмо-невідзьмо".
00.15 "Зоры не спяць".

ВОСКРЕСЕНЬЕ, 30 НОЯБРЯ

Беларусь 1

05.50 "Нелюбимый". Сериал.
09.00, 12.00, 15.00 "Новости".
09.10 "Арсенал".
09.40, 00.20 "Байки Митяя". Сериал.
10.50 "О еде!".
11.25 "XXL WOMAN TV".
12.10 "Новости. Центральный регион".
12.35 "Зона Х".
13.05 "Тайны следствия".
13.40 "Коробка передач".
14.15 "Чтобы все так geely!".
14.50, 22.15 "Большое телевидение".
15.15 "Твой город".
15.30 "Вокруг планеты".
16.20 "Большой репортаж".
16.55 "Я могу!".
17.15 "Диван для одинокого мужчины". Худ.фильм.
21.00 "Главный эфир".
21.55 "Навіны надвор'я".
22.25 "Паутинка бабьего лета". Худ.фильм.

Беларусь 2

07.05 "Выше крыши".
07.30 "Никогда не сдавайся". Худ.фильм.
09.35 "Аватар: легенда об Аанге". Мультсериал.
10.30, 20.25 "Тэлебарометр".
10.35 "Fitnews".
11.10 "Понять и обезвредить".
11.45, 21.50 "Универ. Новая общага". Сериал.
13.25 "Турист".
14.10 "Мама — детектив". Сериал.
16.15 "Comedy Баттл. Без границ".
17.25 Биатлон. Этап Кубка мира. Смешанная эстафета. Прямая трансляция.
19.15 "Суперлото".
20.05 "Кипяток".
21.00 "Спортлото 5 из 36".
21.05 "КЕНО".
21.15 "Тело человека".
23.25 "Перезагрузка".
00.10 "Встреча с...".
00.40 "Хоккей для всех".

Беларусь 3

08.00, 12.45, 15.00, 00.00 "Калейдаскоп".
08.10, 15.10 "Музычны скарб Беларусі".
08.20 "Робін з Шэрвуда". Серыял.
10.50 "Подых струн".
11.30 "Наперад у мінулае".
11.55 "Сто песень для Беларусі".
13.00 "Кінарэжысёр Барыс Сцяпанаў".
13.25 "Джазавыя вечары ў філармоніі".
15.20 "Старыя казкі".
15.45 "Рыжы, сумленны, закаханы". Маст.фільм.
18.10, 22.25 "Культпрасвет".
18.45 "Новы кінатэатр "Парадзіза". Маст.фільм.
20.45 "Калыханка".
21.15 "Віртуозы цымбалаў: Міхаіл Лявончык і Аляксандра Дзенісеня".
23.00 "Тэатр купца Япішкіна". Спектакль.

Беларусь 5

08.00 "PRO спорт". Новости.
09.00, 18.55, 20.55 Футбол. Чемпионат Англии.
10.40 Гандбол. Лига чемпионов. "БГК им.Мешкова" (Беларусь) — "Логроньо" (Испания).
12.05 Хоккей. КХЛ.
13.55 Футбол. Чемпионат Беларуси. Матч последнего тура.
15.55 Баскетбол. Единая Лига ВТБ. "Красный Октябрь"—"Цмокі-Мінск".
17.50 Футбол. Лига чемпионов УЕФА. Обзор игрового дня.
22.50 Биатлон. Кубок мира. Эстерсунд. Смешанная эстафета.

ОНТ

07.00 "Воскресное утро".
08.00, 09.00, 16.00 "Наши новости".
09.05 "Воскресная проповедь".
09.20 "Смешарики. ПИН-код".
09.35 "Непутевые заметки".
09.55 "Пока все дома".
10.40 "Фазенда".
11.10 "ТВ-такси".
11.35 "Брэйн-ринг".
12.40 "Замороженный". Худ.фильм.
14.15 "Я люблю Беларусь".
15.25, 16.20 "ДОстояние РЕспублики".
16.15 "Новости спорта".
17.50 "КВН-2014". Кубок мэра Москвы.
20.00 "Контуры".
21.05 "Ледниковый период".
23.50 "Курьер из "Рая". Худ.фильм.

РТР-Беларусь

07.00 "Комната смеха".
07.40 "Подружка моя". Худ.фильм.
09.10 "Мечтать не вредно". Худ.фильм.
11.00, 14.00, 20.00 "Вести".
11.15 "Сам себе режиссер".
12.10 "Смехопанорама".
12.40 "Утренняя почта".
13.20 "В мире животных".
14.15 "Кулинарная звезда".
15.10 "Ищу попутчика". Худ.фильм.
16.55 "Два мгновения любви...". Худ.фильм.
18.45 "Смеяться разрешается".
21.55 "Воскресный вечер".
23.45 "Соседи по разводу". Худ.фильм.

НТВ-Беларусь

06.05 "Гончие". Сериал.
06.50, 08.20 "Дорожный патруль". Сериал.
08.00, 10.00, 13.00, 16.00, 19.00 "Сегодня".
08.50 "Медицинские тайны".
09.25 "Едим дома!".
10.20 "Первая передача".
11.05 "Чудо техники".
11.50 "Дачный ответ".
13.20 "Государственная защита". Сериал.
16.20 "Морские дьяволы. Смерч". Сериал.
18.00 "Чрезвычайное происшествие". Обзор за неделю".
20.10 "Ты не поверишь!".
21.15 "Розыск-2". Сериал.

СТВ

06.00 "Студенты-2". Сериал.
07.40, 17.45 "Автопанорама".
08.10 "Укол зонтиком". Худ.фильм.
10.00 "Большой завтрак".
10.40 "Территория заблуждений".
12.30 "Здравствуйте, доктор!".
13.05 "Тайны мира".
14.10 "Мачеха". Худ.фильм.
16.00 "Центральный регион".
16.30 "24 часа".
16.50 Концерт Михаила Задорнова.
18.15 "На том же месте в тот же час".
19.30 "Неделя".
20.40 "Повар для президента". Худ.фильм.
22.30 "Адская кухня-2".
00.00 "Сад наслаждений". Худ фильм.

Мир

06.00 "Миллион вопросов о природе".
06.10 Мультфильмы.
07.35 "Мама".
09.00 "Знаем русский".
10.00, 16.00 "Новости".
10.15 "Мамочки". Худ.фильм.
11.50, 02.55 "Мать Индия". Худ.фильм.
14.55 "С миру по нитке".
16.15, 22.15 "Дежурный ангел". Сериал.
21.00 "Вместе".
00.45 "Стакан воды". Худ.фильм.

Польскі спадарожнікавы канал

07.00 "Аб'ектыў".
07.10 "ПраСвет".
07.45, 10.25 "Казкі для дзетак".
08.30 "Фітнес-шмітнес".
08.50 "Маю права".
09.10, 14.40 "Два на два".
09.45 "Над Нёмнам".
10.00 "Рэпартэр".
11.10 "Mad Men. Утрапёныя-2". Серыял.
12.00 "Час гонару". Серыял.
12.45 "Апошняя кніга Рышарда Капусьцінськага". Дак.фільм.
13.40 "Відзьмо-невідзьмо".
14.05 "Моўнік".
14.15 "Чорным па белым".
15.15 "Стадыён бяздомных". Маст.фільм.
17.15 "Форум".
18.00 "Зона "Свабоды".
18.35 "Ранча". Серыял.
19.20 "Кулінарныя падарожжы Роберта Макловіча".
19.50 "Гісторыя пад знакам "Пагоні".
20.00 "Эксперт".
20.30 "Джэкі без Джэка". Дак.фільм.
21.25 "Адважны". Маст.фільм.
23.25 "Я люблю дэмакратыю. Нямеччына напярэдадні выбараў". Дак.фільм.
00.15 "Генерал няскончанай вайны". Дак.фільм.

ШТО? ДЗЕ? КАЛІ?

24—30 лістапада

КАНЦЭРТЫ

Белдзяржфілармонія
Вялікая зала

25 — "Прынашэнне настаўніку": да 90-годдзя з дня нараджэння прафесара ***Міхаіла Солапава***. Нацыянальны акадэмічны народны аркестр Рэспублікі Беларусь імя І.Жыновіча, ***Ігар Карнялюк*** (Санкт-Пецярбург), народны артыст Беларусі ***Эдуард Ханок***.

27 — Канцэрт стыпендыятаў Спецыяльнага фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Дзяржаўны акадэмічны сімфанічны аркестр Рэспублікі Беларусь, Сімфанічны аркестр Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі, галоўны дырыжор — народны артыст Беларусі ***Аляксандр Анісімаў***.

28 — Юбілейны творчы вечар заслужанага артыста Рэспублікі Беларусь ***Васіля Браіма***. Нацыянальны акадэмічны народны хор Рэспублікі Беларусь імя Г.Цітовіча.

29 — Фольк-гурт "Купалінка". Мастацкі кіраўнік — народная артыстка Беларусі ***Алена Цялькова***.

30 — "Шэдэўры сусветнага арганнага мастацтва". ***Рональд Эбрэхт*** (ЗША).

Малая зала

25 — Польшча — Беларусь — Турцыя. Музычнае падарожжа з Ансамблем салістаў ***"Класік-Авангард"***.

27 — Канцэрт скрыпічнай музыкі. Выканаўцы — навучэнцы Рэспубліканскай гімназіі-каледжа пры Беларускай дзяржаўнай акадэміі музыкі (клас ***Г.А.Агейчанка***), навучэнцы Гімназіі-каледжа мастацтваў імя І.В.Ахрэмчыка (клас ***Г.А.Ганчаровай***).

26 — Вечар памяці заслужанага артыста Рэспублікі Беларусь ***Івана Краснадубскага***. Акадэмічны ансамбль песні і танца Узброеных сіл Рэспублікі Беларусь, ***Аляксандр Краснадубскі*** (барытон), ***Ірына Шуміліна*** (фартэпіяна), ***Нэлі Душчынская*** (сапрана), фартэпіянны дуэт ***Наталля Котава — Валерый Баравікоў***, ансамбль ***"Капрычыа"***, трыа ***"Кансананс"***, Мінскі струнны квартэт.

30 — Абанемент № 3 "Дзіцячыя гады любімых кампазітараў". Выбраныя старонкі трохгадовага цыкла.

Пры пустых трыбунах

БАТЭ згуляе з "Порту" на парожнім стадыёне. Такое рашэнне ўхваліла УЕФА з-за расісцкіх выкрыкаў заўзятараў на "Барысаў-Арэне" падчас папярэдняй гульні.

Кіроўны орган еўрапейскага футбола пакараў чэмпіёна Беларусі клуб БАТЭ з-за "расісцкіх паводзін заўзятараў" падчас матча Лігі чэмпіёнаў 21 кастрычніка з данецкім "Шахцёрам". Беларускія заўзятары дазволілі сабе расісцкія абразы на адрас бразільскага нападаючага "Шахцёра" Луіса Адрыяна. Тады Адрыяна забіў пяць галоў, а ўкраінскі клуб проста разграміў беларусаў.

Такім чынам, БАТЭ будзе гуляць сваю наступную хатнюю гульню ў групе "Н" Лігі чэмпіёнаў 25 лістапада супраць партугальскага футбольнага клуба "Порту" пры парожніх трыбунах.

ПРЯМАЯ ЛИНИЯ

Родить здорового малыша

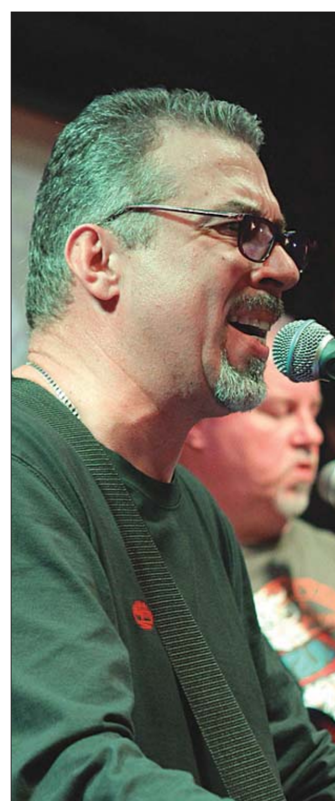
Статистика свидетельствует: в Беларуси увеличилось число супружеских пар, имеющих проблемы с зачатием. Причем медики отмечают значительный рост мужского бесплодия. Если 30 лет назад на 70—80% случаев женского бесплодия приходилось 20—30% мужского, то теперь это соотношение составляет 60% на 40%.

Что такое мужское бесплодие? Как оно лечится? Когда мужчине надо срочно обратиться к урологу? Можно ли предупредить бесплодие? Зависит ли здоровье малыша от здоровья отца? Какой возраст родителей оптимальный для зачатия?

*На эти и другие вопросы в ходе "прямой линии" ответит уролог медицинского центра "ЛОДЭ" **Валерий Михайлович КОНДРАТЕНКО**. Звоните во вторник 25 ноября с 16.00 до 17.30 по телефону **328-68-41.** Присылайте свои вопросы заранее по электронной почте nvonlineinfo@gmail.com с пометкой "Прямая линия".*

СПЯШАЙЦЕСЯ

«Крама» адчыняецца зноў

Праз чатыры гады вымушанай "эміграцыі", якая была звязана з неафіцыйнай забаронай на выступленні, легендарны гурт "Крама" зноў на сцэне.

28 лістапада на канцэрце ў Палацы культуры чыгуначнікаў музыканты прэзентуюць свой новы альбом "Белая вада".

Паводле слоў лідара гурта **Ігара Варашкевіча,** гэты альбом адзін з самых сур'ёзных у іх творчасці. Наколькі сур'ёзнай стала "Крама", кожны жадаючы можа ацаніць на ўласныя вочы і вушы, мы ж віншуем з доўгачаканым вяртаннем тых, хто нікуды не сыходзіў...

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 3286871.
Тэл. рэкламнага аддзела: (017) 3286609, 3286906
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info

ISSN 2071-9647
9 772071 964000 14091

Падпісныя індэксы: 63222 — для індывідуальных падпісчыкаў, 632222 — для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

У сувязі з адсутнасцю магчымасці рэдакцыя матэрыялы не рэцэнзуе і не вяртае, права ўступлення ў перапіску пакідае за сабой. За інфармацыю, размешчаную ў рэкламных аб'явах, рэдакцыя не адказвае. Могуць друкавацца матэрыялы, у якіх пазіцыя аўтараў не падзяляецца газетай. Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 03.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 20.11.2014 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 25420 экз. Заказ №4597.